

Proiect:

”Servicii de consultanță în vederea elaborării Strategiei Culturale a Județului Arad 2015-2020”

Beneficiar:

Strategia Culturală a Județului Arad 2015-2020

Document de lucru
Versiunea finală, pentru dezbatere publică

Echipa principală de elaboratori:

George GRIGORIU, Coordonator

Lect.univ.dr. Cătălin PLOAE, Cercetător principal

Conf.univ.dr. Roxana VOICU-DOROBANȚU, Cercetător principal

Introducere

Strategia culturală presupune un set de orientări generale și coerente cu privire la dezvoltarea sectorului cultural într-un spațiu administrativ dat. Ea este întotdeauna un sistem de referință pentru acțiunea culturală. În contextul societății democratice, strategia culturală, ca suport al politicii culturale, este rezultatul unui **proces de structurare a opțiunilor și obiectivelor colective referitoare la dimensiunea culturală a ansamblului social**.

Managementul cultural, ca parte a culturologiei, dar și a managementului contemporan, pleacă de la premisa că vorbim despre el atunci când avem un sistem în interiorul căruia, printr-o activitate umană conștientă, **putem organiza, educa, orienta dezvoltarea spirituală**. El definește spațiul în interiorul căruia se pot **realiza condițiile creației culturale** și îndeosebi, artistice, formele implementării acestora și ale receptării de către publicul larg (Coleff, 2010).

Succint, **cultura** înseamnă **premiere teatrale, concerte, festivaluri de film, studiul vechilor documente, precum și eforturile constante ale operatorilor culturali pentru ca vizitatorii, cititorii și utilizatorii să realizeze bogățiile inestimabile care îi așteaptă în biblioteci și muzee**. Așadar, cultura înseamnă operele nemuritoare ale gânditorilor, dar și efortul ca, sub formă de cărți în mii de exemplare, tipărite și digitale, ea să fie accesibilă publicului larg.

Avem în vedere, astfel, gestionarea unui **sistem de credințe împărtășite, valori, obiceiuri, comportamente și artefacte** pe care membrii societății le utilizează pentru a înțelege lumea în care trăiesc precum și pentru a gestiona relațiile interumane, care sunt transmise din generație în generație prin învățare (<https://www.umanitoba.ca/faculties/arts/anthropology/courses/122/module1/culture.html>).

Având în vedere arealul larg de cuprindere factuală, am considerat ca premisă a demersului de planificare strategică, prezent în cadrul Strategiei Culturale de față, în raport cu patrimonial cultural tangibil și intangibil, **perspectiva pluralistă asupra culturii**:

- Cultura este un **factor de dezvoltare socială și comunitară**; în contextul dezvoltării durabile, cultura are multiple funcțiuni și implicații.
- Cultura este un **factor al calității vieții**; orice evaluare a standardelor de calitate a vieții individului, a colectivității și a societăților trebuie să ia în considerare acest indicator.
- Cultura trebuie privită ca **mod de viață al individului și al societăților** - un element prin care acestea se diferențiază.

- Cultura este **expresia identității** (individuale, de grup, regionale, naționale etc.) și miză a diversității și diferenței, valori esențiale care trebuie asumate și susținute prin demersuri și programe pro-active.
- Cultura contribuie la **structurarea societății și a personalității umane**.
- Cultura are un rol important în **realizarea integrării sociale** și în respingerea oricărei forme de excluziune și marginalizare fiind o forță de coeziune socială.

Managementul cultural presupune, astfel, efortul individului ca, printr-o activitate conștientă să aducă la un numitor comun, să faciliteze **relația dintre cererea specifică și coerența de natură spirituală a unei comunități și activitățile sale de creație în domeniul culturii și artei**, în vederea unei cât mai bogate și mai dinamice vieți culturale ale acesteia.

Obiectivele managementului cultural și artistic (al **planificării strategice în domeniul cultural**) sunt următoarele:

- conceperea sistemului vieții culturale;
- planificarea dezvoltării culturale;
- conceperea sistemelor de parteneriat în activitățile culturale;
- realizarea infrastructurilor unor instituții de cultură precum și coordonarea și organizarea activităților din interiorul acestora;
- organizarea procesului de producție (managementul proiectelor);
- organizarea procesului de distribuire (difuzare) a culturii;
- managementul produsului;
- instituirea formelor și modelelor de colaborare culturală internațională.

Aceste obiective pot fi privite ca un **corolar de bune practici** în domeniul planificării strategice în domeniul culturii, prin intermediul cărora decidentul poate urmări măsura în care potențialul cultural este corect evaluat, iar direcțiile de acțiune, în sensul maximizării impactului dorit din perspectiva utilizării acestuia, sunt corect definite și prioritizate.

Eficiența strategiei depinde de concordanța între obiective și resursele existente. În acest sens, strategia culturală presupune o mai bună repartizare a responsabilităților între indivizi, colectivități, grupuri asociative și structurile autorităților publice.

Algoritmul oricărei strategii culturale presupune răspunsuri la următoarele întrebări:

Unde suntem?

Ce se poate face?

Cum se poate face?

Care sunt prioritățile?

Prezenta strategie se subsumează acestor indicatori de bune practici, si urmărește delimitarea următoarelor domenii de interes:

- **Stadiul actual al ofertei culturale în județul Arad** (ca răspuns la întrebarea **unde suntem?**), în Partea I.
- **Delimitarea cadrului potențialului cultural al județului Arad** (ca răspuns la întrebarea **ce se poate face?**), în Partea a II-a.
- **Delimitarea Domeniilor Majore de Acțiune** ale Strategiei Culturale a județului Arad (ca răspuns la întrebarea **care sunt prioritățile?**) în Partea a III-a.
- Definirea **Planului operațional de Implementare a Strategiei și a Portofoliului de marketing cultural** (ca răspuns la întrebarea **cum se poate face?**) în Anexa.

Astfel, din perspectivă metodologică, noi am înțeles prin strategie culturală un **ansamblu de planificare cu scopul de a integra artele și cultura într-un plan cuprinzător proiectat pentru a schimba opinia publică și pentru a crea un nou consens colectiv în jurul unor probleme sociale sau asupra unei perspective comunitare**. Am înțeles, deci, strategia culturală ca un **concept umbrelă** care să confere siguranță în activitatea producătorilor și organizatorilor culturali, incluzând activități-cheie, cum ar fi planificarea pe termen lung, designul campaniilor și evenimentelor culturale, precum și a strategiilor de comunicare și diseminare a produselor culturale.

PARTEA I

Stadiul actual al ofertei culturale în județul Arad

Demersul prezent de planificare strategică a avut ca punct de plecare încercarea de evaluare a stadiului actual al ofertei culturale în județul Arad, prin intermediul analizării gradului de îndeplinire a obiectivelor asumate de instituțiile culturale arădene dar și de către administrația locală, precum și a gradului de satisfacție a părților interesate.

Astfel, atât prin instrumente cantitative, cât și calitative, am realizat, pe de o parte, un inventar al ofertei culturale și a produselor culturale oferite diferitelor nișe de consum cultural, precum și o analiză a gradului de satisfacție la nivelul consumatorilor culturali finali, dar și al părților interesate.

În vederea determinării măsurii în care strategia culturală a județului Arad a fost implementată în concordanță cu obiectivele și acțiunile planificate, am procedat la o verificare a demersurilor întreprinse de către principalii actori în sfera culturală din județul Arad, în baza rapoartelor specifice de activitate, pentru a putea determina gradul în care fiecare obiectiv strategic a fost atins.

În urma analizei efectuate, **principalele concluzii** privitoare la oferta culturală arădeană au fost:

- Din perspectiva *marketingului produselor culturale*, au fost derulate acțiuni semnificative de informare și promovare prin intermediul Centrului Cultural Județean Arad (a se vedea rapoartele de activitate ale instituției). Și la nivelul celorlalte instituții culturale, Complexul Muzeal Arad și Biblioteca Județeană "A.D. Xenopol", au fost derulate activități de marketing specifice. Singurul aspect mai puțin pozitiv este că nu a fost realizată o armonizare a ofertei culturale în plan județean.
- Necesitatea impunerii unui accent mai mare pe sprijinirea realizării de către actorii culturali a unor programe de educație culturală pentru copiii și tinerii aflați în grădinițe, școli, universități și/sau în alte tipuri de instituții sau organizații.
- În Arad, în perioada 2010-2014, a fost promovată o ofertă culturală variată care a ținut un procent important de consumatori culturali.

Aceste concluzii au fost completate și de rezultatele obținute în urma derulării unei analize calitative de tip "focus-group" cu reprezentanții entităților interesate în domeniul cultural la nivelul județului (stakeholders). În conturarea profilului Stakeholder-ilor, am plecat de la premisa că politica culturală poate fi înțeleasă atât ca acțiunea administrației și a altor structuri instituționale autorizate (de ex., Universități, asociații ale artiștilor sau ale personalului muzeal, etc.) cât și ca rezultat *de facto* al operațiunilor derulate de către entități neoficiale, fără suport public: industriile culturale și rețelele lor de distribuție,

bănci și corporații, ONG-uri, fundații, întreprinderi din domeniul turismului, precum și alte agenții guvernamentale oarecum fără legătură directă cu domeniul cultural (agenții de dezvoltare locală și regională etc.). Plecând de la direcțiile oferite de către literatura de specialitate, am definit următoarele categorii de Stakeholderi în raport cu demersul de planificare strategică în domeniul cultural la nivelul județului Arad:

- **Instituții de Cultură:** Centrul Cultural Județean Arad, Complexul Muzeal Arad, Biblioteca Județeană "A.D. Xenopol", Biblioteci centre urbane medii, Biblioteci centre urbane mici, Biblioteci rurale, Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad, Filarmonica de Stat Arad, Școala Populară de Arte Arad (parte a CCJA);
- **Asociații reprezentative ale artei:** Uniunea Scriitorilor Filiala Arad, Uniunea Artiștilor Plastici din România - Filiala Arad;
- **Administrația publică locală;**
- **Universități:** Universitatea "Arel Vlaicu" din Arad, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș";
- **Cetățeni ai județului Arad** (consumatori culturali finali);
- **ONG-uri și operatori culturali privați.**

Referitor la stadiul actual al ofertei culturale în județul Arad, dezbaterilor purtate în cadrul grupurilor de discuție au reliefat următoarele concluzii cu referire la punctele tari și slabe ale acestora:

Puncte tari	Puncte slabe
Ofertă culturală diversificată	Probleme în ceea ce privește patrimoniul cultural material
Dinamism cultural	Absența unei mari săli de spectacole/spațiu de spectacole
Ofertare culturală stratificată	Patrimoniu religios slab valorificat
Identitate culturală și religioasă	
Activitate editorialistică	

A fost totodată identificat și un set de obiective și manifestări importante ca potențial cultural din perspectiva programării viitoare 2015-2020, după cum urmează:

- Renovarea și evidențierea clădirilor de patrimoniu;
- Drumul Vinului;
- Lunca Mureșului;
- Activitatea editorială;
- Cetatea Aradului;
- Casele memoriale din județul Arad;
- Amenajarea spațiilor de spectacole aferente imobilului în care funcționează CCJA;

- Circuit „Castele, Cetăți, Conace”;
- Parcuri de sculptură - Stațiunea Moneasa;
- Concursuri sportive de tip ENDURO.

În completarea evaluării de tip calitativ a venit și o **analiză de tip cantitativ, cu caracter explorativ, pe bază de chestionar**, vizând obținerea unei imagini complete, de ansamblu cu privire la cererea de instanțe culturale. Astfel, din perspectiva designului metodologic al analizei cantitative, au fost evidențiate următoarele obiective de cercetare:

- **Determinarea structurii consumului cultural în județul Arad**
 - În cadrul acestui obiectiv, s-a urmărit identificarea tipului de instanțe culturale consumate și frecvența consumului
- **Determinarea așteptărilor cu privire la consumul cultural în județul Arad**
 - În cadrul acestui obiectiv, se urmărește identificarea tipului de instanțe culturale pe care populația le așteaptă în viitor de la oferta culturală a județului Arad
- **Determinarea percepției ofertei culturale în rândul populației**
 - În cadrul acestui obiectiv, se urmărește identificarea percepției populației cu privire la cantitatea și calitatea ofertei culturale, precum și cu privire la încrederea acordată instituțiilor ofertante.

Pornind de la aceste trei obiective ale cercetării de tip cantitativ, s-a construit un chestionar cu 7 întrebări (itemi simpli, sub formă tabelară), grupate pe următoarele dimensiuni:

- Consum cultural: frecvența participării din ultimul an, tipul de eveniment cultural la care respondentul a participat în ultimul an;
- Percepția cu privire la oferta culturală: evaluarea numărului de evenimente culturale, evaluarea calității evenimentelor culturale la care respondentul a participat, nivelul de încredere în instituțiile ofertante de instanțe culturale;
- Așteptările cu privire la oferta culturală: intenția de participare pe viitor la evenimente culturale în cadrul județului Arad și propuneri de evenimente culturale care ar trebui să fie mai des organizate în județ.

Chestionarele au fost interpretate la nivelul unui număr de 182 de respondenți din județul Arad, atât din mediul urban, cât și rural, cu respectarea strictă a tuturor precizărilor deontologice în domeniu. În vederea unei analize riguroase a răspunsurilor la chestionare, s-a realizat compararea acestora cu concluziile unor studii anterioare, astfel încât să se atingă dezideratul oferirii unei imagini complete a consumului cultural în prezent din județ.

Rezultatele cercetării sunt prezentate mai jos.

Din aplicarea **întrebărilor de context**, se disting următoarele aspecte ale respondenților la chestionar:

- 50,55% din respondenți sunt femei, iar 49,45% bărbați, asigurând un echilibru al percepției din perspectiva genului;
- 95,05% din respondenți se declară ca fiind etnici români, în timp ce 4,95% își declară o altă etnie (maghiară, slovacă, romă etc);
- Din perspectiva distribuției între rural și urban, echilibrul este viciat în favoarea urbanului (55,49%, versus 44,51% în rural), justificat de consumul cultural mai ridicat și mai activ în mediul urban;
- Din perspectiva vârstei respondenților, se observă un echilibru între grupa 15-25 ani (35,71%) și grupa celor între 25-45 ani (37,91%), urmați de grupa 45-54 ani (18,13%) și grupa peste 65 de ani (8,24%). De menționat faptul că întrebările chestionarului au fost aplicate exclusiv persoanelor cu vârstă peste 15 ani;
- Din punctul de vedere al nivelului de instruire, 50,55% din respondenți declară că sunt absolvenți ai unei instituții de învățământ superior, 33,52% că au absolvit o unitate de învățământ secundar, 10,44% o școală post-liceală, 4,40% o școală de maiștri, iar 1,10% declară că nu au absolvit nicio școală;
- 51,65% din respondenți sunt salariați, iar 28,57% sunt studenți, următorul procent important de respondenți în funcție de statutul pe piața muncii fiind întreprinzătorii privați (7,14%). Aceștia sunt urmați de șomeri (4,40%), lucrători pe cont propriu (3,85%), alte situații (preponderent pensionari, 2,20%), persoane casnice (1,65%) și membri ai unei societăți agricole (0,55%).

Pentru o analiză optimă a elementelor propuse a fi de cercetat în demersul metodologic, respondenții au avut de răspuns la 7 întrebări de conținut, ale căror rezultate centralizate vor fi prezentate în ceea ce urmează.

Astfel, prima întrebare a fost menită să releve consumul de evenimente culturale la nivel județean, rezultatele regăsindu-se în Tabelul 1 și Figura 1.

Tabel 1

La câte evenimente culturale ați participat în ultimul an în județul Arad?

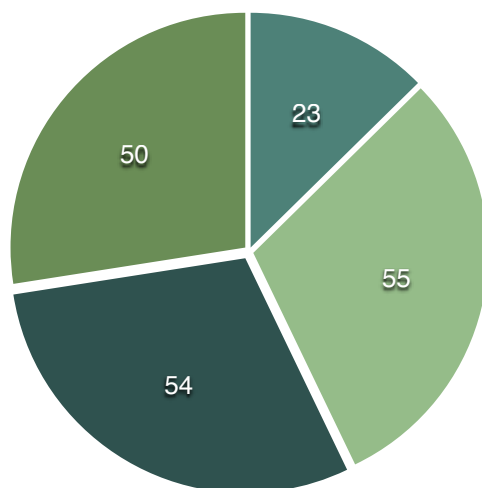
182 respondenți

Răspuns	Număr	Procent
Niciunul	23	12,64%
1-2 evenimente	55	30,22%
2-5 evenimente	54	29,67%
Mai mult de 5 evenimente	50	27,47%

Figură 1

La câte evenimente culturale ați participat în ultimul an în județul Arad?

- Niciunul
- 1-2 evenimente
- 2-5 evenimente
- Mai mult de 5 evenimente

După cum se poate observa și din elementele figurative, repartizarea între o participare sporadică (1-2 evenimente anual), participarea frecventă (2-5 evenimente anual) și participarea constantă / extreme de frecventă (mai mult de 5 evenimente anual) este echilibrată, doar 12,64% dintre respondenți neparticipând la nici un eveniment în ultimul an. Se distinge astfel un interes mare al locuitorilor pentru viața culturală a județului, aproximativ 90% dintre aceștia participând la una din instanțele culturale oferite în ultimul an.

A doua întrebare (a se vedea Tabelul 2 și Figura 2) referitoare la cantitatea de evenimente culturale din ultimul an evidențiază că locuitorii (în marea majoritate, aproximativ 70%) apreciază oferta ca fiind suficientă, fapt consistent și cu numărul efectiv de evenimente propuse, precum și cu frecvența participării, așa cum s-a regăsit în analiza întrebării anterioare.

Tabel 2

După părerea dumneavoastră, cum apreciați numărul evenimentelor culturale desfășurate în județul Arad?

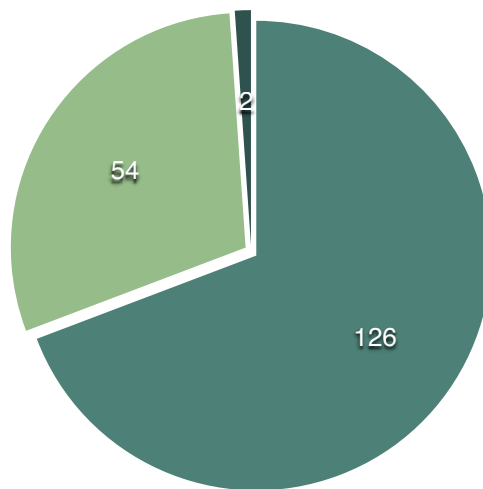
182 respondenți

Răspuns	Număr	Procent
Suficient	126	69,23%
Insuficient	54	29,67%
Fără răspuns	2	1,10%

Figură 2

După părerea dumneavoastră, cum apreciați numărul evenimentelor culturale desfășurate în județul Arad?

● Suficient ● Insuficient ● Fără răspuns

În contextul identificării percepției asupra ofertei culturale se include și analiza răspunsurilor la întrebarea următoare, cu privire la calitatea evenimentelor din perspectiva consumatorului de ofertă culturală.

Tabel 3

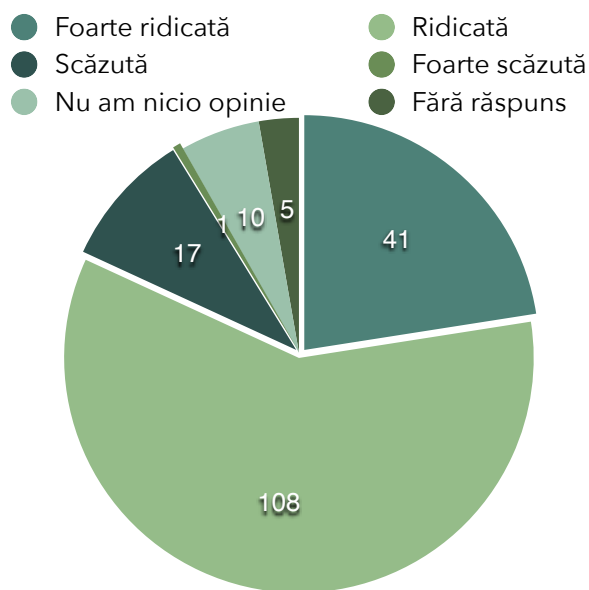
După părerea dumneavoastră, cum apreciați calitatea evenimentelor culturale la care ați participat (dacă este cazul)?

182 respondenți

Răspuns	Număr	Procent
Foarte ridicată	41	22,53%
Ridică	108	59,34%
Scăzută	17	9,34%
Foarte scăzută	1	0,55%
Nu am nicio opinie	10	5,49%
Fără răspuns	5	2,75%

Figură 3

Cum apreciați calitatea evenimentelor culturale la care ați participat (dacă este cazul):

După cum se poate observa din Tabelul 3 și Figura 3, aproximativ 60% apreciază calitatea ca fiind ridicată, la care se adaugă 22% entuziaști care consideră că evenimentele oferite la nivelul județului sunt de o calitate foarte ridicată. Astfel, se identifică o majoritate activă, cu o frecvență medie de participare la evenimente, mulțumită de numărul și calitatea acestora. Aproximativ 10% din respondenți apreciază însă că este vorba despre o calitate scăzută sau foarte scăzută, iar 3% au preferat să nu evalueze calitativ oferta. Pentru o analiză detaliată însă, va trebui să se realizeze o

corelație a percepției de calitate cu tipuri de evenimente culturale la care au participat respondenții.

În acest sens, un prim pas este dat de întrebarea următoare din chestionar, la care respondenții au trebuit să identifice tipurile de instanțe culturale la care au participat în ultimul an. Astfel, se delimitează prima instanță menționată (Tabel 4 și Figura 4), urmată de o analiză extinsă a tuturor menționărilor evenimentului (Tabel 5 și Figura 5). Este demn de remarcat faptul că la o primă menționare, cel mai căutat eveniment este piesa de teatru (aproximativ 30% din respondenți participând în ultimul an), fiind urmată de Concertul la Filarmonică (15%), dar la numărul total de menționări, acestea scad ca procent sub Zilele Orașului/Comunei sau Festival, ceea ce denotă că aceste ultime două tipuri de evenimente nu sunt în mod necesar asociate de către respondenți cu evenimentele culturale. Din perspectiva primei instanțe culturale, Festivalul și Zilele Orașului se plasează la egalitate, reunind aproximativ 13% fiecare, fiind urmate de pelerinajul religios (10%), vernisajul galeriei de artă și muzeul (o nouă egalitate la 5,5%), biblioteca județeană (2%), pe ultimul loc fiind teatrul de marionete.

Tabel 4

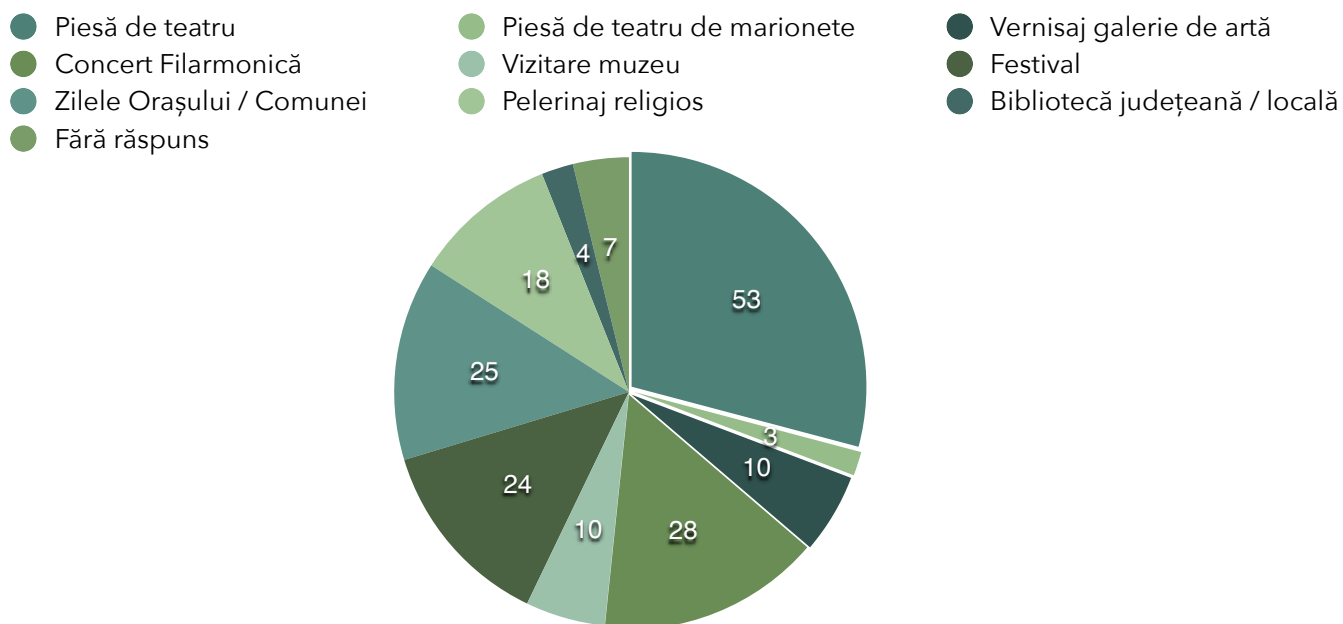
La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați participat în ultimul an, în județul Arad?

182 respondenți

Răspuns	Număr	Procent
Piesă de teatru	53	29,12%
Piesă de teatru de marionete	3	1,65%
Vernisaj galerie de artă	10	5,49%
Concert Filarmonică	28	15,38%
Vizitare Muzeu	10	5,49%
Festival	24	13,19%
Zilele Orașului / Comunei	25	13,74%
Pelerinaj religios	18	9,89%
Biblioteca județeană/ locală	4	2,20%
Fără răspuns	7	3,85%

Figură 4

La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați participat în ultimul an, în județul Arad?

Și din perspectiva numărului de instanțe totale menționate, teatrul de marionete se plasează pe ultimul loc, singura modificare notabilă de plasament fiind a vizitei muzeale, datorată (probabil, având în vedere profilul respondenților care au bifat acest eveniment) vizitelor organizate de unitățile de învățământ.

Tabel 5

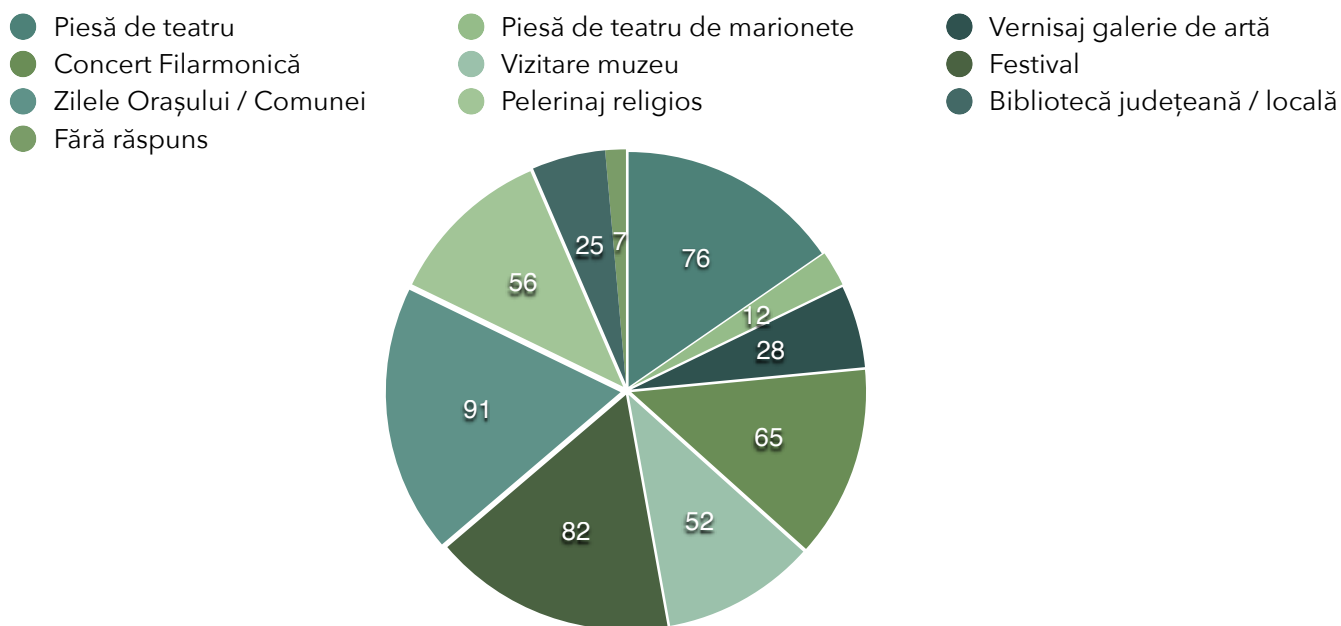
La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați participat în ultimul an, în județul Arad?

487 instanțe culturale menționate

Răspuns	Număr	Procent
Piesă de teatru	76	15,61%
Piesă de teatru de marionete	12	2,46%
Vernisaj galerie de artă	28	5,75%
Concert Filarmonică	65	13,35%
Vizitare Muzeu	52	10,68%
Festival	82	16,84%
Zilele Orașului / Comunei	91	18,69%
Pelerinaj religios	56	11,50%
Bibliotecă județeană/ locală	25	5,13%

Figură 5

La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați participat în ultimul an, în județul Arad? (număr total de menționări)

Răspunsurile la întrebarea cu privire la detalierea consumului de evenimente culturale este necesar să fie corelate cu răspunsurile la intenția de consum. Astfel, aceleași opțiuni de instanțe culturale au fost oferite în vederea identificării potențialității de consum viitor, evidențiat în mod similar (prima mențiune, mențiuni totale) în Tabelele 6 și 7, respectiv Figurile 6 și 7.

Tabel 6

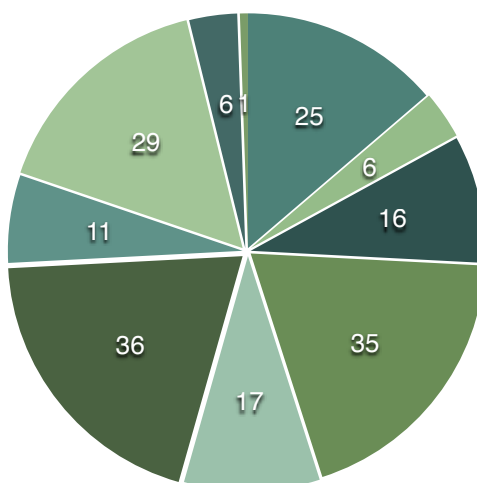
La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați vrea să participați în viitor, în județul Arad?

Răspuns	Număr	Procent
Piesă de teatru	25	13,74%
Piesă de teatru de marionete	6	3,30%
Vernisaj galerie de artă	16	8,79%
Concert Filarmonică	35	19,23%
Vizitare Muzeu	17	9,34%
Festival	36	19,78%
Zilele Orașului / Comunei	11	6,04%
Pelerinaj religios	29	15,93%
Biblioteca județeană/ locală	6	3,30%
Fără răspuns	1	0,55%

Figură 6

La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați vrea să participați în viitor, în județul Arad?

- Piesă de teatru
- Piesă de teatru de marionete
- Vernisaj galerie de artă
- Concert Filarmonică
- Vizitare muzeu
- Festival
- Zilele Orașului / Comunei
- Pelerinaj religios
- Biblioteca județeană / locală
- Fără răspuns

Cele mai căutate evenimente culturale, din perspectiva primei opțiuni, ca intenție de participare viitoare sunt Concertul la Filarmonică și Festivalul, urmate de Pelerinajul Religios și piesa de teatru, observație congruentă cu concluziile anterioare cu privire la interesul pentru Festival, deși nu este în mod necesar perceput ca eveniment cultural, și percepția de instanță culturală evidentă a piesei de teatru și concertului filarmonic. Evenimentele sau activitățile culturale ce prezintă cel mai puțin interes sunt biblioteca județeană și teatrul de marionete, acesta din urmă fiind unul dintre punctele de interes redus, atât ca participare prezentă, cât și ca interes pentru viitor.

Tabel 7

La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați vrea să participați în viitor, în județul Arad?

Răspuns	Număr	Procent
Piesă de teatru	80	14,95%
Piesă de teatru de marionete	24	4,49%
Vernisaj galerie de artă	52	9,72%
Concert Filarmonică	73	13,64%
Vizitare Muzeu	53	9,91%
Festival	77	14,39%
Zilele Orașului / Comunei	58	10,84%
Pelerinaj religios	84	15,70%
Biblioteca județeană/ locală	34	6,36%

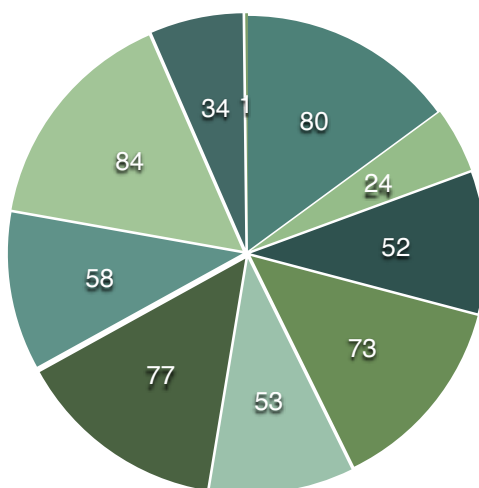
În momentul analizei din perspectiva numărului total de mențiuni, clasamentul se păstrează, cu observația că în zona care atrage mai mult de 10% opțiuni se regăsește și Zilele Orașului, fapt consistent cu concluziile anterioare ale includerii acestui eveniment în aceeași categorie de interes cu Festivalul. De asemenea, se decantează mai clar distanța dintre biblioteca județeană, care este preferată teatrului de marionete, acesta fiind și de această dată ultima opțiune culturală considerată de locuitorii județului Arad.

În Figura 8, se poate observa evoluția consumului efectiv versus consum potențial declarat pentru fiecare categorie de evenimente culturale. Concluziile ce se pot trage din evoluția prezentată sunt că, în toate situațiile, cu excepția Festivalului și Zilelor Orașului (din nou în aceeași categorie), intenția de participare pe viitor la eveniment este similară și ușor mai pronunțată decât consumul efectiv, cea mai mare diferență favorizând intenția viitoare regăsindu-se în cazul pelerinajului religios.

Figură 7

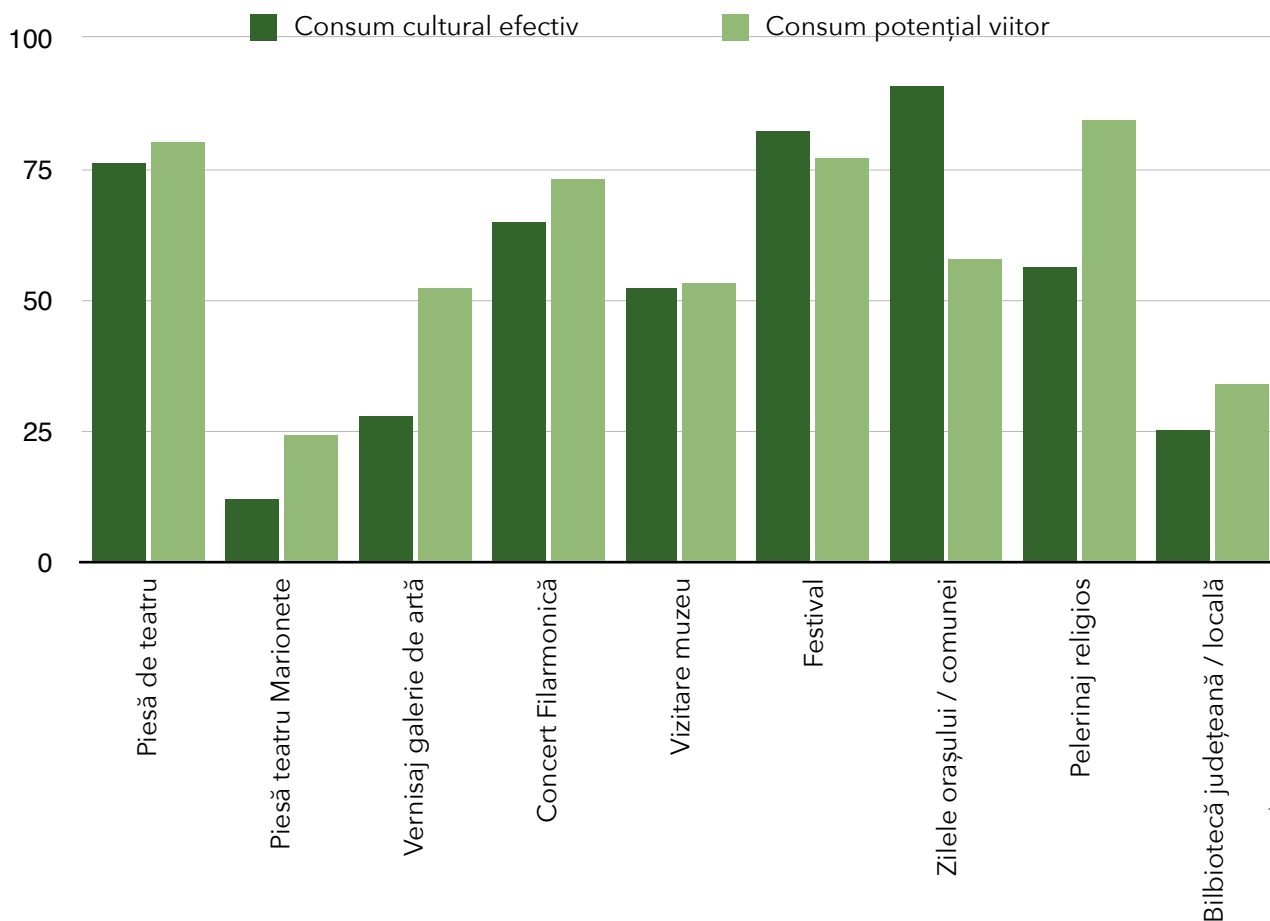
La ce tip de eveniment cultural și/sau activitate culturală ați vrea să participați în viitor, în județul Arad? (număr total de menționări)

- Piesă de teatru
- Piesă de teatru de marionete
- Vernisaj galerie de artă
- Concert Filarmonică
- Vizitare muzeu
- Festival
- Zilele Orașului / Comunei
- Pelerinaj religios
- Bibliotecă județeană / locală
- Fără răspuns

Figură 8

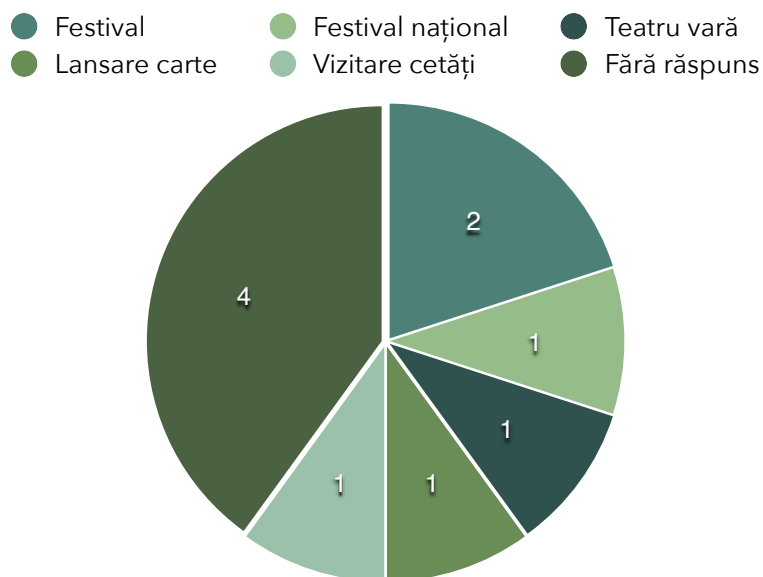
Comparație între consumul efectiv și viitor pentru evenimentele culturale

O singură întrebare din cele aplicate a avut răspunsuri deschise (10 la număr, din care doar 6 exprimate), evidențiate în figura 9, în care respondenții sugerau evenimente viitoare care ar trebui să fie mai des organizate. Se observă și în acest caz înclinația către festivaluri și evenimente estivale.

Figură 9

După părerea dumneavoastră, care ar trebui să fie evenimentul cultural și/sau activitatea culturală care ar trebui să fie mult mai des organizat de către instituțiile de cultură din județul Arad?

Ultima întrebare a chestionarului se referă la instituțiile cărora respondenții dau cea mai mare încredere în organizarea de evenimente culturale (Tabelul 8 și Figura 10). Din acest punct de vedere, Centrul Cultural Județean Arad este creditat de mai mult de 50% din respondenți ca fiind un bun organizator de evenimente culturale. Acesta este urmat de Filarmonica de Stat Arad, Teatrul Clasic „Ioan Slavici” și Biblioteca Județeană „A. D. Xenopol” Arad, pe ultimul loc fiind plasat Complexul Muzeal Arad.

Tabel 8

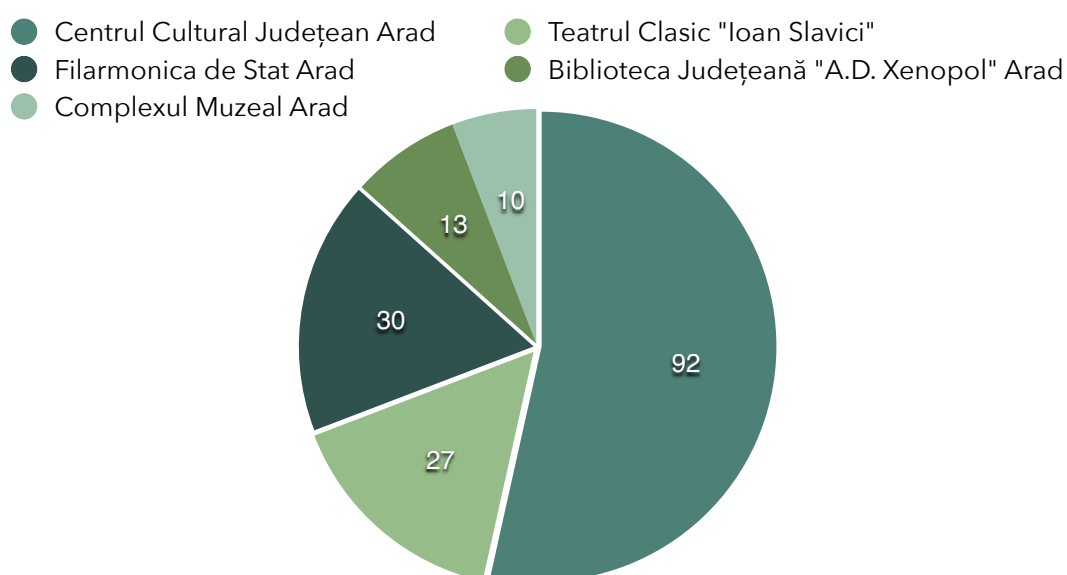
În ce instituție de cultură aveți cea mai mare încredere, din punctul de vedere al calității evenimentelor culturale organizate și al produselor culturale realizate?

Răspuns	Număr	Procent
Centrul Cultural Județean Arad	92	53,49%
Teatrul Clasic "Ioan Slavici"	27	15,70%
Filarmonica de Stat Arad	30	17,44%
Biblioteca Județeană "A.D. Xenopol" Arad	13	7,56%
Complexul Muzeal Arad	10	5,81%

Explicația cu privire la plasarea muzeului ca având un grad de încredere mai mic decât al bibliotecii, deși aceasta a avut în mod consistent mai puțini consumatori efectivi și potențiali poate ține și de statutul relativ pasiv al muzeului, care nu este perceput în mod necesar ca un producător/ofertant constant de evenimente.

Figură 10

În ce instituție de cultură aveți cea mai mare încredere, din punctul de vedere al calității evenimentelor culturale organizate și al produselor culturale realizate?

Revenind la aprecierea cu privire la calitatea evenimentelor culturale oferite, se poate observa din corelarea răspunsurilor că cea mai mare apreciere de calitate foarte ridicată este dată de spectatorii pieselor de teatru. Concluzia se menține și în cazul aprecierilor de calitate ridicată. De remarcat faptul că respondenții care au marcat acest eveniment cultural ca primă mențiune nu au apreciat mai jos de calitate ridicată.

Un alt element relevant de desprins din analiză este profilul fiecărui participant la evenimentele culturale, descris în tabelul următor.

Tabel 9

Eveniment cultural	Profilul consumatorului (cele mai comune caracteristici)
Piesă de teatru	Femeie, 25-45 ani, mediul urban, învățământ superior, angajată, utilizator frecvent de evenimente culturale
Piesă de teatru de marionete	Bărbat, studii superioare, mediul urban, utilizator frecvent de evenimente culturale
Vernisaj galerie de artă	Bărbat, 25-45 ani sau femeie 15-24 ani, mediul urban, învățământ superior, angajat, utilizator frecvent de evenimente culturale
Concert Filarmonică	Bărbat, 45-54 ani, mediul urban, învățământ superior, angajat, utilizator frecvent de evenimente culturale
Vizitare Muzeu	Bărbat, 25-45 ani, mediul urban, învățământ superior, angajat, utilizator sporadic de evenimente culturale
Festival	Femeie 25-45 sau bărbat 15-24 ani, învățământ superior sau secundar, student sau angajat, mediul urban, utilizator frecvent de evenimente culturale
Zilele Orașului / Comunei	Femeie, 15-24 ani, învățământ secundar, mediul rural, angajat, utilizator sporadic de evenimente culturale
Pelerinaj religios	Bărbat, 25-45 ani, învățământ secundar, mediul rural, student, utilizator sporadic de evenimente culturale
Biblioteca județeană/ locală	Femeie, 25-45 ani, mediul urban, studii superioare, angajată, utilizator frecvent de evenimente culturale

În completarea evaluării de tip cantitativ și calitativ, pentru a determina o perspectivă cât mai documentată asupra stadiului actual al patrimoniului cultural tangibil al județului, echipa de cercetare a derulat vizite pe teren la o serie de obiective culturale.

Constatările factuale, în raport cu câteva dintre aceste obiective vizitate, sunt descrise mai jos. Ele sunt însoțite de o amplă documentare fotografică, ce se regăsește imprimată pe CD-ROM ca anexă la Strategie.

Biserica ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului" și Biserica Romano-Catolică „Sfânta Maria” Radna, amândouă situate în localitatea Lipova, prezintă un potențial uriaș din punct de vedere cultural, ecumenic, turistic. Pentru aceasta, este nevoie de o promovare *in situ*, prin intermediul elaborării de pliante / broșuri/ în limba română, dar și în principalele limbi de circulație internațională. **Se impune crearea unui spațiu de expunere adecvat pentru obiectele de cult bisericești**, depozitate în prezent într-un spațiu impropriu (o cămăruță în din Biserica ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului"). Aici se găsesc cărți vechi, obiecte de cult foarte valoroase și icoane din sec XVII-XVIII.

Muzeul Orășenesc Lipova (foto) înființat în 1958 și adăpostit în *Castelul Misici*, construit în secolul al XIX-lea. Alături de numeroasele obiecte de artă feudală și de o colecție de cărți românești vechi, muzeul cuprinde și colecțiile de artă ale Eleonorei Costescu și ale lui Vasile Varga. Muzeul ființează în casa care a aparținut omului politic Sever Bocu, în perioada 1922 - 1953. Cinci săli ale expoziției permanente păstrează încă amenajările interioare fastuoase comandate de Bocu: parchetul cu intarsii, sobele din faianță vieneză, policandrele și oglinzile din cristal, piese de mobilier. În expunere se afla colecția de artă donată muzeului de familia Eleonora Costescu și Vasile Varga, în 1980: pictură românească modernă (Ion Andreescu, Nicolae Tonitza), pictură din școlile flamandă, italiană, engleză, franceză, maghiară, precum și piese de artă decorativă (argintărie, porțelan, sticlărie). **Muzeul nu este promovat și nu dispune de pliante/ moografii/ suveniruri.**

Bazarul turcesc datează din perioada celei de a doua stăpâniri otomane și impresionează prin dimensiuni, dar **necesită recondiționare pentru a putea fi introdus în circuitul de vizitare.**

Cetatea Șoimoș, atestată documentar pentru prima dată în anul 1278, ca cetate a banului Paul de Severin, a fost ridicată cu scop de apărare contra invaziilor tătare. În 1453, domeniul și cetatea Șoimoș ajung oficial în stăpânirea lui Ioan de Hunedoara care inițiază ample lucrări de construcție în interiorul arealului fortificat. Elementele

renascentiste aparțin secolului următor când, vremelnic, cetatea a devenit reședința principelui Transilvaniei. Cetatea are două incinte concentrice, de formă aproximativ triunghiulară (70 x 50 x 60 m) care, probabil, au apărut succesiv. La acestea se mai adaugă fortificațiile exterioare, compuse din șanț, val și o amenajare acum distrusă, aflată în dreptul colțului de nord-est.

Localitatea Ineu

Cetatea Ineului (foto) este monument istoric de clasa A. În forma actuală, cetatea are un plan ușor trapezoidal, cu clădiri pe două niveluri, dispuse în jurul unei curți, cu patru turnuri circulare pe colțuri. Spre exterior, a mai existat o incintă, înzestrată și ea cu turnuri de colț. Șanțul de apărare era umplut cu apa Crișului peste care putea fi aruncat un pod de lemn cu trei platforme mobile. Edificiul a fost restaurat în 1870 și 1975 - 1976. **Există un potențial uriaș din punct de vedere cultural și turistic, din păcate neexploatat.** Din cauza stării de degradare poate fi vizitată doar în exterior. Există riscul prăbușirii unor pereți dacă nu se fac urgente lucrări de reabilitare. Nu există pliante sau broșuri de informare, deși obiectivul prezintă un interes evident pentru turiști și elevi. **Există posibilitatea de organizare de evenimente și concerte în aer liber.** Cetatea actuală a fost ridicată între anii 1645-1652, dar există informații încă din anul 1295. A făcut parte din lanțul de cetăți de apărare ridicate de Iancu de Hunedoara. A fost cucerită de Mihai Viteazul în jurul anului 1599. După bătălia de la Șelimbăr, când Mihai Viteazu I-a înfrânt pe cardinalul-principe Andrei Bathory, cetatea Ineului a ajuns sub controlul marelui domnitor român. Acesta a putut să se refugieze la Ineu, în drumul său spre Praga, unde căuta reconcilierea cu împăratul german Rudolf al II-lea. Ultima restaurare a avut loc în 1975-1976. **În prezent, așa cum s-a constatat în urma vizitei pe teren, Cetatea Ineului este în paragină și are nevoie de noi lucrări de reabilitare.**

Localitatea Șiria

Mănăstirea Feredeu: obiectiv religios important în Șiria - există un izvor de apă considerat făcător de minuni - apa nu se strică niciodată. Unele izvoare istorice datează schitul la 1787, însă tradiția locală vorbește de el încă de pe vremea turcilor. **În plus, infrastructura de acces este bună.**

Cetatea Șiria (foto) aflată pe un deal învecinat, este o vastă construcție de piatră, astăzi în ruină. Menționată documentar încă din secolul XIII, cetatea a fost amplificată în secolul XV. De plan elipsoidal, era întărită cu puternice turnuri de plan pătrat. Cetatea are o formă neregulată care se dezvoltă, în patru sectoare, pe axa est - vest. Partea cea mai veche este cea centrală, situată la altitudinea maximă de 450 m. Ea păstrează urma unui turn (probabil vechiul donjon) și un zid de incintă care închide o curte dreptunghiulară. Zidul conservă urmele unor încăperi, construite pe trei niveluri, care aparțin ariei rezidențiale. Sectorul de vest, de formă aproximativ triunghiulară, mai păstrează, alături de segmente ale zidului de curtină, ruinele unui turn cu platformă exterioară pentru amplasarea tunurilor. În segmentul de est, cel mai amplu, curcina închide un spațiu dreptunghiular în care se mai recunosc urmele unor pivnițe și ale cisternei. În colțul de sud-est al acestui sector se afla poarta cetății, la care se putea ajunge trecând podul mobil aruncat peste șanțul de apărare lat de 25 m și adânc de 7. Partea centrală a cunoscut o extindere trapezoidală spre nord, delimitată de un zid curtină, păstrat până la înălțimea de 21 m. Rostul acestei lucrări de fortificare a fost împiedicarea accesului inamicului spre zona palatului central. **Din păcate, accesibilitatea la obiectiv este deficitară, infrastructura de transport fiind necorespunzătoare accesului larg. Este nevoie atât de modernizarea drumului de acces precum și de realizarea de noi căi de acces (de tip funicular). Zona este propice turismului de aventură (parapantă).**

Castelul Bohuș a fost construit în prima jumătate a secolului al XIX-lea, în stil neoclasic. Din anul 1960, castelul găzduiește **muzeul memorial al lui Ioan Slavici**. De asemenea, în incinta lui funcționează o expoziție permanentă consacrată compozitorului Emil Montșia. Într-una din camere se găsesc obiecte de patrimoniu cultural din perioada 1848-1849: picturi, scrisori, fotografii, câteva piese de mobilier (de ex., masa pe care Artur Görgey a semnat actul de depunerea a armelor în cadrul armistițiului ce a avut loc pe 13 august 1849, prin care armata maghiară s-a predat generalul rus Rüdiger). **Clădirea a fost reamenajată fiind în prezent la standarde ridicate din punct de vedere al condițiilor de vizitare.**

Teatru de vară „Ioan Slavici” cu o capacitate de cel puțin 500 de locuri.

Localitatea Zăbrani

Biserica de rit romano-catolic (foto) - necesită reparații și restaurare. Nu este promovată deși reprezintă un important obiectiv al zonei, alături de muzeul Adam Müller-Guttenbrunn (muzeul nu beneficiază de o promovare corespunzătoare, neavând program de vizitare permanent).

Biserica Romano-Catolică din Neudorf a fost construită în 1771, în stil baroc. În cavoul din subsolul bisericii se află sarcofagul de bronz al arhiducesei Maria Anna Ferdinanda de Habsburg (1770-1809), regina Boemiei între 1791-1800, fiica lui Leopold al II-lea și a Mariei Louisa a Spaniei. În 1809, în drumul ei spre Transilvania a făcut un popas la

Neudorf, unde a fost răpusă de pneumonie și înhumată în cavoul familiei Zelinski, din subsolul bisericii. În 1841, din ordinul împăratului Ferdinand I al Austriei, se ridică un monument funerar din marmură de Carrara, în memoria arhiducesei. Biserica romano-catolică din Neudorf este unul dintre cele mai importante obiective turistice din Crișana.

Localitatea Săvârșin

Localitatea este situată la hotarul județului Arad și, din păcate, nu este exploatată din punct de vedere cultural și artistic.

Castelul de la Săvârșin (foto), principala atracție turistică, **nu poate fi vizitat fără acordul Casei Regale a României.**

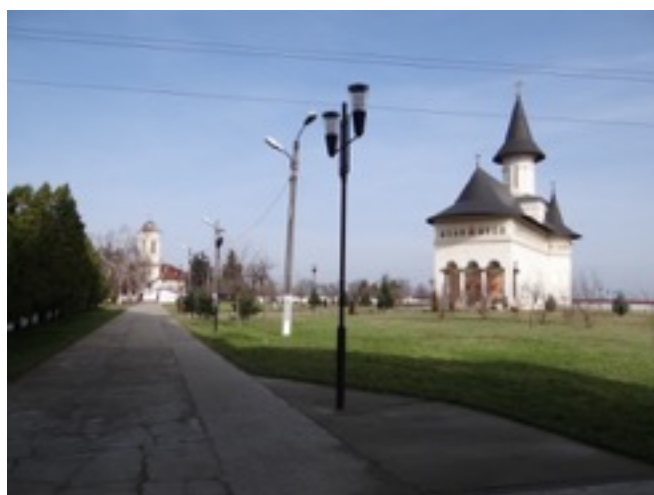
Biserica Romano-Catolică "Sfânta Anna" (foto) se află într-o stare vizibilă de degradare deși se află în centrul localității, în fața Castelului. Aici se păstrează monumentele funerare ale lui Zefir și Andrei Forray, membrii familiei nobiliare Forray, care au construit Castelul Regal (sec. XVIII).

În localitate se află și o biserică de rit Ortodox, la ale cărei slujbe participă cu prilejul diferitelor sărbători religioase Familia Regală a României, precum și Casa memorială și colecția de artă Eugen și Eugenia Popa.

Municipiul Arad și Lunca Mureșului inferior

Mănăstirea Gai (foto jos): este de menționat originea sârbă a mănăstirii, mănăstirea dezvoltându-se în jurul reședinței de vară a episcopului Sinesie Jivanovici. În colaborare cu Institutul de Cercetare a Crimelor Comunismului și cu ELTE Budapesta, Complexul Muzeal Arad a demarat un proiect de localizare a mormintelor arădenilor (unguri, sârbi, evrei, nemți și români) executați în 1956, personajul „ancoră” fiind preotul Szabaszlay, executat și îngropat, de regimul comunist, alături de alți 10 arădeni, în cimitirul „Pomenirea”. Există un muzeu foarte valoros dar nevalorificat. Este impresionantă colecția de "Valori de artă veche românească", colecție aflată în interiorul vechiului conac. Aceasta colecție, reprezintă o splendidă imagine a artei vechi românești din acest colț de țară.

Mănăstirea Bezdin (foto jos): situată în apropiere de satul Munar, județul Arad, (36 km de Arad) pe malul drept al râului Mureș - datează din 1539. Este una dintre cele cinci mănăstiri sârbești din România. Picturile lui Ștefan Tenețchi, Sfântul Kiril, fosta cameră de tortură, toate fac parte din istoricul mănăstirii de la Bezdin. În anul 1753 cunoscutul pictor arădean Ștefan Tenețchi pictează iconostasul bisericii. În anul 1802 pictorul academic Jacov Orfelin pictează un iconostas complet nou. Între 1912-1922 aici a lucrat marele pictor sârb Ștefan Alexici. În biserică se află moaștele Sfântului Kiril, care a fost găsit îngropat în curtea mănăstirii. În urmă cu aproape 200 de ani, Kiril a luptat pentru libertatea Serbiei, dar a fost închis. Apoi a fost eliberat, dar a fost trimis în exil la Mănăstirea Bezdin.

Pe atunci, aceasta se afla în mijlocul unei păduri, fiind aproape total izolată de lume. Kiril a fost păzit în permanență și nu a putut lua legătura cu nimeni. Când a murit, a fost îngropat în curtea lăcașului de cult. În urmă cu câțiva ani, acesta a fost deshumat în urma unei viziuni. Moaștele Sfântului Kiril se află în Mănăstirea de la Bezdin.

Parcul Natural Lunca Mureșului se întinde de la Arad până la granița româno-maghiară, de-a lungul râului Mureș. Aici se găsesc patru zone de protecție integrală: Prundul Mare (717,9 hectare), Pădurea Cenad (310,5 hectare), Insula Mare Cenad (2,1 hectare) și insulele Igrîș (7 hectare). Toate sunt strict protejate, iar activitățile de exploatare a resurselor naturale sunt interzise.

Mănăstirea Hodoș - Bodrog, (foto) cea mai veche așezare monastică din țara noastră, cu viață monahală neîntreruptă.

Tradiția mărturisește că un taur din turma unui păstor a scos la iveală dintr-o movilă de pământ, Icoana Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului cu Pruncul Iisus, iar pe locul unde s-a descoperit icoana a luat ființă Mănăstirea. Pentru a confirma datele tradiției, se mai păstrează și astăzi, în biserica mănăstirii, capul taurului care a descoperit icoana,

precum și Icoana Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului. Prima atestare documentară despre existența mănăstirii o avem din anul 1177. Mănăstirea posedă și o valoroasă colecție de artă veche bisericească.

Localitatea Hălmagiu

Biserica Voievodală com. Hămagiu construită pe la 1440 de familia voievodului român Moga: se mai pot distinge urmele frescei originale, aceasta fiind acoperită ulterior cu var, tencuială sau cu alte picturi. Cu toate că acest monument fusese propus pe lista UNESCO încă din 1977 a fost uitat și s-au efectuat intervenții necorespunzătoare. **Pictura are mare nevoie de lucrări de restaurare.**

Biserica Nașterea Maicii Domnului com. Hălmagiu (foto) alături de Biserica Voievodală, reprezintă obiectivul cel mai important din punct de vedere al potențialului cultural și turistic al zonei. Deține și un muzeu parohial ce **ar trebui dezvoltat în vederea protejării obiectelor deținute** (icoane, tipărituri, ștampile, odăjdii, obiecte tradiționale).

Bisericile de Lemn de pe Valea Superioară a Crișului Alb

Biserica de lemn din Buceava-Șoimuș comuna Brazii, județul Arad, datează din secolul XVIII. Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI AR-II-m-A-00591. Satul este datat la 1439 într-un document sub numele maghiar de Solmosfalva

adică satul Șoimuș. Date certe în legătură cu anul construirii bisericii de lemn nu există. Valoarea excepțională a picturii, a monumentului în ansamblul său, sunt argumente care justifică intervenția de urgență a unei echipe de restauratori.

Biserica de lemn din Bodești, comuna Hălmațiu, județul Arad a fost construită în anul 1760. Are hramul „Pogorârea Sf. Duh”. Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI: AR-II-m-B-00589.

Biserica de lemn din Cristești, comuna Hălmațiu, județul Arad, a fost construită în anul 1860. Are hramul „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil”. Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI: AR-II-m-B-00599.

Prima mențiune documentară despre acest sat din valea Crișului Alb datează din anul 1439. Biserica a fost pictată în anul 1865 conform pisaniei de sub catapeteasma: “sa zugrăvit această biserică c.o. în tempulu 1865 sub inperatorulu Franciscu Iosif I ...”.

Biserica de lemn „Nașterea Maicii Domnului” din Poiana, comuna Vârfurile, județul Arad, datează din secolul XVIII. Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI: AR-II-m-A-00643.

Pictura veche a dispărut, fiind acoperită de vopsea

Biserica de lemn „Sf. Cosma și Damian” din Vidra, comuna Vârfurile, județul Arad datează din anul 1724. Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI: AR-II-m-B-00658.

Bisericile necesită reparații și acțiuni de restaurare/conservare urgente.

Canalul Morilor

Este prima construcție hidrotehnică din țară ce datează din anul 1840 și se întinde între localitățile românești: Buteni-Grăniceri și până în orașul maghiar Békéscsaba. Canalul Morilor are o lungime de 92 km, de la „izvor” și până la vărsare.

Foto: moară părăsită

Morile ce există de-a lungul acestui canal, având un puternic potențial turistic și cultural, prin reabilitare pot fi transformate într-o rețea de pensiuni agro-turistice care să pună în valoare atât specificul viticol local (vinurile de Pâncota, Miniș și Șiria) cât și moștenirea literară lăsată de Ioan Slavici. Totodată, ele reprezintă obiective de patrimoniu cultural în cadrul cărora pot fi dezvoltate proiecte culturale de avangardă precum **colonii de artiști / spații de producție / școli de vară**.

Pe acest canal există zeci de mori de apă, vechi de sute de ani. Din păcate, nimeni nu mai știe cu exactitate care este moara în care a înnoptat Lică Sămădăul, personajul lui Ioan Slavici din nuvela Moara cu Noroc: "De la Ineu, drumul de țară o ia printre păduri și peste țarini. Timp de un ceas și jumătate, drumul e bun. Vine apoi un pripor, pe care îl urci, și după ce ai coborât iar în vale, trebuie să faci popas, să adapi calul ori vita din jug și să le mai lași timp de răsuflare, fiindcă mai departe locurile sunt rele. Aici în vale e Moara cu noroc". - Ioan Slavici.

Pe o rază de 10 km, între Ineu și Bocsig sunt trei astfel de clădiri care seamană între ele. Moara unde s-a turnat fumul, în 1957, este destul de dărăpănată.

PARTEA a II-a

Delimitarea cadrului potențialului cultural al județului Arad

Patrimoniul cultural reprezintă ansamblul resurselor moștenite, identificate ca atare, indiferent de regimul de proprietate asupra acestora, și care reprezintă o mărturie și o expresie a **valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor aflate în continuă evoluție**. Acest patrimoniu cuprinde toate elementele rezultate din interacțiunea dintre factorii umani și naturali, de-a lungul timpului, iar orice acțiune asupra uneia dintre componentele patrimoniului are influență asupra altor componente aflate în aceeași arie geografică, indiferent dacă acestea sunt sau nu părți ale patrimoniului natural sau cultural, ale patrimoniului material sau imaterial, ale patrimoniului mobil sau imobil.

Așezat la răscrucea principalelor drumuri militare și comerciale încă din antichitate, spațiul geografic delimitat în prezent de județul Arad a cunoscut o dezvoltare aparte, localitățile sale fortificate de pe ambele maluri ale Mureșului fiind o dovadă elocventă în acest sens. După cucerirea Transilvaniei de către regii maghiari, spațiul cultural arădean va cunoaște coexistența a două zone de manifestare extrem de bine amprentate, cea românească, delimitată religios de cultul ortodox, și cea maghiară, delimitată de cultul reformat și catolic. Astfel, patrimoniul cultural material și imaterial arădean, din perspectiva alterității valorilor umane perene, reprezintă o **sursă inepuizabilă de valorificare a avantajelor oferite de interculturalitate**.

În cadrul celei de-a II-a părți a Strategiei vom realiza, în prima parte, o **evaluare a elementelor de patrimoniu cultural material (mobil și imobil) și imaterial** ce se regăsesc la nivelul județului Arad, iar în cea de a doua parte o **evaluare de tip PEST și SWOT** a potențialului cultural arădean prin prisma delimitării elementelor de avantaj competitiv regional, european și internațional.

Înainte de toate, se impune o scurtă și utilă **încadrare în contextul general al mediului extern**: județul Arad este situat în partea de vest a României și se întinde de la Munții Apuseni până la câmpia largă formată de râurile Mureș și Crișul Alb. Se învecinează la nord și nord-est cu județul Bihor, la est cu județul Alba, la sud-est cu județul Hunedoara, la sud cu județul Timiș și la vest cu Ungaria. Județul Arad se întinde pe o suprafață de 7 754 km², ocupând locul șase pe țară ca mărime. Sub aspect climatic, județul Arad prezintă caracteristicile climatului temperat continental cu influențe oceanice. Peisajul natural al județului este caracterizat de prezența unui relief etajat de la est la vest, bine distribuit, de o rețea hidrografică tributară în cea mai mare parte celor două râuri importante, Mureșul și Crișul Alb, de prezența climatului temperat continental cu influențe oceanice și nu în ultimul rând de prezența unei flore și faune cu elemente de mare valoare. Relieful este grupat în proporții aproximativ egale, fiind reprezentat de treapta montană, treapta dealurilor, depresiunilor și culoarelor și de treapta câmpiilor,

fiecare grupă în parte reprezentând aproximativ o treime din suprafața totală a județului. Județul Arad dispune de importante resurse naturale: zăcăminte de hidrocarburi la Pecica, Peregu Mic, Șeitin, Sântana, cariera de marmură de la Moneasa, minereuri de molibden la Săvârșin, cariere de pietriș la Ghioroc, cariera de caolin de la Agrișu Mare, cariera de dolomit de la Galșa, cariera de granit de la Radna, cariere de piatră de andezit-trachit la Leasa, Mocrea, Păulian, Sebiș și Tălagiu și cariera de diorit de la Păuliș, precum și apele minerale care se găsesc la Lipova, Moneasa, Macea, Curtici, Dorobanți, Șofronea și Mocrea.

Județul Arad cuprinde, din punct de vedere administrativ, **10 orașe** din care **1 municipiu, 68 comune și 270 de sate**. Reședința județului este municipiul Arad. Celelalte orașe sunt: Chișineu Criș, Curtici, Ineu, Lipova, Nădlac, Pecica, Pâncota, Sebiș și Sântana.

La 1 iulie 2010 populația stabilă a județului Arad era de **454.922 locuitori**, reprezentând **2,12 la sută din populația țării**, județul ocupând, din acest punct de vedere, locul 21 pe țară cu o densitate medie de 58,7 locuitori pe km². Din totalul populației, 219.493 persoane, respectiv 48,25 la sută, sunt de sex masculin și 235.429 persoane, reprezentând 51,75 la sută, sunt de sex feminin. În ceea ce privește repartizarea pe medii, 250.520 persoane, respectiv 55,07 la sută, trăiesc în mediul urban, iar 204.402 persoane, respectiv 44,93 la sută, trăiesc în mediul rural. Conform Recensământului populației și locuințelor din 2011, în județul Arad, trăiesc români, maghiari, germane, slovaci, cehi, ucrainieni, sârbi, bulgari, italieni, și turci.

În județul Arad, **rețeaua sistemului educațional (unități de învățământ)** cuprinde:

- 37 grădinițe având un personal didactic format din 722 persoane;
- 81 școli, din care 80 în învățământul gimnazial, fiind coordonate de 2.556 cadre didactice din care 1.587 în învățământul gimnazial.
- 42 licee având 1.177 cadre didactice;
- două universități având 24 facultăți cu 576 cadre didactice (în învățământul superior public activează Universitatea „Aurel Vlaicu” având 9 facultăți, iar în învățământul superior particular Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” având 15 facultăți).

Rețeaua sanitară a județului Arad cuprindea la sfârșitul anului 2010 un număr de 14 spitale, 12 ambulatorii integrate spitalelor și de specialitate, 3 dispensare medicale, un centru de sănătate, un centru de sănătate mintală, 2 sanatorii TBC, 5 unități medico-sociale, 2 centre medicale de specialitate, 48 cabinete medicale de medicină generală, 21 cabinete medicale școlare și studențești, 300 cabinete medicale de familie, 365 cabinete stomatologice, 8 cabinete stomatologice școlare și studențești, 276 cabinete medicale de specialitate. În județ funcționau 144 farmacii și puncte farmaceutice, 7 creșe, 54 laboratoare medicale, 45 laboratoare de tehnică dentară, un centru de

transfuzie sanguină și 4 alte tipuri de cabinete medicale. În spitale existau 2 416 paturi, iar asistența medicală a fost asigurată de 1 109 medici, 380 stomatologi, 220 farmaciști și 2 570 persoane cu pregătire sanitară medie.

II.1 Patrimoniu cultural material

II.1.1. Patrimoniul cultural imobil

Patrimoniul cultural imobil constituie cea mai valoroasă componentă a patrimoniului cultural, atât în ceea ce privește valoarea materială directă, cât și în raport cu posibilitățile de inserție a unor componente extra-culturale. Trebuie menționat că patrimoniul cultural imobil este o sintagmă care desemnează ceea ce, în termeni generici, poartă numele de monumente istorice, categorie ce include nu doar monumentele, ci și ansamblurile și siturile istorice.

Patrimoniul cultural imobil poate include:

- rezervații naturale;
- peisaje culturale (așezări, drumuri, amenajări agricole);
- clădiri (case, conace, castele, edificii de cult, edificii publice precum școli, spitale, hanuri, gări etc);
- centre istorice ale localităților (care încorporează străzi, piețe, fronturi de case);
- cimitire și monumente funerare;
- vestigii arheologice (ruine, urme materiale ale unor culturi și civilizații aflate în sol sau sub apă);
- instalații tehnice (mori, ateliere, fabrici, sonde);
- patrimoniu subacvatic (epave, așezări sau edificii acoperite în prezent de apă).

Toate aceste delimitări și definiții sunt foarte clar stabilite prin intermediul unui set de norme complet și coerent formulate, care au în vedere întregul pachet de operațiuni (cercetare, evidență, conservare, restaurare, punere în valoare) care alcătuiesc opera de protejare a patrimoniului cultural imobil. Chiar legea cadru în domeniu stabilește că protejarea monumentelor istorice este parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local.

Pentru a răspunde unor imperative de armonizare terminologică și de facilitare a exprimării, toate bunurile ce pot fi incluse în categoria de patrimoniu imobil sunt definite ca monumente istorice și sunt supuse regimului instituit prin Legea nr. 422/2001, cu modificările și completările ulterioare, care dispune că monumentele

istorice sunt bunuri imobile, construcții și terenuri situate pe teritoriul României, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală. Regimul de monument istoric este conferit prin clasarea acestor bunuri imobile conform procedurii prevăzute în aceeași lege.

II.1.1.1 Monumente arheologice și arhitecturale

Monumentele istorice sunt monumentele, ansamblurile și siturile istorice (așa cum fiecare dintre aceste categorii este definită în lege) care sunt clasate în două grupe: grupa A (monumente istorice de valoare națională și universală) și grupa B (monumente reprezentative pentru patrimoniul cultural local). Cu referire la monumentele din această categorie ce se regăsesc la nivelul județului Arad și ce constituie surse de potențial cultural al zonei, vom prezenta pe cele mai reprezentative.

Din categoria **monumentelor arhitecturale** existente în județ amintim:

Obiectiv	Localitate
Cetatea Aradului	Mun. Arad
Palatul Administrativ	Mun. Arad
Palatul Neuman	Mun. Arad
Clădirea Teatrului Clasic „Ioan Slavici”	Mun. Arad
Palatul de Justiție	Mun. Arad
Casa cu Ghiulele	Mun. Arad
Clădirea Preparandiei și cartierul Preparandiei	Mun. Arad
Teatrul Vechi (Hirschl)	Mun. Arad
Turnul de apă (Punctul Sohne)	Mun. Arad
Cimitirul Evreiesc	Mun. Arad
Fabrica de clopote	Mun. Arad
Ansambul arhitectonic al Uzinei de automobile Marta	Mun. Arad
Cazinoul Aradului	Mun. Arad
Biserica sârbească „Sf. Petru și Pavel”	Mun. Arad
Catedrala ortodoxă română „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”	Mun. Arad
Mănăstirea „Sf. Simion Stâlpnicul”	Mun. Arad
Biserica Roșie (clădirea Bisericii Evanghelice)	Mun. Arad

Obiectiv	Localitate
Biserica romano-catolică „Sf. Anton de Padova”	Mun. Arad
Sinagoga neologă	Mun. Arad
Mănăstirea Gai	Mun. Arad
Palatul Cultural	Mun. Arad
Cetatea Deznei (sec. XIII - XVII)	Comuna Dezna
Bazarul turcesc	Lipova
Cetatea Șoimoș	Sat Șoimoș, oraș Lipova
Castelul de la Săvârșin	Săvârșin
Cetatea și fortificația de la Ineu	Ineu
Cetatea Șiria	Șiria
Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului”	Lipova
Biserica romano-catolică „Sf. Maria” Radna	Lipova
Cuptorul de topit minereu de fier	Comuna Moneasa
Mănăstirea Bezdin	Sat Munar
Biserica romano-catolică	Neudorf
Biserica de lemn din Buceava-Șoimoș	comuna Brazii
Biserica de lemn din Bodești	comuna Hălmagiu
Biserica de lemn din Cristești	comuna Hălmagiu
Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” Troaș	Sat Troaș, comuna Săvârșin
Biserica de lemn „Nașterea Maicii Domnului” din Poiana	comuna Vârfurile
Biserica de lemn „Sf. Cosma și Damian” din Vidra	comuna Vârfurile
Biserica voievodală	Hălmagiu
Biserica „Nașterea Maicii Domnului”	Hălmagiu
Mănăstirea Feredeu	Șiria
Biserica de rit romano-catolic	Zăbrani
Mănăstirea Hodoș - Bodrog	comuna Felnac

Obiectiv	Localitate
Castelele din Podgoria Aradului	Castelul Misici, Lipova Castelul Bohuş, Şiria Castelul Dietrich - Sukowsky, Pâncota

La cele menţionate până acum, adăugăm şi o serie de elemente de patrimoniu ce ţin de categoria **monumentelor arheologice**:

Obiectiv	Localitate
Ruinele Cetăţii Agrişul Mare - Dealul Cioaca	sat Agrişu Mare, comuna Târnova
Tumulul de epoca neprecizată de la Aluniş	sat Aluniş, comuna Frumuşeni
Aşezarea dacică de la Almaş - Valea Cetăţii	sat Almaş, comuna Almaş
Rezervaţia arheologică "Mânăstirea Bizere"	comuna Frumuşeni
Situl arheologic Bulci - "La Cetate" (fortificaţie romană, fortificaţie sec. IX - XI, mânăstire benedictină sec. XI - XVI)	sat Bulci, comuna Bata
Cetatea Eperjes (fortificaţie medievală)	sat Chelmac, comuna Odvoş
Situl arheologic Cladova - "Dealul carierei" (urme de locuire din paleolitic, eneolitic, epoca fierului, fortificaţie dacică, fortificaţie romană, fortificaţie sec. XI - XII, biserică şi cimitir sec. XIII - XVI)	sat Cladova, comuna Păuliş
Rezervaţia arheologică "Mânăstirea Bizere" (mânăstire benedictină sec. XI - XVI)	comuna Frumuşeni
Situl arheologic Lipova - "Lipoviţa" (fortificaţie epoca fierului, donjon medieval)	oraşul Lipova
Situl arheologic Pecica - "Şanţul Mare" (aşezare din epoca bronzului, fortificaţie dacică [Ziridava?], necropolă din timpul migraţiei popoarelor, cimitir medieval)	oraşul Pecica
Situl arheologic Săvârşin - "Cetăţuia" (fortificaţie dacică)	comuna Săvârşin
Situl arheologic Sântana - "Cetatea Veche" (fortificaţie din epoca bronzului)	oraşul Sântana

Obiectiv	Localitate
Situl arheologic Vladimirescu - "La Cetate" (fortificație din sec. IX - XI)	comuna Vladimirescu
Situl arheologic Vladimirescu - "Bazilica" (XI - XVI)	comuna Vladimirescu

II.1.1.2 Rezervații naturale

Nu trebuie ignorat însă potențialul oferit, în cadrul patrimoniului imobil, de **rezervațiile naturale** din județul Arad. În sensul identificării surselor de potențial în acest caz ne-am raportat la lista rezervațiilor naturale din județul Arad. Această listă cuprinde ariile protejate de interes național (rezervații naturale), aflate pe teritoriul administrativ al județului Arad declarate prin Legea Nr. 5 din 6 martie 2000 (privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - arii protejate). Apreciem ca surse de potențial real pentru dezvoltarea economică locală și pentru integrarea în cadrul unor proiecte mai ample, mai ales din perspectiva inovării culturale, următoarele obiective:

- Balta Rovina (loc. Ineu)
- Balta Șoimoș (loc. Lipova)
- Parcul Natural Lunca Mureșului (permite dezvoltarea de proiecte regionale, având în vedere faptul că se întinde pe o suprafață administrativ-teritorială ce aparține județului Arad și județului Timiș)
- Rezervația de soluri sărăturate (loc. Socodor)
- Poiana cu narcise Rovina (loc. Ineu)
- Peștera Valea Morii (loc. Moneasa)
- Peștera lui Duțu (loc. Săvârșin)
- Peștera Sinesie (loc. Căprioara)
- Dosul laurului (loc. Zimbru).

II.1.1.3 Peisaje culturale

Peisajele sunt spațiile folosite de societate și sunt legătura dintre istoria trecutului cu cea a prezentului, o istorie a identității. Peisajul cultural este suma unor factori diverși și a unor valori diverse care pot include impactul estetic și vizual, economic, valorizarea scenică, precum și procesele istorice, ecologice, geologice. Referindu-ne la peisaj trebuie să ținem cont de toate valorile implicite integrate în peisaj. Acest aspect denotă că este nevoie de o abordare multidisciplinară, care să implice numeroși stakeholderi. Peisajul cultural este probabil bunul cultural cu cea mai mare participare a cetățenilor, astfel încât fiecare se poate califica drept un stakeholder în cadrul peisajului cultural.

Prin urmare, peisajele culturale sunt sisteme complexe, socio-ecologice si economice interdependente, generate prin activitatea multimilenara sau multiseulara a unor entitati umane.

Judetul Arad are privilegiul de a-si fi conservat inca o buna parte din patrimoniul cultural si natural, numit cumulativ "peisaj cultural". Intelegem prin stadiul de conservare faptul ca zona pastreaza identitatea ecologica si culturala a comunitatilor care le-au generat.

Analiza SWOT a Patrimoniului cultural imobil al județului Arad

Puncte tari

Diversitate a obiectivelor de patrimoniu

Caracter multicultural al patrimoniului imobil

Specific ecumenic

Interesul local în dezvoltarea unor obiective și atracții culturale de lungă durată

Puternică încărcătură istorică în relație cu monumentele arhitecturale și arheologice

Prezența centrelor de informare turistică în localitățile pe teritoriul cărora se află obiectivele de patrimoniu

Arad - pol de creștere urbană în regiune, determinant al unui potențial bun de dezvoltare

Cadru natural deosebit din perspectiva resurselor de turism natural (de aventură cu precădere - e.g. Șiria, Lunca Mureșului)

Proximitatea unor rute culturale

Metodele agricole tradiționale sunt în continuare respectate și pot deveni un factor important în dezvoltarea agroturismului

Puncte slabe

Infrastructură de acces deficitară ce nu facilitează accesul la multe obiective de patrimoniu (de ex.: Cetatea Șiria, bisericile de lemn de pe Valea Superioară a Crișului Alb)

Starea precară din punct de vedere edilitar a unor obiective de patrimoniu (de ex.: Bazarul turcesc din Lipova, Cetatea Ineului, Cetatea Șiria, Biserica Romano-Catolică "Sfânta Anna" din Săvârșin, bisericile de lemn de pe Valea Superioară a Crișului Alb)

Lipsa resurselor financiare necesare pentru lucrările de conservare ale diferitelor ansambluri precum și lipsa resurselor financiare și a know-how-ului pentru atragerea finanțărilor alternative pentru restaurare

Statutul nesigur sau problematic al proprietății asupra bunurilor de patrimoniu, coroborat cu birocrăția aferentă proceselor de retrocedare

Absența unui plan integrat de promovare a patrimoniului cultural imobil

Absența materialelor suport de promovare și a materialelor promoționale inovative

Oportunități	Amenințări
Posibilitatea accesării fondurilor structurale pentru restaurarea monumentelor în legătură cu dezvoltarea turismului și dezvoltarea locală (clădiri, cetăți, castele) în exercițiul multianual 2014-2020	Lipsa fondurilor pentru cofinanțarea proiectelor
Integrarea în cadrul rutelor culturale	Lipsa de acțiune în ceea ce privește protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, la nivel regional și național
Disponibilitatea finanțărilor pentru dezvoltarea turismului de aventură și a turismului cultural	Reducerea diversității genetice prin pierderea soiurilor de plante și raselor tradiționale de animale
Interesul în vecinătatea apropiată pentru ecoturism	Degradarea resurselor culturale
Interesul în creștere pentru turismul medieval	Interesul scăzut manifestat în general pentru reutilizarea complexă și originală a patrimoniului cultural în România (deși există semne de schimbare)
Cererea crescândă pentru turismul cultural, ecoturism și formele alternative de turism	Legislație instabilă privind parteneriatul public-privat
	Implicarea pe termen lung necesară pentru valorificarea patrimoniului și rentabilitatea scăzută a investițiilor asociată proiectelor și programelor culturale
	Statutul juridic incert privind dreptul de proprietate asupra diferitelor imobile de patrimoniu (de ex. în cazul morilor)
	Ritm redus de creștere a capacității de cazare

II.1.2. Patrimoniul cultural mobil

Patrimoniul cultural mobil este alcătuit din bunuri cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești, precum și a minorităților

naționale la civilizația universală. Cu alte cuvinte, este vorba de toate acele bunuri care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor aflate în continuă evoluție; cuprinde toate elementele rezultate din interacțiunea, de-a lungul timpului, între factorii umani și cei naturali.

Toate funcțiunile specifice patrimoniului cultural mobil și activitățile care le compun sunt subsumate obiectivului general asumat în mod expres și care definește întregul sector al culturii, și anume acela de **satisfacere a drepturilor culturale fundamentale ale cetățenilor** - accesul și participarea la viața culturală. La acestea se adaugă obiectivul general care caracterizează în mod special domeniul patrimoniului, și anume acela de a asigura **transmiterea sa către generațiile viitoare**.

II.1.2.1 Muzeu, arhive și colecții

În această categorie putem include toate acele elemente ale proprietății culturale mobile deținute public, aflate în proprietate privată sau în proprietatea unor entități religioase. Patrimoniul cultural muzeal beneficiază de un cadru legislativ complet, care reglementează atât modul de organizare și funcționare al muzeelor și colecțiilor publice, cât și modalitățile de protejare a bunurilor culturale mobile. Patrimoniul cultural imobil face referire la tipurile de muzeu: de artă, de arheologie și istorie, de știință și istorie, de etnografie și antropologie, specializate.

O analiză profundă ne permite identificarea unor obiective de referință ce se pot constitui sursă de potențial competitiv din perspectiva planificării strategice:

Complexul Muzeal Arad	Secția de arheologie și istorie - Arad Secția de științe ale naturii - Arad Muzeul de Artă Arad Secție exterioară - Muzeul Orașului Lipova Secție exterioară - Muzeul Memorial Ioan Slavici și Emil Montia, Șiria Secție exterioară - Muzeul Viei și Vinului Miniș Muzeul Adam Müller-Guttenbrunn, Zăbrani Casa memorială și colecția de artă Eugen și Eugenia Popa, Săvârșin
Galeria Turnul de Apă	Mun. Arad
Muzeul Memorial „Vasile Goldiș”	Mun. Arad
Galeria de Artă Delta	Mun. Arad
Muzeul Cofetăriei "Ioan Gui"	Mun. Arad
Muzeul Etnografic SOMOSCHES	Cermei
Muzeul Comunei Buteni	Buteni

Colecția Muzeală a Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului”	Bodorogu Vechi
Muzeul Caricaturii ST. POPA POPA'S	Macea
„Casa memorială Ioan T. Florea”	Covăsânț

Inventarul patrimoniului mobil trebuie să includă patrimoniul religios, proprietățile deținute de fundații, sau cele aflate în proprietate privată, la cererea acestora. Proprietățile culturale mobile și colecțiile aflate în proprietate privată constituie o importantă, dar puțin înțeleasă, resursă națională. Lipsa unui dialog constructiv între proprietarii privați și entitățile statului poate determina pierderea unor oportunități capabile să asigure conservarea adecvată, studierea și aprecierea într-o proporție mai mare a acestora.

Analiza SWOT a Patrimoniului cultural mobil al județului Arad

Puncte tari	Puncte slabe
Diversitate a obiectivelor de patrimoniu	Absența unui muzeu al satului
Existența unor obiective excepționale, de nișă (Muzeul cofetăriei, muzeul caricaturii)	Absența unui plan integrat de promovare a patrimoniului cultural mobil
	Absența produselor culturale din zona experimentului și relativa absență a abordării interdisciplinare

Oportunități	Amenințări
Posibilitatea accesării fondurilor structurale pentru diversificarea spațiilor dedicate expozițiilor și expunerii de obiecte de patrimoniu	<p>Lipsa fondurilor pentru cofinanțarea proiectelor</p> <p>Lipsa de acțiune în ceea ce privește protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, la nivel regional și național</p> <p>Interesul scăzut manifestat în general pentru reutilizarea complexă și originală a patrimoniului cultural în România (deși există semne de schimbare)</p> <p>Implicarea pe termen lung necesară pentru valorificarea patrimoniului și rentabilitatea scăzută a investițiilor asociată proiectelor și programelor culturale</p> <p>Legislație instabilă privind parteneriatul public-privat</p> <p>Statutul juridic incert privind dreptul de proprietate</p>

II.2 Patrimoniu cultural imaterial

Patrimoniul imaterial poate include toate acele aspecte culturale diferite ale vieții moștenite din trecut care definesc modul de viață al diferitelor societăți. Acestea pot face referire la practici locale, obiceiuri și credințe și deseori sunt exprimate în și prin limbaj, activități sociale politice și economie și prin activități simbolice și ritualuri ale diferitelor comunități. În accepțiunea general recunoscută a termenului, prin patrimoniu cultural imaterial se înțelege ansamblul de practici, reprezentări, expresii, cunoștințe, abilități pe care comunitățile, grupurile și indivizii le recunosc ca făcând parte din moștenirea lor culturală, transmisă din generație în generație și recreată în permanență.

Mai precis, potrivit legislației în vigoare (Legea nr. 26/2008, care a abrogat Ordonanța guvernului nr. 19/2007) patrimoniul cultural imaterial al României cuprinde totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților - împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora - pe care comunitățile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural. Pentru a fi mai explicită, Legea stabilește că, pentru ca un bun cultural imaterial să facă parte din patrimoniul cultural imaterial, în înțeles legal, este nevoie ca acesta să fie creat de un anonim, să fie transmis, cu precădere, pe cale informală, să fie păstrat, mai ales, în cadrul familiei sau al comunității locale ori al unui grup al acesteia, să fie delimitat teritorial, etnic, religios și după vârstă, sex și să fie menținut și transmis mai departe, cu respectarea tehnicilor tradiționale.

Patrimoniul cultural imaterial se regăsește în special în următoarele domenii:

- tradiții și expresii orale - limba ca principalul lor vector;
- artele spectacolului;
- practici sociale, ritualuri și evenimente festive;
- cunoștințe și practici legate de natură și univers;
- artizanatul tradițional ș.a.

Practicile de planificare strategică publică se concentrează în prezent asupra susținerii artizanatului și a celorlalte forme de exprimare a tradițiilor în vederea reinsertiei lor în cotidian și ca element al modului de viață comunitar, în timp ce turismul cultural ar trebui să valorizeze în mai mare măsură această resursă. În acest sens, se apreciază că artizanatul reprezintă o industrie culturală ce poate fi dezvoltată cu succes în multe zone, ca mijloc de dezvoltare economică și culturală a regiunilor și localităților. **Cultivarea specificului zonal și revitalizarea unor meserii tradiționale** este o pârgie pentru **promovarea diversității**, pentru **dezvoltarea ofertei** și pentru **extinderea consumului acestor produse** de la comunitate la un public mai larg, ce poate fi atras prin turism și prin forme complexe de comercializare.

Stakeholderii în sectorul patrimoniului imaterial sunt foarte diverși: de la instituții specializate în sectorul patrimonial până la universități și agenții de promovare a turismului sau a imaginii de brand local, dar se pot include și cluburi, organizații culturale, ONG-uri și Consiliile Locale.

Județul Arad prezintă resurse importante din perspectiva patrimoniului cultural imaterial.

Astfel, în sfera artelor spectacolului, de referință sunt următoarele instituții culturale:

- **Teatrul Clasic „Ioan Slavici“**: având un repertoriu clasic cu precădere (se organizează în Festival Internațional al Teatrului clasic)
- **Filarmonica de Stat**: fiind formată orchestră simfonică, cor academic și o formație de muzică populară. Organizează stagiuni continue a câte zece luni (septembrie - iunie) cu o ritmicitate de cel puțin un concert pe săptămână, fiecare având un alt repertoriu și alți protagoniști.

În planul produselor culturale inovative din sfera artelor spectacolului trebuie pusă în evidență inițiativa Consiliului Județean Arad și a Centrului Cultural Județean Arad de a derula, începând cu anul 2013, un proiect cultural denumit **Teatrul de Vară**, ce îmbracă forma unor spectacole, preponderent de teatru, în aer liber, în curtea interioară a Centrului Cultural Județean Arad. Această eminentă stagiune de vară cuprinde spectacole ce urmăresc o tematică unitară, iar accesul spectatorilor este gratuit.

Tot în cadrul patrimoniului imaterial al județului Arad regăsim o importantă sursă de potențial, reprezentată de **Biblioteca județeană „ALEXANDRU D. XENOPOL” Arad**, ce dispune de un valoros fond de carte, care însumează aproximativ 500.000 U.B. Fondul de carte de patrimoniu cuprinde aproape 22.000 de volume (în limbile: latină, franceză, germană, maghiară, română, italiană, greacă, ebraică, engleză), 646 de manuscrise și 23 de incunabule. La nivelul județului Arad există o rețea de 242 biblioteci din care 70 biblioteci publice.

Există un fond important de resurse delimitate de **Folclorul muzical și coregrafic**, a cărui conservare este asigurată prin intermediul unor proiecte și produse culturale, caracterizate prin continuitate și permanentizare, dintre care amintim:

Proiecte și produse culturale	Perioada investigată
Festivalul concurs al cântecului și jocului popular din Țara Zărandului	2010, 2011, 2012, 2013
Festivalul cântecului și jocului popular în podgria Aradului	2009, 2010
Festival folcloric Ruga Bănățeană “La izvor de cânt și dor”	2010, 2011, 2012, 2013
Festivalul Dansului Călușeresc Bocsig	2009, 2010, 2011, 2012, 2013
Festival-concurs de Folclor “Ioan T.FLOREA	2010, 2011, 2012, 2013
“AUTENTIC-FEST”- Festival concurs județean de folclor-cu etape zonale și etapă finală	2010, 2011, 2012 (<i>Din 2014 Autentic și-a schimbat denumirea în Festival concurs județean de folclor „LA IZVOARE”- cântece, jocuri și obiceiuri populare din vatra satului arădean</i>)
„Muguri de Joc Arădean”	2012
Caravana tradițiilor de iarnă: Bata, Buteni, Cărand, Covăsânț, Ineu, Pecica, Săvârșin, Șeitin, Șiria, Târnova, Vladimirescu, Zăbrani, Arad	2012
Caravana tradițiilor de iarnă: Semlac, Vladimirescu, Covăsânț, Șeitin, Șiria, Pâncota, Zădăreni, Aluniș, Bârzava, Julița, Nădlac, Bata, Cărand, Hălmagiu, Arad	2013

Proiecte și produse culturale	Perioada investigată
Caravana tradițiilor de iarnă - localități din județul Arad (ex.: Bata, Bârzava, Buteni, Cărand, Covășanț, Ineu, Hălmagiu, Nădlac, Pâncota, Pecica, Săvârșin, Șeitin, Șiria, Târnova, Vladimirescu, Zădăreni, Zăbrani, Semlac și Arad)	2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013
Zilele Culturii Județului Arad - localități din județul Arad	2010, 2011, 2012, 2013
Tabără de cercetare etnografică	2012, 2013

Raportat la capitolul **“Sărbători, obiceiuri și ritualuri”**, am identificat un fond de resurse de potențial important, resurse a căror conservare este asigurată prin intermediul unor proiecte și produse culturale, caracterizate prin continuitate și permanentizare, dintre care amintim:

Proiecte și produse culturale	Perioada investigată
Festivalul Păradăicilor	2010, 2011, 2012, 2013
Nedeia Țării Hălmagiului	2010, 2011, 2012, 2013
Târgul de Fete de pe Muntele Găina	2010, 2011, 2012, 2013
Nedeia de la Tăcășele	2010, 2011, 2012, 2013
Sărbătoarea Codrenilor	2012, 2013
Sărbătoare Tradițională la Șepreuș	2012
Praznicul de Pită Nouă Pecica	2010, 2011, 2012, 2013
Praznicul de Pită Nouă Beliu, în 2014 ed XLI	
Parada clătitelor - se desfășoară la Moneasa, în 2014 ed a XIVa	
Târgul meșterilor populari și parada portului tradițional, în 2014 ed a XIIa	
Nedeie almășană - parada portului popular - amenajare atelier țesut - târg expozițional de animale și produse tradiționale	2010
Festivalul internațional de artă sacră “Filocalia”	2013,

Școala de Vară - module de instruire: atelier creație populară (țesut), artizanat ecologic, olărit, pictură, teatru, dans popular, dans modern, muzică de fanfară (2011), artizanat ecologic, artă populară, pictură, teatru, dans modern și tradițional, design tehnic (2012)	2011, 2012
Festival itinerant Sărbătoarea Vinului în Podgoria Miniș-Măderat	

Capitolul **“Jocuri de copii și tineret”** permite inventarierea următoarelor proiecte și produse culturale dezvoltate în scopul evidențierii acestor resurse ale patrimoniului cultural imaterial arădean:

Proiecte și produse culturale
PEDA FEST - FESTIVAL-CONCURS INTERNAȚIONAL DE INTERPRETARE - MUZICĂ UȘOARĂ - PENTRU CLASELE I - XII
TABARA DE EDUCAȚIE ECOLOGICĂ ATF 2010
Zilele Școlii Populare de Arte și Festivalul interjudețean „Pop Star 2010”
SALONUL BIENAL AL ȘCOLII POPULARE DE ARTE
Felicitare de Crăciun - expoziție și concert de colinde
Ninge cu colinde - audiție muzicală
Povești la gura sobei - recital de chitară și povești pentru copii
Festival de interpretare pentru copii „STELUȚA de CRISTAL”
Tabără - Stagiul de pregătire și concerte la Moneasa și Arad Orchestra Internațională ESPERANZA 28 iunie - 8 iulie 2012, Arad, Moneasa

Caracterul multiethnic și multicultural al județului Arad se constituie la rândul său în sursă de potențial al patrimoniului cultural imaterial local, această componentă constituindu-se ca un factor generator de avantaj competitiv.

De exemplu, în broșura **“Arad. Oraș Liber Regesc”**, editată de Asociația Forumul Democrat al Germanilor din Arad, în 2007, profesorul Michael Szellner consemnează faptul că, încă de la fondare și colonizarea succesivă a localității, în municipiul Arad, au conviețuit mai multe comunități aparținând etniei dominante din momentul istoric dat, dar și minorități etnice naționale, care, de sute de ani, au contribuit la evoluția și dezvoltarea a ceea ce reprezintă astăzi cultura arădeană.

Până în ziua de azi, caracterul multiethnic și multicultural al județului Arad s-a păstrat, dincolo de războaiele, regimurile administrativ politice și schimbările economice care s-au succedat în cei peste 180 de ani de când Aradul a devenit oraș liber. Caracterul multicultural al Aradului este incontestabil, mărturie fiind numeroasele instituții de cultură înființate, de-a lungul timpului, în oraș. Conform Recensământului populației și locuințelor din 2011, în județul Arad, trăiesc români, maghiari, germani, slovaci, cehi, ucrainieni, sârbi, bulgari, italieni și turci.

În concluzie, apreciem că în contextul procesului de globalizare și al specificului zonei Aradului, componentele patrimoniului imaterial își pot aduce aportul la promovarea diversității, la satisfacerea „foamei de noi conținuturi”, la dezvoltarea dialogului între culturi și a relațiilor între comunități și între indivizi.

Analiza SWOT a Patrimoniului cultural mobil al județului Arad

<p>Puncte tari</p> <p>Caracterul multiethnic și multicultural al județului Arad</p> <p>Existența unor proiecte culturale bine structurate ce permit conservarea folclorului dar și a obiceiurilor și tradițiilor locale</p> <p>Tradițiile folclorice vii conservate și promovate de oameni și ansambluri culturale din zonă</p> <p>Evenimente culturale, având drept scop păstrarea și promovarea tradițiilor locale</p> <p>Resurse locale variate</p> <p>Implementarea și derularea proiectului "Teatru de Vară"</p> <p>Fond de carte valoros</p> <p>Grad ridicat de internaționalizare a Teatrului și Bibliotecii Județene</p>	<p>Puncte slabe</p> <p>Absența unui plan integrat de promovare a patrimoniului cultural imaterial</p> <p>Absența produselor culturale din zona experimentului și relativa absență a abordării interdisciplinare</p>
<p>Oportunități</p> <p>Posibilitatea accesării fondurilor structurale în exercițiul multianual 2014-2020</p> <p>Caracterul multiethnic și multicultural al județului Arad</p>	<p>Amenințări</p> <p>Lipsa fondurilor pentru cofinanțarea proiectelor</p> <p>Lipsa de acțiune în ceea ce privește protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, la nivel regional și național</p> <p>Interesul scăzut manifestat în general pentru reutilizarea complexă și originală a patrimoniului cultural în România (deși există semne de schimbare)</p> <p>Implicarea pe termen lung necesară pentru valorificarea patrimoniului și rentabilitatea scăzută a investițiilor asociată proiectelor și programelor culturale</p> <p>Legislație instabilă privind parteneriatul public-privat</p>

II.3 Analiza PEST - analiza contextului politic/cadrului legislativ și normativ, a contextului economic, social și tehnologic

Context politic/normativ	Context economic
<p>local - în ciuda existenței unui document strategic, se simte lipsa unei politici culturale locale, reflectată în:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modul de gestionare a finanțărilor (ex. sume mici la mulți operatori) - modul de planificare financiară - aprobarea cu întârziere a fondurilor 	<p>Lipsa unui predictibilități a alocărilor financiare la nivelul operatorilor culturali dată de instabilitatea surselor finanțare</p>
<p>existența unui sector artistic relativ dezvoltat, cât și organizații/producători care mobilizează cultura pentru a genera transformare socială și dezbateri</p>	<p>criza economică a generat o reducere a fondurilor pentru proiecte culturale, în contextul creșterii numărului de operatori culturali și de inițiative la nivel național și regional</p>
<p>cetățeanul este încă văzut ca un "consumator", este necesară o deplasare spre participare/activare</p>	<p>sprijin redus din partea mediului economic pentru activitățile culturale</p> <p>lipsa unor fonduri de garantare a contribuției la proiectele cu finanțare europeană</p>
<p>doar puține dintre instituțiile și organizațiile culturale funcționează în baza unor strategii/planuri strategice</p>	<p>capacitatea redusă a operatorilor culturali de a atrage fonduri europene, de a genera venituri proprii, de a atrage fonduri din comunitate și de a imagina sisteme de funcționare alternative</p>
<p>procesul de regionalizare - va avea un impact imediat asupra instituțiilor de cultură</p>	<p>lipsa accesului la credite pentru operatori culturali</p>
<p>colaborările culturale cu orașele înfrățite nu urmează o linie strategică</p>	<p>sezonalitatea actului cultural și fluctuația consumului cultural în domeniul artelor spectacolului- apetit mare de consum cultural la început de stagiune, descrescător pe parcursul stagiunii</p>
<p>constrângeri legislative pentru funcționarea sistemelor de vânzare online a biletelor</p>	<p>sprijinirea de către companii și autorități cu predilecție a festivalurilor produce un dezechilibru în relația cu alte tipuri de manifestări culturale</p>

Context social	Context tehnologic
<p>un cadru multicultural și multilingvistic</p> <p>cultura este un purtător de valori, are un rol important în activarea civică și dezvoltarea coeziunii sociale</p> <p>imaginea județului Arad continuă să fie prezentată anacronic și nearticulat - este necesară o înnoire iconografică a județului</p> <p>oferta culturală este încă prezentă predilect în municipiul reședință de județ</p> <p>foarte puține evenimente culturale care oferă opțiuni de participare pentru persoane cu dizabilități</p>	<p>- Infrastructura - aproape toți operatorii culturali au probleme cu infrastructura și cu dotările</p> <p>sistemele de rezervare/vânzare online într-o fază incipientă (și datorită limitărilor legislative)</p> <p>precaritatea (numeric și calitativ) a televiziunilor locale</p> <p>insuficiente puncte publice de acces wireless gratuit</p>

II.4 Analiza SWOT de ansamblu privind patrimoniul Cultural al județului Arad

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>existența unui ansamblu bogat și divers de bunuri cu valoare de patrimoniu cultural, repartizate în mod relativ echilibrat în plan teritorial;</p>	<p>lipsa investițiilor importante în reabilitarea și renovarea obiectivelor de patrimoniu cultural material imobil</p>
<p>existența unui cadru complet și coerent de reglementare juridică a domeniului</p>	<p>lipsa resurselor financiare privind reinsertia monumentelor istorice în spațiul comunitar și valorizarea potențialului lor ca factor de creștere a calității vieții populației;</p>
<p>peisaje naturale și culturale atrăgătoare</p>	<p>capacitatea scăzută de cofinanțare pentru accesarea fondurilor europene</p>
<p>Arad - pol de creștere urbană în regiune, determinant al unui potențial bun de dezvoltare</p>	<p>slabă comunicare inter- și intra- instituțională</p>
<p>intensificarea consumului și diversificarea piețelor interesate de bunurile și de serviciile din domeniu</p>	<p>lipsa unei abordări intersectoriale privind punerea în valoare a patrimoniului cultural, îndeosebi în relație cu turismul și industria hotelieră, construcțiile civile, transporturile, alte servicii pentru consumator</p>
<p>dezvoltarea infrastructurii planificată sau în execuție în regiune (autostrada Arad-Nădlac, reabilitare cale ferată Nădlac-Arad, autostrada Deva-Arad)</p>	<p>o cultură participativă redusă - cultură civică, nevoia și interesul pentru implicare și contribuție socială și culturală la un stadiu incipient</p>
<p>extinderea și permanentizarea colaborărilor bilaterale, regionale și internaționale în scopul protejării și punerii în valoare a patrimoniului cultural</p>	<p>accesul la cultură este limitat atât fizic (urban - rural, mobilitate urbană), cât și social (grupuri dezavantajate)</p>
<p>prezența universităților contribuie la creșterea profilului cultural al județului</p>	<p>insuficiența personalului de specialitate în domeniul managementului cultural</p>
<p>tendință crescătoare de prezență a evenimentelor culturale și pe perioada verii</p>	
<p>tendința de creștere a investițiilor din regiune și tendința de dezvoltare a zonei</p>	
<p>deschiderea autorităților județene față de operatori culturali</p>	
<p>mediu multicultural și intercultural</p>	

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Fondurile Structurale aferente programării UE multi-anuale 2014-2020</p> <p>existența programelor de finanțare naționale și internaționale altele decât cele din Fondurile Structurale (de ex., programe naționale și regionale pentru cercetarea, conservarea și restaurarea obiectivelor patrimoniului cultural)</p> <p>Existența unor fonduri pentru proiecte culturale prin care pot fi promovate protecția de patrimoniu și valoarea arhitecturală</p> <p>concurența scăzută în oferta culturală în plan regional</p> <p>poziționare favorabilă pentru includerea în circuite turistice</p> <p>siturile naturale și de patrimoniu</p> <p>interesul și practicile de inovație socială/creativitatea socială</p> <p>aeroportul ca resursă importantă pentru evenimente internaționale</p> <p>cererea crescândă pentru turismul cultural, ecoturism și formele alternative de turism</p> <p>cultura voluntariatului este în creștere - implicarea mai multor generații</p> <p>proximitatea față de centre urbane mari din spațiul european (Budapesta, Viena), facilitată și de o infrastructură bună de transport</p> <p>dezvoltarea cooperării economice transfrontaliere cu țările învecinate (Ungaria, Serbia, Slovacia) și finanțarea europeană în creștere pentru proiectele de tip "cross-border"</p>	<p>lipsa de sustenabilitate financiară a sectorului cultural urmare a resurselor financiare scăzute și limitate</p> <p>riscurile naturale (seismele, alunecările de teren și inundațiile)</p> <p>Lipsa de acțiune în ceea ce privește protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, la nivel regional și național</p> <p>Interesul scăzut manifestat în general pentru reutilizarea complexă și originală a patrimoniului cultural în România (deși există semne de schimbare)</p> <p>abandonarea monumentelor sau obiectivelor patrimoniului cultural de către autoritățile locale, proprietarii și administratorii acestora (persoane fizice și juridice, clerul)</p> <p>lipsa de structuri pentru promovarea antreprenoriatului</p> <p>Implicarea pe termen lung necesară pentru valorificarea patrimoniului și rentabilitatea scăzută a investițiilor asociată proiectelor și programelor culturale</p> <p>lipsa de control asupra noilor construcții ce alterează mediul tradițional și lipsa documentațiilor de urbanism cu reglementări de intervenție în zonele istorice protejate, aflate în sarcina autorităților publice locale</p> <p>neincluderea în circuitele culturale europene sau internaționale</p> <p>interesul scăzut al mass-mediei pentru evenimentele culturale</p> <p>birocrația excesivă</p>

PARTEA a III-a

Domeniile Majore de Acțiune ale Strategiei Culturale a județului Arad 2015-2020

În continuarea demersului de planificare strategică, plecând de la constatările factuale privind stadiul actual al ofertei culturale în județul Arad precum și de la aspectele reliefate în cadrul analizei de potențial din perspectivă PEST și SWOT, vom defini Domeniile Majore de Acțiune Strategică ce pot fi contabilizate de către autoritatea publică județeană în procesul de planificare a efortului acțional în planul domeniului cultural în orizontul de timp 2015-2020.

III.1 Scopul Strategiei Culturale ARAD 2015-2020

Scopul prezentei planificări strategice este de a oferi maximă coerență și eficiență acțiunilor Consiliului Județean Arad și a instituțiilor culturale aflate în directă subordonare în sectorul patrimoniului cultural, dar aceasta se poate realiza numai dacă între investițiile guvernamentale și ale Bugetului județean, pe de o parte și contribuțiile semnificative ale consiliilor locale, entități religioase, organizațiilor de voluntariat și ale sectorului privat, pe de altă parte, va dezvolta o simbioză benefică patrimoniului cultural arădean. În acest context, Strategia culturală a județului Arad are definit ca scop final **accesul nemijlocit al oamenilor la viața culturală**. Acest scop final este în deplin acord cu bunele practici europene în domeniu, dar și cu prevederile strategice ale autorităților guvernamentale române.

Activitățile și acțiunile strategiei sunt în beneficiul patrimoniului cultural arădean, prin promovarea unui demers conjugat de percepere a valorilor patrimoniului cultural al județului Arad, care să adreseze publicului atât valori culturale ale monumentelor istorice, cât și valori aferente patrimoniului cultural mobil sau a patrimoniului cultural imaterial. Implementarea prezentei strategii poate avea efecte economice și sociale pe termen scurt, dar mai ales pe termen lung prin educarea și formarea cultului pentru valorile culturale reale ale patrimoniului cultural.

Principiile planificării strategice pornesc de la drepturile culturale de bază, principii fundamentale la nivelul Uniunii Europene și care sunt în același timp drepturi individuale și drepturi colective, respectiv dreptul de acces la viața culturală și dreptul de participare la viața culturală.

Drepturile culturale recunosc și protejează nu numai **identitatea culturală, ci și diversitatea culturală** și, în același timp, recunosc legătura indisolubilă a acestora cu dezvoltarea economică și socială. Drepturile culturale sunt nu numai drepturi

fundamentale de sine stătătoare, ci și parte indivizibilă a drepturilor civile, politice, sociale și economice.

În acest sens, pe plan internațional, au fost formulate o serie de principii, care trebuie să se regăsească în politicile culturale ale fiecărei țări și regiuni :

- o Fiecare are dreptul să-și satisfacă drepturile culturale;
- o Satisfacerea drepturilor culturale este indispensabilă demnității și dezvoltării persoanei;
- o Fiecare individ are dreptul de a participa la viața culturală a comunității;
- o Recunoașterea și protejarea diversității culturale și lingvistice este o obligație a fiecărui stat, a fiecărei autorități publice.

Apreciem, în acest context, că autoritatea publică județeană reprezentată de Consiliul Județean Arad precum și de instituțiile culturale subordonate, prin intermediul strategiilor culturale, al politicilor sale publice, are obligația de a recunoaște, proteja și promova drepturile culturale și de a asigura condițiile pentru ca fiecare persoană să-și poată exercita liber și nestânjenit aceste drepturi.

III.2 Definirea cadrului de acțiune

Obiectivul fundamental al prezentului demers este acela de a asigura punerea în operă a unei Strategii competitive. Pentru a avea o strategie competitivă, trebuie avut în vedere un **avantaj competitiv durabil**. Este vorba de un avantaj strategic dat de anumite caracteristici și resurse ale teritoriului care îl fac mai atractiv decât concurența. În multe cazuri, patrimoniul joacă un rol important în definirea avantajului teritoriului din punctul de vedere al competitivității. Acest avantaj se află la baza ofertei de valoare. El trebuie să asigure că beneficiile și experiențele atrăgătoare promise de oferta de valoare pot fi realizate.

Prin analiza avantajului competitiv, precum și a caracteristicilor părților publice luate în calcul, se poate desprinde o informație valoroasă. Mecanismele puse în mișcare, complexitatea strategiei și eficacitatea acesteia depind, de asemenea, de resursele utilizate, ce pot fi proprii sau atrase.

În cazul județului Arad, **toate avantajele competitive sunt legate de patrimoniu**. De fapt, nu doar bunurile de patrimoniu sunt valoroase. Pot fi luate în calcul și alte aspecte culturale: istoria, gastronomia, muzica, arta și meșteșugurile sau tradițiile. Chiar dacă județul Arad beneficiază și de alte resurse, punctele lor tari principale sunt varietatea și calitatea mediului cultural. În același timp, statutul patrimoniului poate fi un punct slab, prin urmare, trebuie avute în vedere și abordările individuale.

În literatura de specialitate, se apreciază că nivelul la care se generează competitivitatea este cel microeconomic. O țară (sau o regiune) devine competitivă când reușește să construiască acel climat care îi permite fiecărei firme de valoare adăugată să devină eficientă, să fie capabilă să supraviețuiască sau să se dezvolte în orice mediu economic intern, dar mai ales internațional. Nivelul la care se susține și se consolidează competitivitatea este cel macroeconomic. Țara (sau regiunea) își menține sau își îmbunătățește profitabilitatea pe plan internațional, în momentul în care se decide să aplice setul de politici economice care să stimuleze realizarea climatului optim necesar expansiunii la nivel microeconomic.

Valorile culturale specifice pot conduce națiunile (sau regiunile) la dezvoltarea de competențe specifice. Identificarea acestor competențe și utilizarea lor în cadrul unei expertizei funcționale sau procedurale se pot constitui într-o sursă importantă de avantaj competitiv. În cadrul organizațiilor care operează la nivel global, o provocare pentru management devine identificarea modului în care diferite culturi pot oferi avantaje în ceea ce privește specializarea funcțională (în termeni de capacitate de reacție), orientare în timp (planificarea pe termen lung), capacități tehnice, șamd. Organizațiile pot începe apoi să stabilească centre de excelență în diferite culturi în cazul în care orientarea este mai bine adaptată funcțiilor specifice activităților companiei.

În acest cadru acțional, considerăm că **viziunea** autorității publice județene trebuie să fie subsumată următorului postulat:

Județul Arad, un spațiu cultural integrat, atractiv, cu un patrimoniu cultural valorificat inovativ, competitiv la nivel regional și național, internaționalizat și în care interculturalitatea este asumată.

Astfel, **misiunea** Consiliului Județean Arad și a instituțiilor subordonate din domeniul cultural este de a crea condițiile necesare unei vieți culturale diversificate și integrate, competitivă la nivel național și internațional și relevantă pentru cetățenii județului. Această misiune va fi relevantă pentru toate aspectele vieții culturale a cetățenilor, va beneficia de susținerea instituțiilor publice și private și va contribui la dezvoltarea armonioasă a întregii comunități arădene.

Pornind de la aceste elemente fundamentale, viziune și misiune, și integrând elementele principale de bază ale dezvoltării culturale la nivel național și internațional, se pot defini o **serie de valori și principii care să guverneze prezenta strategie**, și anume:

- Strategia este un **document "viu", flexibil**, care reflectă o abordare consultativă, trasând linii directoare și putându-se adapta periodic în funcție de condițiile specifice, din perspectiva planului său operațional.
- Strategia **promovează viața culturală a tuturor cetățenilor**, indiferent de gen sau vârstă, fiind inclusivă și menită atât pentru cetățenii ași, cât și pentru cei cu dizabilități de orice fel.
- Strategia **promovează respectul, solidaritatea, integritatea și reciprocitatea** în împărtășirea valorilor culturale, a diversității acestora, precum și a drepturilor omului și cetățeanului.
- Strategia pornește de la **recunoașterea unor valori fundamentale**:
 - **Valoarea intrinsecă a culturii** ca parte constitutivă a unei vieți economico-sociale întregite și durabile
 - Importanța **colaborării** între entitățile de toate tipurile din județul Arad
 - **Nevoia de utilizare optimă a potențialului creativ și inovativ** de la nivelul județului, precum și a **rolului major jucat de tineri în dezvoltarea sustenabilă a comunității**.

III.3 Definirea Domeniilor Majore de Acțiune

Intervalul 2015-2020 este unul extrem de important din punct de vedere al demersului de poziționare a județului Arad în concertul regional și european al ofertei culturale. Asumarea unui set de avantaje competitive ale patrimoniului cultural arădean și planificarea acțiunii publice astfel încât să fie valorificate aceste avantaje poate conduce la beneficii sociale și economice certe pentru județ. Potențialul oferit de poziționarea județului (situat în proximitatea unor centre importante de cerere de produse culturale din Europa Centrală și de Vest) permite planificării strategice punerea în centrul atenției ca axă transversală caracterul intercultural al zonei, aspect ce facilitează un demers încheiat de internaționalizare. Totuși, caracterul complex al zonei impune strategiei necesitatea unei abordări holistice.

Planul operațional de implementare a prezentei strategii va cuprinde o propunere de mai multe activități și un portofoliu de produse și proiecte culturale fezabile în sensul punerii în practică a obiectivelor direcțiilor majore de acțiune. Acestea vor fi regăsite în Anexa Strategiei. Dar trebuie avut în vedere de către decidenți că aceste acțiuni trebuie a fi dezvoltate în strânsă cooperare cu partenerii cheie și cu stakeholderii, mai ales în ceea ce privește proiectarea și comunicarea ofertei, ele trebuind a fi auditate în conformitate cu resursele disponibile și cu contextul teritorial. Costurile și sursele de

finanțare pentru susținerea strategiei sunt diverse și pot fi stabilite în cadrul planurilor operaționale și bugetare anuale și multianuale.

Domeniile majore de acțiune strategică au fost validate în cadrul dezbaterilor susținute cu prilejul organizării focus-grupurilor tematice la care au participat stakeholderi și instituții implicate.

Strategia propune o serie de domenii majore de acțiune, care se vor constitui în planuri operaționale anuale și multianuale, care vor fi urmărite într-o etapă de evaluare la finalul fiecărei microperioade de implementare, precum și prin monitorizare continuă, în concordanță cu obiectivele majore stabilite.

III.3.1 Domeniul Major de Acțiune 1

Valorificarea potențialului turistic al patrimoniului cultural arădean prin dezvoltarea și diversificarea ofertei de produse și proiecte culturale.

Justificare:

Urmărind rezultatele analizelor de tip PEST și SWOT efectuate, precum și urmare a concluziilor formulate în cadrul grupurilor de discuție, se conturează trei surse de potențial turistic furnizat de patrimoniul cultural arădean:

- Patrimoniul cultural material imobil, prin:
 - Rezervații naturale: Lunca Mureșului
 - Peisaje culturale: Valea Crișului Alb (morile)
 - Monumente arheologice și arhitecturale: biserici de lemn, mănăstiri, cetăți, castele, Centrul municipiului Arad (Cetatea Aradului)
 - Rezervația arheologică "Mănăstirea Bizere"

- Patrimoniul cultural material mobil, prin:
 - Muzeul Viei și Vinului Miniș, precum și Drumul Vinului
 - Muzeul Cofetăriei "Ioan Gui"

- Patrimoniul cultural imaterial, prin:
 - Festival Internațional al Teatrului clasic
 - Teatrul de Vară (CCJA)

- Tabăra de cercetare etnografică
- Școala de Vară
- Praznicul de Pită Nouă
- Nedeile (almășană, Țării Hălmagiului, la Tăcășele)
- Târgul de Fete de pe Muntele Găina
- Festivalul Clătitorilor
- Festival itinerant Sărbătoarea Vinului în Podgoria Miniș-Măderat
- Festivalul internațional de artă sacră "Filocalia"

Justificare de potențial:

- **Posibilitatea includerii obiectivelor menționate în cadrul unor rute culturale:**

Aplicarea conceptului în industria turismului nu este facilă și presupune acțiuni simultane pentru toate țările sau localitățile situate pe o asemenea rută culturală. Aceste aspecte sunt necesare de îndeplinit pentru a face ruta culturală funcționabilă pe termen lung. Prin urmare, din punct de vedere turistic, serviciile oferite unor asemenea segmente de clienți se diferențiază față de alte cerințe specifice altor forme de turism (rural, afaceri, de litoral, montan, balnear). Accentul este pus pe circa 10 cerințe turistice obligatorii care au fost stabilite ca norme general aplicabile în prima rută culturală, de anvergura internațională, "Drumul Mătășii". (Macnulty M., 1998 Development of tourism services and facilities along the Silk Road, presentation at International Meeting on the Silk Road, Tbilisi, Georgia, 2-5 nov., p.32-38, tome published by WTO). Aceste cerințe vizează existența următoarelor resurse:

- Structurile turistice cu un confort de 2-3 stele, cu camere și grupuri sanitare simple, foarte curate;
- Unitățile de alimentație, amenajate în stil local, cu o alimentație axată pe gastronomia regională și locală, cu meniuri reprezentative și atrăgător prezentate;
- Utilizarea de ghizi locali, bine pregătiți și specializați în istoria generală și istoria culturii și artelor. De asemenea, se pot folosi și mijloace audio-vizuale de prezentare generală a rutei și ale obiectivelor incluse;
- În plus, se impune o abordare adecvată a aspectului estetic, exterior ale localităților, ale peisajelor naturale și culturale existente, cu acțiuni de conservare și restaurare ale monumentelor;
- Turiștilor trebuie să li se ofere și alte activități, precum- plimbări și excursii pedestre, pescuit, cicloturism, înot, ski fond, echitație, sporturi ușoare, etc.)

- Pe plan local, turiștii trebuie să poată să cumpere suveniruri și obiecte de folosință proprie realizate prin artizanat și meșteșuguri locale, să asiste ca spectatori la spectacole de dans și muzică, teatru popular, ateliere de artizanat și mică industrie locală;
- O altă cerință este aceea dată de asigurarea unor mijloace de transport local și posibilități de deplasare liberă care să fie fără teamă și în deplină siguranță pentru persoana și bunurile lor;
- Crearea de mijloace de deplasare și vizitare pentru persoanele cu dezabilități fizice și pentru cele în vârstă;
- Acordarea unor facilități de prețuri și taxe pentru vizitare pentru cei care se înscriu în parcurgerea completă a unor asemenea rute culturale;
- Contactul cu populația locală să fie prietenoasă, deschisă și respectuoasă, de ambele părți. În plus, să existe puncte de informare turistică, ghiduri și hărți, pliante, în mai multe limbi străine;
- Să se creeze site-uri specializate în 3 limbi de circulație internațională pentru fiecare rută în parte pentru ca fiecare turist să se poate informa dinainte demarării acțiunii de vizitare și participare la o rută culturală;

De exemplu, județul Arad poate fi inclus în **Ruta de pelerinaj religios dedicată Sf. Fecioare Maria** (12 obiective din județele Satu Mare, Maramureș și Suceava - municipiile Baia Mare, Satu Mare și Sighetu Marmăției, oraș Negrești Oaș, localitățile rurale - Bârsana, Ieud, Rohia, Bulai Moara, Cacica, Mănăstirea Humorului, Vatra Moldoviței, Putna).

În plus, **cetățile și castele** din județul Arad pot fi incluse în cadrul unor rute culturale transregionale europene. Aceeași aplicativitate regăsim și **drumului vinului**.

Evident, acest demers presupune un efort investițional. Astfel, având în vedere că resursele Consiliului Județean Arad trebuie focalizate într-un număr limitat de direcții prioritare, anume în direcțiile în care județul Arad are sau își poate dezvolta un avantaj comparativ în materie de turism față de regiunile vecine, considerăm necesar ca planificarea bugetară să urmărească, raportat la patrimoniul material și imaterial exemplificat mai sus, asigurarea următoarelor condiții minime:

- Modernizarea drumurilor rutiere de legătură dintre localități dar mai ales ale celor intercomunale;
- Construirea de grupuri sanitare pentru turiști, cu facilități și pentru persoanele cu dizabilități;
- Realizarea de semnalizarea bilingvă pentru existența în localitate a unor obiective culturale, monumente istorice în regim curent de conservare și protecție;

- Realizarea unui catalog cu rețetele de gastronomie locală și regională și omologarea lor oficială ca rețete tradiționale;
- Realizarea de case memoriale ale unor personalități locale, artiști, creatori și artizani populari;
- Identificarea meșterilor și crearea de condiții pentru a transmite tinerilor meșteșugurile practicate;
- Intensificarea acțiunilor de restaurare și conservare a obiectivelor culturale existente în orașele mici și comune;
- Realizarea unui program de vizitare a obiectivelor culturale și religioase cu durată mai mare vara și mai redusă iarna, inclusiv sâmbata și duminica;
- Puncte turistice de informare în case tradiționale, cu dotări de internet și telecomunicații, prim ajutor.

Avantaje identificate la nivel județean:

- Orice rută culturală are un scop concret, bine determinat și unic;
- Itinerariul cultural pune în valoare geografică, peisagistică, istorică și culturală a județului Arad;
- Realizarea rutelor culturale se face pe un set criterii bine determinate, unde aspectul cultural este dominant;
- Sprijină dezvoltarea/modernizarea infrastructurii generale și ale serviciilor turistice din teritoriu; asigură venituri importante pentru comunitățile locale;
- Acordă o mare atenție dezvoltării turismului durabil, axat pe servicii minimale, decente și de calitate;
- Prin aplicarea acestor noi formule de susținere a turismului cultural se realizează în fapt noi oportunități de dezvoltare locală a serviciilor turistice dar și de susținere a noi investiții pentru modernizarea și completarea infrastructurii edilitare existente.

Dezavantaje potențiale:

- Concentrare mare de dotări și fluxuri turistice în anumite localități, cu degradarea peisajelor naturale și poluare;
- Presiune ridicată asupra resurselor locale, ca urmare a dezvoltării rapide și necontrolate ale activităților turistice și comerciale, transport;
- Relații dificile dintre populația locală și turiști, ca urmare a diferențelor culturale mari;
- Existența unor locuri de muncă sezoniere și incapacitatea de a le permanentiza la nivelul economiei locale;

- Modificări majore asupra identității locale, datorate turiștilor, cu împiedicarea dezvoltării unei culturi locale creative și dinamice.
- **Valorificarea potențialului turismul sportiv și natural, în relație directă cu obiectivele și sub-obiectivele Strategiei Turstice a județului Arad**

- **Dezvoltarea eco-turismului în județul Arad**

În ultimul timp s-a manifestat tot mai pregnant tendința dezvoltării industriei turismului, prin întoarcerea sa către natură și valorile culturale autentice. Ecoturismul reprezintă de fapt cea mai valoroasă formă de manifestare a turismului durabil. Această formă de turism are ca scop principal conservarea mediului și pune accent pe educația turiștilor în ceea ce privește protejarea și conservarea mediului.

Ecoturismul, conform OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului, reprezintă o formă de turism în care principalul obiectiv este observarea și conștientizarea valorii naturii și a tradițiilor locale și care trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să contribuie la conservarea și protecția naturii;
- b) să utilizeze resursele umane locale;
- c) să aibă caracter educativ, respect pentru natură - conștientizarea turiștilor și a comunităților locale;
- d) să aibă impact negativ nesemnificativ asupra mediului natural și socio-cultural.

Valorificarea cadrului natural reprezintă una dintre cerințele fundamentale ale ecoturismului. Acest enunț lasă de fapt o ușă larg deschisă unei game variate de activități, cu condiția ca acestea să respecte condițiile enunțate mai sus. Din această perspectivă ecoturismul se interferează cu alte forme de călătorie bazate pe natură. Astfel, în cadrul activităților ecoturistice pot fi incluse:

- tipuri de activități de aventură (de exemplu rafting, canoeing, turism ecvestru pe trasee prestabilite, parapantă, excursii cu biciclete pe trasee amenajate etc.);
- excursii / drumeții organizate cu ghid;
- tururi pentru observarea naturii (floră, faună);
- excursii în comunitățile locale (vizitarea de obiective culturale, vizitarea fermelor tradiționale, vizionarea de manifestări culturale tradiționale, consumul de produse alimentare tradiționale, achiziționarea de produse tradiționale non alimentare etc.).

Destinația ecoturistică este destinația turistică care întrunește, în plus și următoarele principii:

- proiectează o imagine de marketing responsabilă (Marketing responsabil este acea formă de marketing care trebuie să ducă la așteptări realiste din partea vizitatorilor. Marketingul pentru ecoturism oferă clienților informații complete și responsabile care conduc la creșterea respectului pentru mediul natural și cultural al zonelor vizitate și a gradului de satisfacție)
- în destinație predomină afacerile cu un management durabil;
- la nivelul destinației există o susținere reală pentru comunitățile locale;
- la nivelul destinației se face conștientizarea și informarea turiștilor și a localnicilor cu privire la caracterul natural al acesteia;
- la nivelul destinației se implementează măsuri concrete de conservare a naturii.

Ansamblul patrimoniului imaterial delimitat în debutul prezentării Domeniului Major de Acțiune reprezintă o sursă de avantaj competitiv din perspectiva reorientării și reconfigurării județului Arad ca destinație eco-turistică. Astfel, sunt integrate în acest demers și elementele de brand local dezvoltate în cadrul Strategiei de Brand a județului Arad. Menționăm că desemnarea unei zone drept destinație ecoturistică va aduce valoare socială și economică adăugată în zonele cu potențial natural, iar ariile protejate de tip parc național, parc natural, sit Natura 2000, pot deveni parte integrantă din economia locală și pot deveni parteneri de dezvoltare rurală, reprezentând un produs inovativ pentru spațiul tradițional rural.

Sintetic, **obiectivul general** al acestui domeniu major de acțiune este reprezentat de creșterea atractivității turistice a județului Arad prin medierea conflictelor dintre protejarea, conservarea și utilizarea turistică a patrimoniului cultural și natural.

Obiectivele specifice urmăresc valorificarea potențialului cultural prin intermediul dezvoltării **turismului ecumenic, inclusiv vizitarea Cetăților și castelelor (integrând astfel și turismul oenologic), ecoturismului și turismul de aventură.**

III.3.2 Domeniul Major de Acțiune 2

Valorificarea avantajului competitiv delimitat la nivelul patrimoniului cultural material și imaterial al județului Arad

Obiectivul general al acestui domeniu major de acțiune este reprezentat de dinamizarea acțiunii publice în vederea valorificării potențialului competitiv al patrimoniului cultural arădean prin intermediul unei oferte culturale diversificate, integrate și inovative.

Având permanent în vedere faptul că resursele Consiliului Județean Arad trebuie focalizate într-un număr limitat de direcții prioritare, și anume acelea care asigură **maxim de impact cu minim de efort** din perspectiva avantajelor competitive, în atingerea obiectivului general au fost formulate o serie de obiective specifice, ce se vor regăsi în planul operațional detaliat pe rezultate de obținut.

Obiective specifice:

- Încurajarea și susținerea în mod activ a creației contemporane, cu interes deosebit pentru zona experimentului și abordare interdisciplinară.
- Asigurarea cadrului administrativ în care publicul are acces la spații inovatoare și în care operatorii culturali sunt stimulați să dezvolte proiecte relevante pe plan local, regional și internațional.
- Definirea și operaționalizarea **Agorei Aradului** - Galerie a Personalităților Arădene.
- formularea identității culturale a regiunii, prin evidențierea și protejarea specificului diversității culturale
- Asigurarea cadrului administrativ necesar în vederea reabilitării și punerii în valoare a patrimoniului construit
- Asigurarea cadrului administrativ necesar dezvoltării unei oferte culturale integrate, cu un accent pe diversificarea evenimentelor culturale.

III.3.3 Domeniul Major de Acțiune 3

Dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor culturale și a operatorilor culturali din județul Arad

Obiectivul general al acestui domeniu major de acțiune este reprezentat de crearea cadrului necesar unei specializări superioare a instituțiilor culturale arădene și pentru dezvoltarea unei comunități artistice solidare și de operatori culturali deschiși spre cooperare și colaborare în interesul mediului cultural și a comunității din care fac parte.

Evaluările realizate în etapele de pregătire a Strategiei Culturale Arad 2015-2020 au delimitat o nevoie importantă de susținere a investiției în formarea profesională a operatorilor culturali activi pe plan local, pentru a genera proiecte inovatoare și coerent concepute, cu o implementare profesionistă, care să confere sustenabilitate domeniului. Potențialul de dezvoltare locală trebuie întâmpinat prin măsuri care să răspundă nevoilor de pregătire a resurselor umane pentru ca acestea să fie cu adevărat valorificate.

Obiective specifice:

- Formarea profesioniștilor din sectorul cultural și a angajaților instituțiilor de cultură aflate în subordinea Consiliului Județean Arad.
- Dezvoltarea promovării ofertei culturale în spațiul public.
- Facilitarea comunicării între operatori culturali în vederea definirii unei oferte culturale integrate.
- Extinderea numărului de spații dedicate actului cultural.
- Creșterea implicării operatorilor economici și a administrației publice ca parteneri pentru realizarea actului cultural

III.3.4 Teme Orizontale

Adițional celor trei domenii majore de acțiune, propunem și două teme orizontale, care ar trebui urmărite în cadrul tuturor activităților ce vor fi întreprinse pentru atingerea obiectivelor propuse în cadrul Strategiei Culturale Arad 2015-2020.

Tema orizontală 1 : Dezvoltare durabilă a spațiului cultural

Justificare:

Păstrarea patrimoniului cultural, creației contemporane și diversității culturale ca premisă a coeziunii și solidarității europene este menționată în mod expres în Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE și se regăsește în principalele documente politice ale Uniunii Europene, inclusiv în Tratatul de la Lisabona, precum și într-o serie de convenții multilaterale adoptate sub egida UNESCO sau a Consiliului Europei. Importanța dimensiunii culturale la nivelul Uniunii Europene este evidențiată de faptul că în domeniul creației și serviciilor culturale lucrează aproximativ 6 milioane de cetățeni europeni, reprezentând 3,1% din totalul locurilor de muncă în UE. Documentele programatice ale UE subliniază, de asemenea, valoarea intrinsecă și perenă a diversității și creativității culturale și se recomandă prudență în aplicarea mecanică a logicii strict economice la domeniul cultural.

Dezvoltarea durabilă ca obiectiv strategic fundamental presupune încetățenirea unor practici și instrumente libere și diverse de acces la educație și cunoaștere, la tezaurul cultural al propriei națiuni și al umanității în ansamblu, la toate resursele care pot dezvolta creativitatea și spiritul novator. Este vorba de asigurarea șansei pentru toți indivizii de a deveni producători de cultură, depășind astfel statutul de simpli consumatori de divertisment.

În esență, principiile dezvoltării durabile se aplică în egală măsură patrimoniului cultural ca și capitalului natural, fiind vorba de resurse moștenite de care trebuie să beneficieze și generațiile următoare. Întrucât avem de-a face cu resurse neregenerabile, eventuala lor irosire, din ignoranță sau neglijență, devine astfel irecuperabilă și ireversibilă.

Tema orizontală 2: Valorificarea în contextul potențialului competitiv a caracterului intercultural identitar al județului Arad.

Justificare:

Teoria socială arată că relația dintre identitate și alteritate poate fi considerată ca o resursă socială importantă (Iluț, 2009). Diversitatea sau, dimpotrivă caracterul limitat, al unor relații deschise și reciproce cu Celălalt diferit, cu care se împărtășește aceeași

experiență comunitară, anticipează și moderează posibilele relații cu Celălalt instituțional.

Am arătat faptul că județul Arad se caracterizează printr-un pronunțat specific multicultural. Apreciem că o astfel de policromie identitară constituie mai degrabă un avantaj strategic decât o povară, putând fi astfel valorificată ca o resursă socială semnificativă.

Viziunea managerială aplicabilă corporațiilor, indiferent de stadiul lor în cadrul procesului de internaționalizare, pune un accent asupra gestionării diferențelor culturale în contextul dezvoltării operațiunilor specifice într-un context al diversității culturale, al interculturalității. Iar această gestionare presupune competență interculturală. Iar competența interculturală presupune la rândul său o mentalitate orientată spre comunicare interculturală, abilități de competență interculturală și sensibilitate interculturală (Bennett, 2001). Dacă primele două enunțuri sunt necesare, dar insuficiente, pentru a genera competență interculturală, manifestarea sensibilității interculturale este presupusă ca fiind definitorie. Acest tip de sensibilitate nu constă pur și simplu într-o atitudine pozitivă față de diferența culturală sau o dorința de a relaționa cu alții. Mai degrabă, privește abilitatea de a experimenta diferența culturală. O astfel de experiență nu este rezultatul natural al contactului trans-cultural. Înțelegerea sensului sensibilității interculturale poate fi facilitată prin intermediul următoarei explicații: "un individ poate fi martor la o înșiruire uriașă de întâmplări și totuși, în cazul în care nu reușește să se raporteze la ele [...] el câștigă puțin în experiență prin faptul că a fost acolo atunci când evenimentele s-au întâmplat. Nu ceea ce se întâmplă în jurul individului îl înzestrează pe acesta cu experiență; interpretarea și reconstruirea succesivă a ceea ce se întâmplă, așa cum se întâmplă, îi îmbogățește individului experiența de viață" (Kelly, 1963, p.73).

Considerăm, în baza celor enunțate, că **diversitatea culturală** este sursa unei trăsături culturale specifice sistemului de valori a spațiului social delimitat de județul Arad, respectiv deschiderea și adaptabilitatea interculturală. Iar această trăsătură se constituie în avantaj competitiv regional în relație cu companiile multinaționale sau transnaționale, ce s-ar putea simți încurajate în a dezvolta centre de excelență în județul Arad, din perspectivă interculturală. Reducerea costurilor interculturale se poate constitui într-un argument pertinent.

Se apreciază că valorile culturale specifice pot conduce națiunile la dezvoltarea de competențe specifice. Identificarea acestor competențe și utilizarea lor în cadrul unei expertizei funcționale sau procedurale se constituie într-o sursă importantă de avantaj competitiv. Putem vorbi, din această perspectivă, de o valorificare a avantajului competitiv pe care o țară o poate realiza, în contextul unui mediu economic global și globalizator, caracterizat însă printr-o importantă specificitate interculturală. Ne referim astfel la reputația unei țări din perspectiva actorilor economiei globale (fie ei

consumatori naționali dar cu precădere companii aflate pe diferite paliere în procesul de internaționalizare).

De aceea, **centrarea demersului de planificare strategică în raport cu patrimoniul cultural pe caracterul intercultural al zonei permite promovarea unui potențial competitiv ce poate asigura o poziționare importantă a județului Arad.**

Anexa la Strategia Culturală Arad 2015-2020

PLANUL OPERAȚIONAL DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

Domeniul Major de Acțiune 1: Valorificarea potențialului turistic al patrimoniului cultural arădean prin dezvoltarea și diversificarea ofertei de produse și proiecte culturale.

Obiective specifice	Acțiuni propuse
Valorificarea patrimoniului cultural arădean prin dezvoltarea turismului religios, ecumenic și al vizitării cetăților și castelelor	<p>Acțiunea 1.1: Susținerea și promovarea unui circuit turistic local care să includă Mănăstirea Gai, Mănăstirea Hodoș - Bodrog și Mănăstirea Bezdin.</p> <p>Descriere: Cele trei obiective menționate prezintă ca particularități competitive următoarele resurse de patrimoniu:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mănăstirea Gai: expoziția permanentă ce adăpostește lucrări valoroase realizate de celebrul pictor bisericesc Ștefan Tenețchi;• Mănăstirea Hodoș - Bodrog: recunoscută pentru icoana făcătoare de Minuni a Maicii Domnului, ce datează din anul 1100;• Mănăstirea Bezdin: unde se află racla Sf. Chiril. <p>Ne referim, în acest context, ca element justificativ, la potențialului cultural religios pe care îl oferă Mănăstirea Bezdin, prin găzduirea raclei Sf. Chiril (putem invoca astfel modelul Catedralei Patriarhale din București, unde se află racla Sf. Dimitrie Basarabov, al Catedralei "Sf. Trei Ierarhi" de la Iași, unde se afla racla Sf. Cuvioase Parascheva și al mănăstirii de la Curtea de Arges, unde există racla Sf Filofteia). Plecând de la exemplele de bune practici menționate, considerăm că, prin operaționalizarea unui circuit cultural (ce poate îmbrăca forma pelerinajului religios) în zona vizată, există premisele pentru realizarea și dezvoltarea, cu caracter periodic, atât a unor manifestări spirituale specifice precum și a unor manifestări culturale și evenimente cu potențial turistic. Astfel de evenimente atrag atât pelerini sau participanți din toată țara cât și din străinătate, aspect ce contribuie la dezvoltarea economică a regiunii.</p> <p>În vederea punerii în practică a acestei acțiuni sunt recomandate următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none">• Identificarea rutelor cele mai facile pentru accesul publicului și punerea lor în evidență prin intermediul semnalizatoarelor rutiere;• Documentarea, elaborarea și publicarea materialelor de informare privitoare la cele trei obiective;• Definirea formală a circuitului cultural turistic în vederea promovării prin intermediul Centrului de informare județean și a centrelor de informare locale din zona avută în vedere;• Discutarea și elaborarea unui calendar multianual comun de evenimente culturale (hram, expoziții itinerante, acțiuni cu specific spiritual-religios, acțiuni educative dedicate copiilor și tinerilor, evenimente de punere în evidență a tezaurului cultural imaterial local);• Promovarea publică a circuitului cultural-religios prin intermediul: comunicatelor și informărilor destinate mass-media, târguri de turism regionale și naționale, instrumentele de comunicare ale Bisericii Ortodoxe Române;• Asigurarea facilităților necesare publicului în zonă (standuri de informare permanente sau ocazionale, toalete publice, rețea de ghizi ad-hoc). <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, APL din localitățile vizate (cooperare), Arhiepiscopia Aradului (cooperare).</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 1.2: Valorificarea potențialului oferit de complexul de la Mănăstirea Ferede</p> <p><u>Descriere:</u> având în vedere proximitatea Schitului Ferede cu Cetatea Șiriei și localitatea Șiria, ținând cont de specificul acestei zone, există cadrul propice pentru organizarea, anual, pe perioada verii, a unei tabere de educație ecumenică pentru tineret. Acest eveniment poate viza ca grup-țintă: elevi ai Seminarilor Teologice ale Bisericii Ortodoxe Române, studenți ai facultăților de Teologie Ortodoxă din zonă și din țară, elevi și studenți ai Seminarilor și facultăților teologice ai cultului catolic (în contextul demersului ecumenic), elevi și studenți ai Seminarilor și facultăților teologice din Republica Serbia.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Arhiepiscopia Aradului (parteneriat și cooperare).</p>
	<p>Acțiunea 1.3: Susținerea dezvoltării și promovarea unor circuite turistice ce vizează bisericile din lemn de pe valea Crișului Alb și valea Mureșului.</p> <p><u>Descriere:</u> Circuitele avute în vedere pot fi dezvoltate pe zone, sau se poate conceptualiza un circuit unic folosind drumul de acces Julița-Mădrigești (un astfel de demers amplu ar permite astfel valorificarea potențialului turistic al zonei, dat fiind cadrul natural excepțional prezent de-a lungul drumului de acces menționat precum și starea foarte bună a infrastructurii rutiere).</p> <p>În vederea punerii în practică a acestei acțiuni sunt recomandate următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • punerea în evidență a circuitului (circuitelor) prin intermediul semnalizatoarelor rutiere de orientare; • Documentarea, elaborarea și publicarea materialelor de informare privitoare la fiecare obiectiv de patrimoniu; • Discutarea și elaborarea unui calendar multianual comun de evenimente culturale (hram, expoziții itinerante, acțiuni cu specific spiritual-religios, acțiuni educative dedicate copiilor și tinerilor, evenimente de punere în evidență a tezaurului cultural imaterial local); • Definirea formală a circuitului cultural turistic în vederea promovării prin intermediul Centrului de informare județean și a centrelor de informare locale din zona avută în vedere; • Promovarea publică a circuitului (sau circuitelor) cultural-religios prin intermediul: comunicatelor și informărilor destinate mass-media, târguri de turism regionale și naționale, instrumentele de comunicare ale Bisericii Ortodoxe Române; • Asigurarea facilităților necesare publicului în zonă (standuri de informare permanente sau ocazionale, toalete publice, rețea de ghizi ad-hoc). • Clarificarea regimului de proprietate asupra imobilelor avute în vedere, astfel încât, în colaborare cu proprietarul de drept și a celorlalți factori interesați, să existe cadrul legal necesar demarării elaborării și finanțării unor proiecte de renovare a acestora. <p>Restaurarea acestor biserici trebuie să reprezinte o prioritate pentru administrația publică județeană, dat fiind stadiul fizic problematic în care unele dintre acestea se află, în condițiile unui grad avansat de degradare.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, APL din localitățile vizate (parteneriat și cooperare), Arhiepiscopia Aradului (parteneriat și cooperare).</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 1.4: Valorificarea și promovarea potențialului turistic cultural și spiritual al Văii Mureșului.</p> <p>Descriere: În vederea operaționalizării acestei acțiuni, sunt considerate o serie de activități care să conducă la obținerea rezultatului propus:</p> <p>4.1 Valorificarea prin promovarea surselor de potențial existente în localitatea Lipova, prin cele două biserici-catedrale: Biserica ortodoxă “Adormirea Maicii Domnului” și Biserica romano-catolică “Sf. Maria” Radna. Cele două pot fi puncte de referință turistică împreună cu cetatea Șoimoș (una dintre cele mai frumoase cetăți medievale de pe teritoriul României), muzeul orășenesc, bazarul turcesc (aflat însă într-o stare de degradare accentuată) și Lipova Băi.</p> <p>4.2 Promovarea unui circuit turistic: Biserica de lemn din Julița - Castelul Regal Săvârșin - Biserica ortodoxă Săvârșin - Biserica catolică din Săvârșin- biserica de lemn de la Petriș.</p> <p>4.3 Promovarea unui circuit cultural-ecumenic local al zonei: Zăbrani (Muzeul Adam Müller-Guttenbrunn, Biserica de rit romano-catolic) - Neudorf (Biserica romano-catolică) - Lipova (Biserica ortodoxă “Adormirea Maicii Domnului”, Biserica romano-catolică “Sf. Maria” Radna, Muzeul orășenesc Castelul Misici) - Conop (Castelul Konopi din Odvoș) - Bărzava (Biserica de lemn din Groșii Noi) - Vărădia de Mureș (Biserica de lemn cu hramul „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Julița) - Săvârșin (Castelul Regal, Biserica ortodoxă , Biserica catolică, Biserica de lemn ”Sfinții Trei Ierarhi”din Troaș) - Petriș (Biserica de lemn „Nașterea Maicii Domnului” din Corbești, Biserica de lemn ”Sfântului Mare Mucenic Dimitrie izvorătorul de mir” din Roșia Nouă) - Birchiș (Castelul Mocioni-Teleki, sau Micul Trianon din Căpâlnaș) - Bata (Castelul Mocioni din Bulci).</p> <p>Se recomandă în vederea atingerii rezultatelor propuse realizarea următoarelor activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizarea de documentare video, într-un format unitar, de tip dronă, dar și la sol, care să urmărească prezentarea tuturor obiectivelor de patrimoniu cultural material mobil al zonei; • Documentarea, elaborarea și distribuirea de publicații, cărți, broșuri, monografii, materiale informative despre tradițiile culturale, subiecte interconfesionale și obiceiuri religioase ale zonei; • punerea în evidență a circuitelor culturale prin intermediul semnalizatoarelor rutiere de orientare; • Documentarea, elaborarea și publicarea materialelor de informare privitoare la fiecare obiectiv de patrimoniu; • Definirea formală a circuitului cultural turistic în vederea promovării prin intermediul Centrului de informare județean și a centrelor de informare locale din zona avută în vedere; • Discutarea și elaborarea unui calendar multianual comun de evenimente culturale (expoziții itinerante, acțiuni cu specific spiritual-religios, acțiuni educative dedicate copiilor și tinerilor, evenimente de punere în evidență a tezaurului cultural imaterial local, festivaluri, concerte, etc); • Promovarea publică a circuitelor cultural-religioase prin intermediul: comunicatelor și informărilor destinate mass-media, târguri de turism regionale și naționale, instrumentele de comunicare ale Bisericii Ortodoxe Române, instrumente specifice de comunicare ale altor culte religioase, comunicări către corpul diplomatic străin • Asigurarea facilităților necesare publicului în zonă (standuri de informare permanente sau ocazionale, toalete publice, rețea de ghizi ad-hoc). <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, APL din localitățile vizate (parteneriat și cooperare), Arhiepiscopia Aradului (parteneriat și cooperare), Parohia greco-catolică Arad-Centru (parteneriat și cooperare).</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 1.5: Permanentizarea evenimentelor cultural - religioase în scopul valorificării potențialului turistic al acestora.</p> <p>Descriere: În implementarea acestei acțiuni, se are în vedere continuarea prin permanentizare a următoarelor proiecte/produse culturale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Festivalul internațional de artă sacră "Filocalia" • Proiectul "Hristos în cetate" <p>Cele două evenimente, prin permanentizare, pot conduce la dezvoltarea pe verticală și orizontală a serviciilor oferite de operatorii culturali din județ precum și la creșterea vizibilității internaționale a patrimoniului cultural al județului. Totodată, în planificarea acestor produse culturale poate fi avută în vedere derularea lor, prin alternanță, în diferite spații cu semnificație adecvată (mănăstiri, biserici), putând fi obținută astfel o potențare a impactului multi-layer.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Arhiepiscopia Aradului (parteneriat și cooperare).</p>
	<p>Acțiunea 1.6: Afilierea județului Arad în cadrul rutei de pelerinaj religios dedicată Sf. Fecioare Maria</p> <p>Descriere: Ruta de pelerinaj religios dedicată Sf. Fecioare Maria cuprinde 12 obiective din județele Satu Mare, Maramureș și Suceava - municipiile Baia Mare, Satu Mare și Sighetu Marmăției, oraș Negrești Oaș, localitățile rurale - Bârsana, Ieud, Rohia, Bulai Moara, Cacica, Mănăstirea Humorului, Vatra Moldoviței, Putna.</p> <p>Activități de întreprins în acest sens pot fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea obiectivelor de patrimoniu cultural ce pot fi introduse în acest circuit, pe baza rezultatelor obținute în urma implementării pe parcursul a cel puțin 2 ani a Acțiunilor 1, 3 și 4 din cadrul prezentului obiectiv specific • Evaluarea condițiilor specifice aderării la o rută culturală națională și remedierea eventualelor deficiențe • Distribuirea materialelor de promovare specifice la nivelul instituțiilor și organizațiilor implicate în definirea rutei culturale avute în vedere • Derularea unei campanii de conștientizare publică cu privire la elementele de patrimoniu cultural în cauză din perspectiva similitudinilor și a aspectelor de particularitate. <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad.</p>
<p>Valorificarea potențialului turismului sportiv și natural</p>	<p>Acțiunea 1.7: Dezvoltarea traseelor turistice pe bicicletă</p> <p>Descriere: tururile pe bicicletă au crescut în popularitate în rândul segmentului tinerilor profesioniști, iar turismul pe bicicletă este preferat de persoanele care doresc să ducă un stil de viață activ și sănătos. Astfel, se pot operaționaliza și dezvolta tururi pe bicicletă prin pădure sau pe șosea, care să unească diferite obiective semnificative din județul Arad.</p> <p>În stabilirea traseelor, trebuie avute în vedere următoarele elemente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obiective de interes/activități posibile pe parcursul traseului; • frumusețea naturală a zonei prin care trece traseul; • oportunități de servire a mesei pe/în apropierea traseului; • locuri de cazare / oportunități de înnoptare la capetele traseului. <p>Traseele forestiere necesită un minim efort de amenajare și marcare, și trebuie mapate. În acest scop, este necesar ca administrațiile locale pe raza cărora există obiective să fie încurajate să instaleze suporturi pentru biciclete.</p> <p>Trasee de ciclo-turism verificate din punct de vedere a practicabilității sunt: Șiria - Păuliș; Feredeș - Văsoaia; zona Săvârșin.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, APL, ONG cu activități specifice.</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 1.8: Încurajarea sporturilor și a culturii urbane</p> <p>Descriere: Una din categoriile de public cultural cel mai puțin reprezentate în cultura <i>mainstream</i> o reprezintă tinerii din mediul urban și cultura lor urbană, care include artă și sporturi stradale și muzică. Arta, sporturile și muzica urbane funcționează ca un întreg, astfel încât trebuie avută în vedere dezvoltarea lor integrată. Sporturile urbane sunt acele sporturi care se desfășoară cu precădere pe stradă și/sau într-un mediu urban, fiind adaptate, prin creativitatea tinerilor, la condiții urbane. Exemplele includ: skateboarding, parcours, tenis de picior, hochei pe stradă, bmx-ing, concursuri de grafitti pe clădiri industriale inestetice din centrele urbane ale județului. Recomandăm dezvoltarea de parcuri/zone multidisciplinare potrivite desfășurării acestor sporturi care să conțină și o zonă specială pentru artă stradală. De asemenea, recomandăm încurajarea festivalurilor cu muzică urbană (exemple: TMBase - Timișoara, SummerBreak - Deva) care au potențialul de a reuni participanți și din județele vecine și chiar din afara țării. Poate fi avută în vedere reactivarea unor unor evenimente de acest gen, cum ar fi festivalul de teatru în spații urbane neconvenționale „Ilariada”, „Festivalul de Teatru Underground”.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, APL, ONG cu activități specifice.</p>
	<p>Acțiunea 1.9: Prioritizarea finanțării proiectelor ONG ce urmăresc derularea de activități sportive recreative de aventură</p> <p>Descriere: În finanțarea proiectelor propuse spre finanțare de către asociațiile sportive și ONG din domeniu, Centrul Cultural Județean Arad ar trebui să planifice aceste intervenții prin prioritizarea alocărilor financiare către proiecte ce presupun derularea următoarelor activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activitățile de drumeție • orientare turistică • Programe de foto vânătoare (inclusiv <i>bird-watching</i>) • Activități de offroad , ATV , enduro • Activități de zbor liber (cu parapantă simplă, parapantă dublă , parapantă cu motor sau balon cu aer cald) – în special în zona cetății Șiria • Activități de rafting <p>Acest demers poate îmbraca forma unor <u>Apeluri de proiecte</u> în domeniul activităților vizate, în urma alocării resurselor financiare de la bugetul CCJA, avându-se în vedere următoarele criterii majore de atribuire:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numărul de activități incluse • Impact din perspectiva persoanelor vizate • Eficiență și eficacitate în proiectarea planului de implementare • Capacitate de multiplicare a rezultatelor • Grad de vizibilitate extins al rezultatelor. <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad , ONG cu activități specifice.</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 1.10: Planificarea cadrului administrativ necesar dezvoltării ecoturismului în județul Arad</p> <p>Descriere: Ecoturismul reprezintă de fapt cea mai valoroasă formă de manifestare a turismului durabil. Această formă de turism are ca scop principal conservarea mediului și pune accent pe educația turiștilor în ceea ce privește protejarea și conservarea mediului. În justificarea prezentului Domeniu Major de Acțiune, au fost descrise pe larg beneficiile pe care desemnarea unei zone drept destinație ecoturistică le generează, prin determinarea unui plus de valoare socială și economică în zonele cu potențial natural, iar ariile protejate de tip parc național, parc natural, sit Natura 2000, pot deveni parte integrantă din economia locală și pot deveni parteneri de dezvoltare rurală, reprezentând un produs inovativ pentru spațiul tradițional rural.</p> <p>Dar dezvoltarea ecoturismului presupune o serie de condiționalități ce trebuie îndeplinite, acest demers necesitând investiții importante în infrastructură. Este necesar din acest punct de vedere o acțiune de planificare riguroasă la nivelul Autorității publice județene, care în colaborare cu administrațiile locale, să definească cadrul administrativ necesar dezvoltării ecoturismului în județul Arad.</p> <p>În acest sens, se recomandă derularea următoarelor activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluarea generală a stării infrastructurii presupuse de existența unei destinații ecoturistice • Identificarea, în colaborare cu toate părțile interesate, a principalelor destinații cu potențial ecoturistic • Documentarea și monografierea respectivelor destinații • Elaborarea unui Plan Financiar de investiții la nivel județean necesar asigurării condițiilor necesare declarării destinațiilor ecoturistice și aprobarea acestuia • Identificarea surselor de finanțare pentru implementarea planului. <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, APL, asociații reprezentative din domeniul turismului, ADR Vest.</p>
<p>Valorificarea potențialului oferit de turismul oenologic</p>	<p>Acțiunea 1.11: Promovarea potențialului viticol al podgoriei Miniș - Măderat</p> <p>Descriere: Turismul viticol reprezintă mai mult decât simpla vizită a unei crame, este turul pe care-l face și strugurele din vie până în sticlă, fiind astfel o stare de spirit. Degustările de vinuri trebuie de aceea însoțite de povestirea vinului, de cunoașterea istoriei producției de vin din zonă, de descoperirea specificului fiecărei crame în parte. În scopul realizării acestei acțiuni, recomandăm punerea în practică a următoarelor activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Amenajarea unei expoziții permanente în cadrul Secției de arheologie și istorie a Complexului Muzeal Arad cu tema "Istoria Vinului în Arad / Wine's History in Arad" • Organizarea în colaborare cu părțile interesate a unor expoziții cu caracter temporar, pe perioada verii (iunie-august) în cadrul unor locații vinicole (de exemplu: Crama Wine Princess - Păuliș, Crama Elite Wine - Șiria) • Continuarea organizării Festivalului itinerant Sărbătoarea Vinului în Podgoria Miniș-Măderat • Documentarea posibilității introducerii zonei podgoriei Miniș-Măderat în circuitul european al rutelor de turism oenologic

Nota bene:

Principalele provocări specifice turismului includ, în principal, conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și culturale, reducerea la minimum a utilizării resurselor și a poluării în cadrul destinațiilor turistice, inclusiv producerea de deșeuri, gestionarea schimbării în interesul bunăstării comunității, reducerea caracterului sezonier al cererii,

impactul asupra mediului, crearea unui turism accesibil tuturor, fără discriminare, precum și îmbunătățirea calității locurilor de muncă din domeniul turismului.

O industrie a turismului eficientă poate aduce multiple beneficii, precum crearea unei baze economice solide, sprijinirea serviciilor publice și a infrastructurii de transport, protejarea patrimoniului cultural, facilitarea schimburilor culturale, creșterea durabilității centrelor urbane.

Cadrul legal general	
<u>1</u>	Lege nr. 350 din 6 iulie 2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare
<u>2</u>	Hotărâre nr. 998 din 27 august 2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională cu modificările și completările ulterioare
<u>3</u>	Legea nr. 215/2001 din 23 aprilie 2001 a administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare
<u>4</u>	Lege nr. 315 din 28.06.2004 privind dezvoltarea regională în România cu modificările și completările ulterioare
<u>5</u>	Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind FEDR, FSE, FC, FEADR și FEPAM, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind FEDR, FSE, FC și FEPAM și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului
<u>6</u>	Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind FEDR și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006
<u>7</u>	Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea FEDR pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană
<u>8</u>	Regulamentul (UE) nr. 1300/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind FC și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1084/2006

Cadrul financiar de susținere a DMA 1	
<u>1</u>	Programul Operațional Regional 2014-2020, draft - Axa prioritară 5 prevede finanțarea următoarelor activități: - Restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice; - Restaurarea, protecția, conservarea și realizarea picturilor interioare, frescelor, picturilor murale exterioare; - Dotări interioare (instalații, echipamente și dotări pentru asigurarea condițiilor de climatizare, siguranță la foc, antiefracție); - Dotări pentru expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil; - Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică; - Construirea de piste pentru cicloturism; - Activități de marketing și promovare turistică.
<u>2</u>	Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, draft
<u>3</u>	Programul Operațional Competitivitate 2014-2020, draft
<u>4</u>	Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, draft
<u>5</u>	Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România
<u>6</u>	Programul Comisiei Europene "Creative Europe" http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm
<u>7</u>	COSME - Programul UE pentru Competitivitate și IMM-uri

Cadrul strategic European, național și regional 2014-2020	
<u>1</u>	Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014 - 2020
<u>2</u>	Strategia Europa 2020
<u>3</u>	Elemente ale unui cadru strategic comun UE 2014 - 2020 pentru FEDR, FSE, FC, FEADR, FEPAM
<u>4</u>	Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă - Orizonturi 2013-2020-2030
<u>5</u>	Cadrul Național Strategic Pentru Dezvoltarea Durabilă a Sectorului Agroalimentar și A Spațiului Rural în Perioada 2014 - 2020 - 2030
<u>6</u>	Master Planul pentru turism al României
<u>7</u>	Strategia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Vest 2014-2020

Domeniul Major de Acțiune 2: Valorificarea avantajului competitiv delimitat la nivelul patrimoniului cultural material și imaterial al județului Arad

Obiective specifice	Acțiuni propuse
<p>Încurajarea și susținerea în mod activ a creației contemporane, cu interes deosebit pentru zona experimentului și abordare interdisciplinară.</p> <p>Asigurarea cadrului administrativ în care publicul are acces la spații inovatoare și în care operatorii culturali sunt stimulați să dezvolte proiecte relevante pe plan local, regional și internațional.</p> <p>Definirea și operaționalizarea Agorei Aradului - Galerie a Personalităților Arădene.</p> <p>Formularea identității culturale a regiunii, prin evidențierea și protejarea specificului diversității culturale</p> <p>Asigurarea cadrului administrativ necesar în vederea reabilitării și punerii în valoare a patrimoniului construit</p> <p>Asigurarea cadrului administrativ necesar dezvoltării unei oferte culturale integrate, cu un accent pe diversificarea evenimentelor culturale.</p>	<p>Acțiunea 2.1: Implementarea unor acțiuni de diseminare și educație culturală în rândul copiilor și tinerilor</p> <p><i>Descriere:</i> O regiune în care copiii beneficiază de acces timpuriu la cultură asigură o creștere armonioasă a acestora și crearea unei baze de consumatori de cultură în permanentă dezvoltare.</p> <p>Astfel, activități de tipul:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grădinița culturală • Caravana culturii în școlile primare din județ • Clubul de carte pentru copii / <i>Să citim împreună</i> • Cluburi de pictură • Ateliere de muzică și dans • Școala de vară • Ethos Family • „Se deapănă povești”- audiții și lecturări de povești • „Popas la bibliotecă” -vizite grupuri organizate • lecturi și audiții de texte literare, ateliere artistice, prezentări de carte, întâlniri cu cele mai frumoase scrieri în cadrul Ludotecii, a Sălii de Lectură și a sălii „Atelier” din cadrul Bibliotecii Județene • extinderea programului CMA - “Istoria locului” în Șiria, Zăbrani, Lipova, Săvârșin, Pecica ,Chișineu Criș și Gurahonț • “Grădinița arheologică”, “Arheologia în zece pași”, “Obiectele din muzeu vorbesc”, “Cu familia la muzeu” <p>sunt necesare și pot fi dezvoltate cu costuri reduse la nivelul Centrului Cultural Județean Arad, a unităților școlare, a Bibliotecii județene și a Complexului Muzeal Arad.</p> <p>La nivelul Bibliotecii Județene se impune derularea în continuare, cu caracter de permanentizare, a următoarelor activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tabăra de caligrafie și de ilustrație de carte de la Bata • “Magia cuvântului” - Festivalul Internațional de Storytelling • „Bibliovacanța”(club de vacanță) <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Biblioteca Județeană, Complexul Muzeal Arad, Teatrul de Marionete (în colaborare), Inspectoratul Școlar Județean și rețeaua de unități de învățământ preuniversitar (în parteneriat).</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 2.2: Transformarea Bibliotecii județene într-un spațiu urban permanent de cultură</p> <p><u>Descriere:</u> Biblioteca județeană deține un potențial important catalizator pentru comunitate. Spațiul său generos permite desfășurarea unor evenimente de o manieră regulată, cu specific cultural, adecvate în funcție de sezon.</p> <p>Astfel se pot crea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cluburi de carte pentru vârstnici • Evenimente de tip Intâlnește autorul • Cluburi de carte pentru tineret • Ateliere de benzi desenate • Evenimente de lectură de povești pentru copii - în colaborare cu Teatrul Național sau Teatrul de Marionete • Dezbateri pe teme culturale sub forma Ceaiului de după-amiază pe perioada iernii • Transformarea spațiului din curtea bibliotecii într-un mediu de lectură și dezbateri, prin crearea unei terase neconvenționale: cu bănci, hamace, spații de stat. Se pot realiza colaborări cu producători locali de ceaiuri, mici patiserii, sucuri naturale, etc. care să fie incluse în oferta temporară a Grădinii de vară de la Bibliotecă • Proiecții de filme documentare pentru dezbateri • Definirea unui specific pentru fiecare zi: Lunea romanelor polițiste, Marțea romanelor clasice, etc. cu discuții și evenimente adecvate, precum și cu promoții specifice. <p>Se impune totodată derularea în continuare, cu caracter de permanentizare, a următoarelor activități (proiecte și produse culturale):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expozițiile bianuale de carte rară • Cenaclul Tóth Árpád • Festivalul filmelor de scurt metraj- Trés Courts • „Noaptea bibliotecii arădene” • „Dulcea mea Doamnă.Eminul meu iubit” - concurs național de scrisori, eseuri și declarații de dragoste. • Simpozionul Național cu participare internațională „Momente din istoria lecturii publice” • Proiectul bianual „Biblioteca de teatru nou” (spectacole lectură - din creația tinerilor dramaturgi). <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Biblioteca Județeană, Teatrul de Marionete.</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 2.3: Dezvoltarea unui program de festivaluri de nișă</p> <p>Descriere:</p> <p>Corelând cu acțiunile din domeniul turistic, se identifică nevoia de creare a unui program de festivaluri de nișă, cu program desfășurat pe parcursul întregului an. Astfel, identificăm potențial pentru următoarele activități:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wine and Jazz at the Castle International Festival - pe modelul festivalurilor de jazz din mediul francez, promovând și producția cramelor locale. În Europa Centrală și de Sud Est, festivalurile oenologice sunt în general de factură câmpenească, astfel un eveniment de o altă factură culturală va permite atragerea unui grup țintă de participanți cu un grad de cultură ridicat și cu un nivel de venituri mare. 2. Festival folk pornind de la legenda întemeierii cetăților din Arad, Soimoș, Siria și Dezna. 3. Festivalul urban de muzică cultă nouă 4. Continuarea festivalurilor existente, cu definirea clară a publicului țintă și a temei: festival câmpenesc (de exemplu Praznicul de Pită Nouă), festival culinar (Festivalul Părădăicilor) 5. High Energy at the Castle: eveniment ce reunește muzica electronică cu evenimentele sportive de tip sport extrem. Se pot crea în zonele cetăților arădene spații de sport extrem pentru concursuri în timpul zilei, urmate de concerte de muzică electronică. A se vedea în acest sens și corelarea cu Acțiunea 1.8. 6. Zilele caricaturii și benzii desenate, care se pot conecta la festivaluri specifice din Belgia și Iran. 7. Permanentizarea Festivalului de teatru Amifran. <p>Nota bene: Acest gen de festivaluri poate avea succes în condițiile atragerii de public divers, inclusiv din afara țării. Pe cale de consecință, este necesară crearea unui renume al festivalului, lucru care se poate face doar în timp, acest gen de evenimente devenind profitabile doar după 2-3 ani de la înființare (termen mediu).</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Primării și alte administrații locale din localitățile vizate, ONG cu activități specifice.</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 2.4: Accesibilizarea informației istorice</p> <p>Descriere:</p> <p>Accesul la bogata istorie a regiunii se face deseori prin intermediul vizitelor școlare și al evenimentelor organizate cu ocazia zilelor naționale, comemorărilor. Potențialul este însă extrem de mare pentru implementarea unor activități de tip <u>Istorie Vie</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reconstituiri de evenimente istorice: <i>Bătălia de la Păuliș din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Bătălia de la Păuleni din 1735, Luptele dintre daci și romani (Săvârșin, Pecica), O zi în Evul Mediu (cu precădere în Bizere dar și la cetatea Șoimoș), Cucerirea Aradului de către turci (Vladimirescu, Radna, Tauț), Festivitatea de acordare a titlului de oraș liber regesc Aradului (Arad)</i> - Crearea unui centru de istorie vie pentru copii lângă cetatea Aradului, pe modelul Castelului din Edinburgh (deopotrivă Unitate militară permanentă și Muzeu) - Identificarea unor rute istorice, care să poată fi parcurse de elevi sau alți turiști interesați: de exemplu, Calea arhiducesei Maria Anna Ferdinanda de Habsburg (1770-1809), regina Boemiei între 1791-1800, fiica lui Leopold al II-lea și a Mariei Louisa a Spaniei prin Transilvania - Organizarea Festivalului de Vară "Ioan Slavici" în cadrul Teatrului de Vară Ioan Slavici din Șiria, în parteneriat cu administrația locală, axat pe promovarea moștenirii culturale reprezentată de celebrul scriitor <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Primării și alte administrații locale din localitățile vizate, ONG cu activități specifice, Universitățile locale</p>

Acțiunea 2.5: Promovarea artei moderne la nivelul județului Arad**Descriere:**

Județul Arad, ca punct de intrare în România, se poate constitui într-un promotor al unei imagini de cultură modernă. Astfel se pot desfășura următoarele activități:

- Amplasarea unui **ansamblu artistic sculptural creat de un artist local într-o zonă vizibilă de lângă graniță** (Probabil cel mai tranzitat punct din județul Arad îl reprezintă punctul de trecere al frontierei de la Nădlac. Acela este primul punct de contact al publicului străin când intră în județul Arad și în România, precum și ultimul punct de contact cu România al celor care părăsesc țara. Datorită faptului că toți cei care doresc să treacă frontiera sunt obligați să treacă pe acolo, punctul de trecere al frontierei este zona ideală în care o instalație de artă poate să obțină o vizibilitate maximă precum și să creeze vizitatorilor impresia definitivă asupra Județului Arad. Astfel, o instalație de artă monumentală (de la sculptură până la pietre echilibrate (http://en.wikipedia.org/wiki/Rock_balancing) sau crearea unui drum muzical (http://en.wikipedia.org/wiki/Musical_road) pot schimba puternic percepția asupra Județului Arad;
- Plasarea de **panouri cu reproduceri ale unor obiecte de artă aflate în patrimoniul local**, cu indicarea, în limbi de circulație internațională a locului unde se găsesc acestea și a modalității de acces
- Crearea de **galerii temporare de artă în școli și licee**, promovând artiști locali
- Înființarea de **atelieri artistice pentru tineri și / sau vârstnici**: pictură, sculptură, modelare, arta bijuteriei, țesut artistic, împletituri etc. Acestea au rolul de a cataliza interesul pentru artă și de a promova implicarea în comunitate. Acest gen de atelieri pot promova artiști locali din aceste domenii, care vor deveni mentori și se pot înființa pe lângă școli sau biblioteci.
- Crearea unei **Colonii artistice creativ multidisciplinară**: astfel, după o restaurare corespunzătoare, una din morile situate în Canalul Morilor poate deveni o colonie creativă. Spațiul poate fi structurat astfel încât să găzduiască 3-4 artiști și atelierile necesare lor în același timp, fiecare dintre aceștia venind dintr-un domeniu diferit: sculptură, pictură, dans contemporan, compoziție, scriitor / scriitor de teatru/film etc. Colonia poate oferi burse de creație de 3-6 luni, perioadă pe care artiștii trebuie să o utilizeze pentru crearea a minim unei lucrări specifice (expoziție pentru sculptură & pictură, moment de 30-45 de minute pentru dans, două lucrări de 15 minute pentru compoziție, o carte / un scenariu pentru scriitori etc). Bursa oferă artistului un stipend lunar precum și toate materialele de care artistul are nevoie pentru realizarea operei. Colonia primește o piesă din expozițiile artiștilor plastici pentru expunere într-una din instituțiile județului, și de asemenea înregistrează audio/video celelalte performanțuri și le pune la dispoziție publicului pe canalele de comunicare online ale coloniei/județului.

Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Primării și alte administrații locale din localitățile vizate, ONG cu activități specifice, Universitățile locale, asociații ale artiștilor locali

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 2.6: Permanentizarea unui program de festivaluri și produse culturale de referință în conservarea patrimoniului imaterial arădean</p> <p>Descriere:</p> <p>Promovarea și conservarea patrimoniului imaterial al județului Arad reprezintă un obiectiv fundamental al acțiunii publice în domeniu.</p> <p>Pentru ca acest obiectiv să fie atins pe termen mediu și lung, se impune permanentizarea derulării unor produse culturale reprezentative, care, în timp, vor asigura un cadru de referință pentru județul Arad. Sunt avute în vedere următoarele produse culturale/festivaluri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "LA IZVOARE"- Festival concurs județean de folclor • Festivalul concurs al cântecului și jocului popular din Țara Zărandului • Festivalul itinerant Sărbătoarea Vinului în Podgoria Miniș-Măderat • Festival folcloric Ruga Bănățeană "La izvor de cânt și dor" • Nedeia Țării Hălmagiului • Târgul de Fete de pe Muntele Găina • Nedeia de la Tăcășele • Sărbătoarea Codrenilor • Nedeia almășană • Tabăra de cercetare etnografică <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 2.7: Operaționalizarea proiectului INELUL PERSONALITĂȚILOR ARADULUI</p> <p>Descriere:</p> <p>Strategia culturală a județului Arad are în centru misiunea de conservare și promovare a moștenirii trecutului, în scopul păstrării și promovării identității culturale a zonei.</p> <p>Raportarea la personalitățile istorice ale zonei permite crearea și dezvoltarea în cadrul comunității a atașamentului față de valorile comune împărtășite, a mândriei locale și a sentimentului identitar.</p> <p>Proiectul <i>Inelul Personalităților Aradului</i> urmărește astfel identificarea, prin studiu participativ, a celor mai importante 10 personalități pe care Aradul le-a dat patrimoniului cultural universal, în domeniul științei și artelor. În acest sens propunem următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea unei dezbateri on-line, în cadrul platformei <i>Aradul Contează</i>, în cadrul căreia părțile interesate să propună, argumentat, o listă a personalităților marcante ale Aradului de-a lungul vremii • Organizarea unor dezbateri publice, organizate în cadrul celor 2 Universități ale Aradului, în vederea validării listei celor mai importante 10 personalități culturale ale Aradului • Organizarea unui vot on-line pe platforma <i>Aradul Contează</i> în vederea validării publice a acestei liste. <p>Ulterior definirii listei celor mai importante 10 personalități culturale ale Aradului, propunem următoarele activități necesare promovării memoriei colective identitare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unui web site (www.agora_aradului.ro) interactiv în cadrul căruia să fie prezentate aspecte din viața personalităților culturale în cauză • Organizarea cu o frecvență semestrială, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Arad, a unor expoziții temporare în cadrul celor mai reprezentative unități școlare din județ, care să aibă ca tematică prezentarea uneia dintre personalități • Organizarea cu o frecvență semestrială, în cadrul Bibliotecii Județene, a unor conferințe tematice având în centru opera uneia dintre personalități • Amenajarea, pe platforma din fața sediului Consiliului Județean Arad, a unui grup statuar reprezentativ, pe bază de concurs de soluții arhitecturale, în colaborare cu Ordinul Arhitecților din județul Arad. <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Biblioteca Județeană</p>

Cadrul legal general	
<u>1</u>	Lege nr. 350 din 6 iulie 2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare
<u>2</u>	Hotărâre nr. 998 din 27 august 2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională cu modificările și completările ulterioare
<u>3</u>	Legea nr. 215/2001 din 23 aprilie 2001 a administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare
<u>4</u>	Lege nr. 315 din 28.06.2004 privind dezvoltarea regională în România cu modificările și completările ulterioare
<u>5</u>	Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind FEDR, FSE, FC, FEADR și FEPAM, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind FEDR, FSE, FC și FEPAM și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului
<u>6</u>	Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind FEDR și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006
<u>7</u>	Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea FEDR pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană
<u>8</u>	Regulamentul (UE) nr. 1300/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind FC și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1084/2006

Cadrul financiar de susținere a DMA 2	
<u>1</u>	Programul Operațional Regional 2014-2020, draft
<u>2</u>	Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, draft
<u>3</u>	Programul Operațional Competitivitate 2014-2020, draft
<u>4</u>	Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, draft
<u>5</u>	Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România
<u>6</u>	Programul Comisiei Europene "Creative Europe" http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm

<u>7</u>	Programul Orizont 2020
<u>8</u>	Programul "Europa pentru cetățeni" implementat prin Direcția Generală Comunicare din cadrul Comisiei Europene (CE)
<u>9</u>	COSME - Programul UE pentru Competitivitate și IMM-uri

Cadrul strategic European, național și regional 2014-2020	
<u>1</u>	Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014 - 2020
<u>2</u>	Strategia Europa 2020
<u>3</u>	Elemente ale unui cadru strategic comun UE 2014 - 2020 pentru FEDR, FSE, FC, FEADR, FEPAM
<u>4</u>	Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă - Orizonturi 2013-2020-2030
<u>5</u>	Strategia pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității Roma pentru perioada 2012-2020
<u>6</u>	Strategia privind Educația și Formarea Profesională 2014-2020
<u>7</u>	Strategia Națională în domeniul politicii de tineret 2014-2020
<u>8</u>	Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România
<u>9</u>	Strategia de cercetare și inovare 2014 - 2020
<u>10</u>	Master Planul pentru turism al României
<u>11</u>	Strategia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Vest 2014-2020

Domeniul Major de Acțiune 3: Dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor culturale și a operatorilor culturali din județul Arad

Obiective specifice	Acțiuni propuse
<p>Formarea profesioniștilor din sectorul cultural și a angajaților instituțiilor de cultură aflate în subordinea Consiliului Județean Arad.</p>	<p>Acțiunea 3.1: Definirea și organizarea de sesiuni și ateliere de formare profesională pentru managerii culturali și personalul administrativ</p> <p>Descriere: Formarea profesioniștilor din sectorul cultural în accesarea de fonduri publice și private, dezvoltarea de activități economice, management și marketing cultural, atragere de sponsorizări și scriere de proiecte este necesară diversificării surselor de venit pentru cultura publică și creșterii calității și impactului actului cultural. Recomandăm următorul plan de formare minimal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minim o sesiune de formare per an de accesare fonduri (fund raising) destinat managementului superior și middle-managementului din cadrul instituțiilor de cultură din subordine; - Minim o sesiune de formare per an de management cultural destinat managementului superior și middle-managementului din cadrul instituțiilor de cultură din subordine; - Minim 2 ateliere de <i>fund-raising</i> și <i>cultural management</i> per an destinat managementului superior și middle-managementului din cadrul instituțiilor de cultură din subordine; - Minim o sesiune de formare în management financiar și gestiune contabilă a proiectelor finanțate cu fonduri publice nerambursabile. - Minim un atelier de marketing cultural de tip benchmarking la care să participe personalul CCJA, Bibliotecii Județene și Complexului muzeal Arad în vederea definirii planului de ofertare culturală anuală <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad , ONG cu activități specifice (colaborare)</p>
	<p>Acțiunea 3.2: Definirea și organizarea de sesiuni și ateliere de formare profesională pentru artiști, personalul tehnic</p> <p>Descriere: Finanțarea de sesiuni de formare profesională pentru meseriile tehnice din zona artelor spectacolului (atelier de mișcare scenică, dar și pentru profesioniștii de sunet, design etc.) reprezintă o nevoie acută prezentă la nivelul operatorilor culturali privați și publici.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad , ONG cu activități specifice (colaborare)</p>
	<p>Acțiunea 3.3: Promovarea și asigurarea condițiilor necesare derulării de stagii de practică a studenților din centrele universitare arădene în organizații și instituții culturale</p> <p>Descriere: Viitori profesioniști în management și marketing cultural, dar și alți profesioniști din domeniul culturii, au nevoie de practică în instituții și organizații culturale încă din timpul facultății, pentru a înțelege în mod practic meseria pentru care se pregătesc. Facilitarea tranziției de la școală la viața activă în sectorul cultural prin intermediul stagiilor de practică reprezintă o măsură simplă de formare profesională și de transfer de cunoștințe practice și teoretice deopotrivă, fiind utilă și pentru instituțiile de cultură avute în vedere.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Biblioteca Județeană, Complexul Muzeal Arad</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
<p>Dezvoltarea promovării ofertei culturale în spațiul public.</p>	<p>Acțiunea 3.4: Redefinirea Platformei Electronice cu conținut cultural "ARADUL CONTEAZĂ"</p> <p><u>Descriere:</u></p> <p>În stadiul său curent, platforma <u>Aradul Contează</u> conține prea puține informații pentru ca platforma să fie relevantă în problemele culturale ale județului și în promovarea ofertei culturale. Recomandăm rebranduirea platformei în "<u>Arad Matters</u>", denumire ce include atât sensul inițial, "Aradul contează", dar și un nou înțeles care oferă motivație potențialilor vizitatori să acceseze platforma, și anume "<u>Chestiuni legate de Arad</u>". Această platformă ar putea conține comunicarea tuturor evenimentelor și activităților culturale descrise mai sus (de exemplu, artiștii rezidenți arădeni își publică lucrarea pe platformă), și se poate construi eficient și cu costuri mici pe o platformă CMS (sistem de administrare a conținutului) tip open source. De asemenea, pentru a-i oferi o fundație solidă, "Arad Matters" ar putea găzdui și o hartă interactivă cu informații despre specificul cultural și etnografic al fiecărei localități sau zone din Județ și care, ca urmare a prezentei strategii, se dezvoltă din punct de vedere cultural.</p> <p><u>Entitățile care participă la implementare:</u> Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad.</p>
	<p>Acțiunea 3.5: Facilitarea accesului operatorilor culturali la afișajul stradal</p> <p>Descriere:</p> <p>Operatorii culturali nu dispun în prezent de suficientă expunere stradală, iar publicul este unul care, de obicei, se informează în mare măsură din afișul stradal.</p> <p>Este nevoie în acest sens de achiziționarea a cel puțin încă 5 panouri de afișaj stradal în municipiul Arad, 15 panouri de afișaj stradal în centrele urbane și cca 25 de mijloace de afișare publică de tip banner la nivelul întregului județ (prin intermediul cărora să fie promovate evenimente culturale majore și oferta integrată de-a lungul principalelor căi de comunicare rutieră.</p> <p>În municipiul Arad, se recomandă achiziționarea cel puțin a încă unui panou de afișaj în gara centrală a municipiului.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad</p>
	<p>Acțiunea 3.6: Constituirea unei liste de proiecte culturale prioritare</p> <p>Descriere:</p> <p>Cu buget asigurat anual, fără a mai intra în evaluare în cadrul competiției organizate pentru acordarea de finanțări nerambursabile, aceste proiecte vor fi derulate cu caracter de permanență de către instituțiile de cultură din subordinea Consiliului Județean Arad. Măsura funcționează ca o recunoaștere a proiectelor care deja și-au dovedit capacitatea administrativă, beneficiul pentru comunitate și valoarea culturală, fiind facilitată astfel consolidarea ofertei culturale integrate la nivelul județului Arad.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad, Complexul Muzeal Arad, Biblioteca județeană</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
<p>Facilitarea comunicării între operatori culturali în vederea definirii unei oferte culturale integrate</p>	<p>Acțiunea 3.7: Continuarea și diversificarea calitativă a activității publicistice și de cercetare științifică</p> <p>Descriere: O serie de activități sunt avute în vedere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Continuarea editării revistei ARCA și a suplimentului lunar Monitorul Cultural - Continuarea editării de monografii culturale - Dezvoltarea unei prese culturale specializate, prin organizarea de formări profesionale pentru jurnaliști și organizarea unor întâlniri periodice de informare (altele decât conferințele de presă), precum și dezvoltarea unor programe de studii de specialitate la nivel masteral - Elaborarea și re-editarea materialelor de tip broșură care să cuprindă informații culturale despre activitatea și patrimoniul mobil al muzeelor în limbi de circulație internațională (Complexul Muzeal Arad are nevoie de încurajare și susținere pentru a traduce informațiile referitoare la toate expozițiile pe care le găzduiește cel puțin în limba engleză, de a-și actualiza web-site-ul periodic în mai multe limbi de circulație internațională) - Organizarea anuală de tabere de cercetare arheologică, istorică, bibliologică - Constituirea la nivelul Complexului Muzeal Arad și al Bibliotecii Județene, inclusiv prin accesare de surse financiare nerambursabile în parteneriat cu mediul universitar, a unui fond prin intermediul căruia să fie finanțate anual stagii de cercetare științifică precum și elaborarea și prezentarea în cadrul conferințelor internaționale de lucrări științifice valoroase. <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Complexul Muzeal Arad, Universități (parteneriat), Uniunea Scriitorilor filiala Arad (parteneriat)</p>
	<p>Acțiunea 3.8: Implementarea de schimburi de bune practici la nivel național și internațional, precum și derularea de înfrățiri cu evenimente culturale din regiune, de exemplu Transilvania Fest</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad</p>
<p>Extinderea numărului de spații dedicate actului cultural</p>	<p>Acțiunea 3.9: Extinderea capacității organizatorice a Centrului Cultural Județean Arad prin introducerea în circuit a noi spații de spectacol</p> <p>Descriere: Având în vedere produsele culturale dezvoltate de CCJA, care atrag un număr de spectatori în creștere, dar și noile produse culturale propuse în cadrul prezentei Strategii, se impune o reconfigurare a spațiilor de spectacol ale Centrului. Astfel, în cadrul sediului CCJA, pe lângă curtea interioară ce permite derularea unor proiecte culturale mai ales pe timpul verii (Teatrul de Vară) este nevoie de introducerea în circuit a cel puțin încă un spațiu de spectacol, pretabil pentru perioada rece a anului (din octombrie până în mai). Recomandăm în acest sens investigarea posibilității de mansardare a sediului CCJA. În plus, pot fi organizate noi spații în taberele de la Moneasa și Căsoaia.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Centrul Cultural Județean Arad</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 3.10: Amenajarea de noi spații în vederea desfășurării activităților muzeale în condiții optime și extinderea spațiilor de depozitare ale Bibliotecii Județene</p> <p>Descriere: Complexul Muzeal Arad are nevoie de spații suplimentare pentru depozitare, conservare și restaurare. Acestea pot fi realizate în spații neutilizate ale obiectivelor imobiliare aflate în proprietate. Este necesară relocarea depozitelor CMA din Palatul Cultural.</p> <p>Totodată, poate fi amenajat un spațiu atelier de restaurare în cadrul căruia să fie organizată anual o școală de vară de restaurare, în cadrul Rezervației arheologice "Mănăstirea Bizere". Se impune totodată modernizarea sistemului de expunere prin implementarea unor soluții care să illustreze sloganul muzeului: <i>istoria care te atinge / touching history</i>.</p> <p>Este necesară prioritizarea extensiunii muzeale în spațiul pavilionar și în aer liber, care să permită conceptualizarea și implementarea temelor: <i>Aradul - un dar al Mureșului, Aurul alb - Drumul sării transilvane, Paradisum plantavit - Aradul mănăstirilor medievale, Cetățile Aradului, Între cruce și semi-lună - stăpânirea otomană la Mureșul inferior, Aradul habsburgic, Arad - un loc în care s-a scris istoria (1848/49, 1918, 1989), Țara lui Slavici</i>.</p> <p>La nivelul Bibliotecii Județene A.D. Xenopol se impune deasemenea extinderea spațiilor de depozitare prin identificarea și amenajarea altora noi, depozitele actuale fiind insuficiente.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Complexul Muzeal Arad</p>
	<p>Acțiunea 3.11: Sprijin pentru crearea cadrului administrativ necesar construirii unui Centru Multifuncțional de Spectacole</p> <p>Descriere: Așa cum a reieșit din concluziile focus-grupurilor organizate, una dintre marile probleme ale Aradului, din perspectiva poziționării în plan cultural este lipsa unei mari săli de spectacole.</p> <p>Din această perspectivă se impune definirea cadrului necesar pentru rezolvarea acestei probleme acute.</p> <p>Astfel, este necesară fie identificarea unui spațiu propice dezvoltării unui Centru de Spectacole Multifuncțional fie a unui teren unde poate fi construit acest obiectiv. Nu este obligatoriu ca acest teren să fie situat în zona centrală a municipiului Arad, el trebuie să fie situat însă într-o zonă cu acces facil la infrastructura publică generală (transport public, infrastructură rutieră).</p> <p>Ulterior acestui demers, este necesară elaborarea unui proiect tehnic prin concurs de soluții arhitecturale și prioritizarea acestuia în vederea promovării unui proiect fezabil pentru obținerea de finanțare nerambursabilă din fondurile de coeziune și structurale 2014-2020.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Consiliul Județean Arad, Primăria Municipiului Arad</p>
<p>Creșterea implicării operatorilor economici și a administrației publice ca parteneri pentru realizarea actului cultural</p>	<p>Acțiunea 3.12: Distribuirea de materiale informative în spații cu funcțiuni pentru public</p> <p>Descriere: Plecând de la bunele practici identificate la nivelul unor comunități din vestul Europei extrem de active în plan cultural, se vor distribui materialele informative dezvoltate în cadrul CCJA, Complexului Muzeal Arad și Biblioteca Județeană prin intermediul Universităților, școlilor, consulatelor, cabinetelor medicale, notariale, oficii poștale, mijloace de transport Taxi, precum și în stațiile și în mijloacele de transport în comun. Astfel, pot fi atinse noi categorii de public, cu costuri reduse pentru administrația publică locală și pentru operatorii culturali.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Complexul Muzeal Arad, Biblioteca Județeană în parteneriat cu Universități, operatori de transport în comun, Inspectoratul Județean Școlar Arad, Colegiul Medicilor Arad, Camera Notarilor Publici Arad, Poșta Română, companii de taxi</p>

Obiective specifice	Acțiuni propuse
	<p>Acțiunea 3.13: Dezvoltarea unei Gale de premiere a Mecenatului Arădean "Ioan Slavici"</p> <p>Descriere: Se impune dezvoltarea unui cadru pentru acordarea de beneficii de imagine operatorilor economici care sprijină financiar sau material actul cultural de interes public. Acest demers poate fi facilitat prin intermediul platformei Aradul Contează și derulat sub egida figurii marcante a lui Ioan Slavici, ca brand cultural al Aradului.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad în parteneriat cu mediul de afaceri arădean</p>

Cadrul legal general	
<u>1</u>	Lege nr. 350 din 6 iulie 2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare
<u>2</u>	Hotărâre nr. 998 din 27 august 2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională cu modificările și completările ulterioare
<u>3</u>	Legea nr. 215/2001 din 23 aprilie 2001 a administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare
<u>4</u>	Lege nr. 315 din 28.06.2004 privind dezvoltarea regională în România cu modificările și completările ulterioare
<u>5</u>	Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind FEDR, FSE, FC, FEADR și FEPAM, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind FEDR, FSE, FC și FEPAM și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului
<u>6</u>	Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind FEDR și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006
<u>7</u>	Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea FEDR pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană
<u>8</u>	Regulamentul (UE) nr. 1300/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind FC și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1084/2006

Cadrul financiar de susținere a DMA 3	
<u>1</u>	Programul Operațional Regional 2014-2020, draft și Programul Competitivitate (pentru platforma Aradul contează)
<u>2</u>	Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, draft
<u>3</u>	Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, draft
<u>4</u>	Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România
<u>5</u>	Programul Comisiei Europene "Creative Europe" http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm
<u>6</u>	Programul South East Europe 2014-2020
<u>7</u>	Programul "Europa pentru cetățeni" implementat prin Direcția Generală Comunicare din cadrul Comisiei Europene (CE)
<u>8</u>	COSME - Programul UE pentru Competitivitate și IMM-uri

Cadrul strategic European, național și regional 2014-2020	
<u>1</u>	Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014 - 2020
<u>2</u>	Strategia Europa 2020
<u>3</u>	Elemente ale unui cadru strategic comun UE 2014 - 2020 pentru FEDR, FSE, FC, FEADR, FEPAM
<u>4</u>	Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă - Orizonturi 2013-2020-2030
<u>5</u>	Strategia pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității Roma pentru perioada 2012-2020
<u>6</u>	Strategia privind Educația și Formarea Profesională 2014-2020
<u>7</u>	Strategia Națională în domeniul politicii de tineret 2014-2020
<u>8</u>	Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România
<u>9</u>	Strategia de cercetare și inovare 2014 - 2020
<u>10</u>	Master Planul pentru turism al României
<u>11</u>	Strategia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Vest 2014-2020

Adițional, în vederea asigurării cadrului necesar operaționalizării Temei orizontale privind **Valorificarea în contextul potențialului competitiv a caracterului intercultural identitar al județului Arad**, propunem implementarea următoarelor activități:

Activitate	Descriere și responsabili
<p>Acordarea de sprijin pentru activități culturale cu profil multiethnic sau intercultural</p>	<p>Descriere:</p> <p>Se impune sprijinirea proiectelor interculturale și a organizațiilor care derulează astfel de activități, inclusiv organizații ale diferitelor grupuri etnice și ale migranților, în vederea asigurării vizibilității grupului etno-cultural către un public general.</p> <p>Vor fi derulate în continuare atât proiectele culturale proprii cât și finanțarea proiectelor culturale ale diferitelor asociații reprezentative și ONG-uri.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Biblioteca Județeană, Complexul Muzeal Arad</p>
<p>Introducerea unor criterii de evaluare a punerii în valoare a multi și interculturalității în programul instituțiilor publice de cultură</p>	<p>Descriere:</p> <p>Includerea de criterii cu privire la interculturalitate și multiculturalitate în evaluarea instituțiilor publice de cultură și a managerilor acestora reprezintă o recunoaștere a valorii interculturalității și diversității culturale pentru județ, calități care trebuie protejate și promovate corespunzător.</p> <p>Entitățile care participă la implementare: Centrul Cultural Județean Arad, Biblioteca Județeană, Complexul Muzeal Arad</p>

Indicatori de rezultat

Rezultatele așteptate prin implementarea prezentei strategii pot fi urmărite prin intermediul unui plan de acțiune pe termen scurt, mediu și lung, astfel încât acestea să poată fi relativ ușor cuantificate, iar impactul lor să poată fi evaluat de o manieră riguroasă.

Prin **termen scurt** ne referim la **perioada 2015-2017**, iar pentru aceasta **rezultatele scontate** pot fi **ușor de detaliat**.

Prin **termen mediu** ne referim la acțiunile ce privesc **perioada 2017-2020**. Acțiunile pe **termen lung** privesc **perioada 2020-2024** și au în vedere sustenabilitatea conceptului și a rezultatelor obținute.

Domeniul Major de Acțiune 1: Valorificarea potențialului turistic al patrimoniului cultural arădean prin dezvoltarea și diversificarea ofertei de produse și proiecte culturale.

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015-2017)
Acțiunea 1.1: Susținerea și promovarea unui circuit turistic local care să includă Mănăstirea Gai, Mănăstirea Hodoș - Bodrog și Mănăstirea Bezdin	Termen scurt Termen mediu	<ul style="list-style-type: none"> rute facile pentru accesul publicului identificate și puse în evidență prin intermediul semnalizatoarelor rutiere materiale de informare privitoare la cele trei obiective elaborate și distribuite circuit cultural formalizat și promovat calendar multianual comun de evenimente culturale pentru cele trei obiective elaborate cel puțin 3 acțiuni de promovare a circuitului cultural la târguri naționale de turism cel puțin 3 comunicate de presă la nivel național 3 standuri de informare permanente și cel puțin 9 standuri de informare ocazionale realizate
Acțiunea 1.2: Valorificarea potențialului oferit de complexul de la Mănăstirea Feredeu	Termen scurt Termen mediu	Cel puțin o Școală de Vară organizată
Acțiunea 1.3: Susținerea dezvoltării și promovarea unor circuite turistice ce vizează bisericile din lemn de pe valea Crișului Alb și valea Mureșului	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> materiale de informare privitoare la fiecare obiectiv de patrimoniu elaborate și distribuite calendar multianual comun de evenimente culturale elaborat
Acțiunea 1.4: Valorificarea și promovarea potențialului turistic cultural și spiritual al Văii Mureșului	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> 1 documentar video, într-un format unitar, de tip dronă, dar și la sol, de prezentare a tuturor obiectivelor de patrimoniu cultural material mobil al zonei realizat și distribuit Cel puțin o monografie și o broșură privind tradițiile culturale, subiecte interconfesionale și obiceiuri religioase ale zonei; materiale de informare privitoare la fiecare obiectiv de patrimoniu din zonă elaborate și distribuite circuite culturale formalizate și promovate circuite culturale semnalizate prin semnalizatoare rutiere calendar multianual comun de evenimente culturale elaborat cel puțin 3 acțiuni de promovare a circuitului cultural la târguri naționale de turism cel puțin 3 comunicate de presă la nivel național
Acțiunea 1.5: Permanentizarea evenimentelor culturale - religioase în scopul valorificării potențialului turistic al acestora.	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<p>Festivalul internațional de artă sacră "Filocalia" 2015, 2016, 2017</p> <p>Proiectul cultural "Hristos în cetate" 2015, 2016, 2017</p>

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015-2017)
Acțiunea 1.6: Afilierea județului Arad în cadrul rutei de pelerinaj religios dedicată Sf. Fecioare Maria	Termen mediu Termen lung	
Acțiunea 1.7: Dezvoltarea traseelor turistice pe bicicletă	Termen scurt Termen mediu Termen lung	Traseul Bazarul Turcesc -> Cetatea Șoimoș -> Ineu -> Canalul Morilor operaționalizat
Acțiunea 1.8: Încurajarea sporturilor și a culturii urbane	Termen mediu Termen lung	
Acțiunea 1.9: Prioritizarea finanțării proiectelor ONG ce urmăresc derularea de activități sportive recreative de aventură	Termen scurt Termen mediu Termen lung	Apel de proiecte activități sportive recreative de aventură și ghid al solicitantului CCJA 2016 și 2017
Acțiunea 1.10: Planificarea cadrului administrativ necesar dezvoltării ecoturismului în județul Arad	Termen mediu Termen lung	
Acțiunea 1.11: Promovarea potențialului viticol al podgoriei Miniș - Măderat	Termen scurt Termen mediu Termen lung	Expoziție permanentă în cadrul Secției de arheologie și istorie a Complexului Muzeal Arad cu tema "Istoria Vinului în Arad / Wine's History in Arad" realizată Cel puțin o expoziție cu caracter temporar realizată Festivalul itinerant Sărbătoarea Vinului în Podgoria Miniș-Măderat 2015, 2016, 2017

Domeniul Major de Acțiune 2: Valorificarea avantajului competitiv delimitat la nivelul patrimoniului cultural material și imaterial al județului Arad

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015 - 2017)
<p>Acțiunea 2.1: Implementarea unor acțiuni de diseminare și educație culturală în rândul copiilor</p>	<p>Termen scurt Termen mediu Termen lung</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grădinița culturală 2015, 2016, 2017 • Școala de vară 2015, 2016, 2017 • Ethos Family 2015, 2016, 2017 • 1 Caravană a culturii în școlile primare din județ organizată • 1 Club de carte pentru copii permanentizat la nivelul B.J. • 1 Club de pictură permanentizat la nivelul CCJA • 1 Atelier de muzică și dans permanentizat la nivelul CCJA • „Se deapănă povești” - audiții și lecturări de povești 2015,2016,2017 • „Popas la bibliotecă” -vizite grupuri organizate 2015,2016,2017 • programul "Istoria locului" derulat în Șiria, Zăbrani, Lipova, Săvârșin, Pecica - 2016,2017 Chișineu Criș și Gurahonț 2017 • "Grădinița arheologică", "Arheologia în zece pași", "Obiectele din muzeu vorbesc", "Cu familia la muzeu" - 2015,2016,2017 • Tabăra de ilustrație de carte de la Bata 2015, 2016, 2017 • Festivalul Internațional de Storytelling 2015, 2016, 2017
<p>Acțiunea 2.2: Transformarea Bibliotecii județene într-un spațiu urban permanent de cultură</p>	<p>Termen scurt Termen mediu Termen lung</p>	<ul style="list-style-type: none"> • operaționalizarea în cadrul Bibliotecii Județene a Clubului de carte pentru vârstnici • operaționalizarea evenimentului de tip Intâlnește autorul (cel puțin 2 acțiuni pe an) • operaționalizarea în cadrul Bibliotecii Județene Clubului de Carte pentru Tineret • operaționalizarea Atelierului de benzi desenate • organizarea a cel puțin 2 evenimente de lectură de povești pentru copii pe an • operaționalizarea evenimentului de dezbateri pe teme culturale "Ceaiul de după-amiază,, • operaționalizarea proiectului de transformare a spațiului din curtea Bibliotecii Județene într-un mediu de lectură și dezbateri • Expozițiile bianuale de carte rară (2015,2016,2017) • Cenaclul Tóth Árpád, 2015,2016,2017 • Festivalul filmelor de scurt metraj- Trés Courts 2015,2016,2017 • „Noaptea bibliotecii arădene” 2015,2016,2017 • „Dulcea mea Doamnă.Eminul meu iubit” - concurs național de scrisori, eseuri și declarații de dragoste - 2015,2016,2017 • Simpozionul Național cu participare internațională „Momente din istoria lecturii publice” - 2015,2016,2017 • Proiectul bianual „Biblioteca de teatru nou” (spectacole lectură - din creația tinerilor dramaturgi) - 2015,2016,2017

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015 - 2017)
Acțiunea 2.3: Dezvoltarea unui program de festivaluri de nișă	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • Definirea și operaționalizarea festivalului "Wine and Jazz at the Castle International Festival" • Definirea și operaționalizarea Festivalului folk pornind de la legenda întemeierii cetăților din Ara, Soimoș, Siria și Dezna • Definirea și operaționalizarea Festivalului urban de muzică cultă nouă • Definirea și operaționalizarea Festivalului "High Energy at the Castle" • Definirea și operaționalizarea Festivalului "Zilele caricaturii și benzii desenate" • Definirea și operaționalizarea Festivalului culinar al Roșiilor și al Plăcintelor 2015,2016,2017 • Praznicul de Pită Nouă 2015,2016,2017 • Festivalul de teatru Amifran 2015,2016,2017
Acțiunea 2.4: Accesibilizarea informației istorice	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • Definirea și operaționalizarea proiectului de Reconstituire de evenimente istorice; • Identificarea și operaționalizarea unor rute istorice; • Festivalul de Vară "Ioan Slavici" în cadrul Teatrului de Vară Ioan Slavici din Șiria 2016, 2017;
Acțiunea 2.5: Promovarea artei moderne la nivelul județului Arad	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • ansamblu artistic sculptural creat de un artist local amplasat într-o zonă vizibilă de lângă punctul de trecere al frontierei de stat Nădlac • cel puțin 10 panouri cu reproduceri ale unor obiecte de artă aflate în patrimoniul local amplasate de-a lungul căilor de transport rutier europene și naționale din județul Arad • cel puțin 6 galerii temporare de artă în școli și licee
Acțiunea 2.6: Permanentizarea unui program de festivaluri și produse culturale de referință în conservarea patrimoniului imaterial arădean	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • "LA IZVOARE"- Festival concurs județean de folclor 2015,2016,2017 • Festivalul concurs al cântecului și jocului popular din Țara Zărandului 2015,2016,2017 • Festivalul cântecului și jocului popular în podgria Aradului 2015,2016,2017 • Festival folcloric Ruga Bănățeană "La izvor de cânt și dor" 2015,2016,2017 • Nedeia Țării Hălmagiului 2015,2016,2017 • Târgul de Fete de pe Muntele Găina 2015,2016,2017 • Nedeia de la Tăcășele 2015,2016,2017 • Sărbătoarea Codrenilor 2015,2016,2017 • Nedeia almășană 2015,2016,2017 • Tabăra de cercetare etnografică 2015,2016,2017
Acțiunea 2.7: Operaționalizarea proiectului INELUL PERSONALITĂȚILOR ARADULUI	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • dezbateri on-line, în cadrul platformei Aradul Contează, organizată • 2 dezbateri publice, organizate în cadrul celor 2 Universități ale Aradului • vot on-line pe platforma Aradul Contează în vederea validării publice a listei personalităților arădene organizat • web site interactiv realizat • cel puțin 4 expoziții temporare organizate în licee din județ • cel puțin 4 conferințe tematice organizate în cadrul Bibliotecii Județene

Domeniul Major de Acțiune 3: Dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor culturale și a operatorilor culturali din județul Arad

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015-2017)
Acțiunea 3.1: Definirea și organizarea de sesiuni și ateliere de formare profesională pentru managerii culturali și personalul administrativ	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> plan multianual de formare profesională Număr de persoane formate
	Termen mediu	
	Termen lung	
Acțiunea 3.2: Definirea și organizarea de sesiuni și ateliere de formare profesională pentru artiști, personalul tehnic	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> plan multianual de formare profesională Număr de persoane formate
	Termen mediu	
	Termen lung	
Acțiunea 3.3: Promovarea și asigurarea condițiilor necesare derulării de stagii de practică a studenților din centrele universitare arădene în organizații și instituții culturale	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> Număr de participanți la stagii de practică
	Termen mediu	
	Termen lung	
Acțiunea 3.4: Redefinirea Platformei Electronice cu conținut cultural "ARADUL CONTEAZĂ"	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> Platforma electronică Arad Matters redefinită și operaționalizată
	Termen mediu	
	Termen lung	
Acțiunea 3.5: Facilitarea accesului operatorilor culturali la afișajul stradal	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> 5 panouri de afișaj stradal în municipiul Arad 15 panouri de afișaj stradal în centrele urbane 25 de mijloace de afișare publică de tip banner la nivelul întregului județ Evenimente culturale promovate prin afișaj stradal
	Termen mediu	
	Termen lung	
Acțiunea 3.6: Constituirea unei liste de proiecte culturale prioritare	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> Proiecte culturale prioritare
	Termen mediu	
	Termen lung	

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015-2017)
Acțiunea 3.7: Continuarea și diversificarea calitativă a activității publicistice	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • revista ARCA și suplimentul lunar Monitorul Cultural editate și distribuite • monografiile culturale editate • broșuri care cuprind informații culturale despre activitatea și patrimoniul mobil al muzeelor în limbi de circulație internațională editate • Articole despre cultura arădeană publicate • tabere de cercetare arheologică, istorică, bibliologică organizate în 2016, 2017 • identificarea de surse de finanțare necesare pentru constituirea unui fond de finanțare anuală a stagiilor de cercetare științifică precum și elaborarea și prezentarea în cadrul conferințelor internaționale de lucrări științifice valoroase.
Acțiunea 3.8: Implementarea de schimburi de bune practici la nivel național și internațional, precum și derularea de înfrățiri cu evenimente culturale din regiune, de exemplu Transilvania Fest	Termen mediu Termen lung	
Acțiunea 3.9: Extinderea capacității organizatorice a Centrului Cultural Județean Arad prin introducerea în circuit a noi spații de spectacol	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • studiu de fezabilitate privind posibilități de creștere a capacităților de spectacol la nivelul CCJA
Acțiunea 3.10: Amenajarea de noi spații în vederea desfășurării activităților muzeale în condiții optime	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • Patrimoniu cultural mobil și imobil bine depozitat și conservat • conceptualizarea și implementarea temelor de expunere muzeala: Aradul - un dar al Mureșului, Aurul alb - Drumul sării transilvane, Paradisum plantavit - Aradul mănăstirilor medievale, Cetățile Aradului, Între cruce și semi-lună - stăpânirea otomană la Mureșul inferior, Aradul habsburgic, Arad - un loc în care s-a scris istoria (1848/49, 1918, 1989), Țara lui Slavici.
Acțiunea 3.11: Sprijin pentru crearea cadrului administrativ necesar construirii unui Centru Multifuncțional de Spectacole	Termen mediu Termen lung	
Acțiunea 3.12: Distribuirea de materiale informative în spații cu funcțiuni pentru public	Termen scurt Termen mediu Termen lung	<ul style="list-style-type: none"> • Promovare culturală în spații cu funcțiuni pentru public

Acțiune	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015-2017)
Acțiunea 3.13: Dezvoltarea unei Gale de premiere a Mecenatului Arădean "Ioan Slavici"	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> Vizibilitatea pozitivă pentru susținătorii privați ai actului cultural de interes public
	Termen mediu	

Tema orizontală privind Valorificarea în contextul potențialului competitiv a caracterului intercultural identitar al județului Arad

Activitate	Orizont temporal	Rezultate scontate pe termen scurt (2015 - 2017)
Acordarea de sprijin pentru activități culturale cu profil multiethnic sau intercultural	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> Proiecte cu profil multiethnic și intercultural Participarea la acest gen de proiecte
	Termen mediu	
	Termen lung	
Introducerea unor criterii de evaluare a punerii în valoare a multi și interculturalității în programul instituțiilor publice de cultură	Termen scurt	<ul style="list-style-type: none"> Persoane capabile să urmărească diversitatea în cadrul activităților de management cultural
	Termen mediu	
	Termen lung	

„Strategia culturală a județului Arad 2015-2020” include și o componentă de **evaluare a impactului pe termen mediu și lung**, în direcția implementării măsurilor propuse. Evaluarea impactului strategiei culturale pentru intervalul 2015-2020 la nivelul județului va trebui să urmărească un set de indicatori, recomandați de bunele practici în domeniu (*Agenda 21 pentru cultură, COM(2012)0407 - C7-0198/2012 - 2012/0199(COD)*), fiind puse în valoare elemente de economie, turism, mediu natural și construit, bună guvernare, societate, educație, tineret și interculturalitate. Urmărirea indicatorilor presupune culegerea anuală de date, integrate în cadrul a unei evaluări de parcurs (2017) și a unei evaluări finale ad-hoc (2020), mai ales în legătură cu acei indicatori care presupun măsurarea percepției sau satisfacției cu privire la anumite aspecte ale vieții culturale arădene.

Evaluările trebuie centrate pe:

1. Impactul asupra sectorului cultural arădean:

- Diversitatea activităților și produselor culturale dezvoltate;

- Sustenabilitatea sectorului cultural;
- Dimensiunea de cooperare, la nivel regional, național, european și internațional;
- Percepția mediului artistic și gradul de satisfacție a publicului;
- Reflectarea în mass-media a activității instituțiilor culturale județene.

2. Impactul economic al investițiilor în cultură:

- Investiția publică locală în cultură;
- Dezvoltarea turismului;
- Resurse umane specializate în sectorul cultural și creativ;
- Îmbunătățirea condițiilor de acces la cultură;
- Creșterea consumului de produse culturale.

3. Infrastructură în domeniul cultural:

- Infrastructură culturală nouă sau modernizată;
- Restaurarea și conservarea patrimoniului cultural imobil;
- Conservarea, restaurarea și sistematizarea patrimoniului cultural mobil.